

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu a avut loc

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, miercuri, 13 noiembrie, au început lucrările Plenarei C.C. al P.C.R.

La propunerea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., plenara a adoptat, în unanimitate, următoarea ordine de zi:

1. Proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1986.

2. Proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare al Republicii Socialiste România pe anul 1986.

3. Proiectul Planului financiar centralizat al economiei naționale și Proiectul Bugetului de stat al Republicii Socialiste România pe anul 1986.

4. Proiectul Legii cu privire la creșterea productivității muncii, perfecționarea organizării și normării producției și a muncii.

5. Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea pentru asigurarea bunei aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe perioada 1 octombrie 1985 - 30 septembrie 1986.

6. Probleme organizatorice.

La lucrările plenarei iau parte, ca invitați, cadre care îndeplinesc munci de răspundere în aparatul de partid și de stat și nu sînt membri ai C.C. al P.C.R.

În legătură cu problemele organizatorice, înscrise la ordinea de zi, plenara a aprobat în unanimitate:

— eliberarea din funcția de secretari ai C.C. al P.C.R. a tovarășilor Ion Radu și Ilie Verdeț care au primit alte însărcinări;

— alegerea în funcția de secretari ai C.C. al P.C.R. a tovarășilor Ștefan Andrei, Cornel Pacoste și Maria Ghițulică.

În cadrul lucrărilor plenarei, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, a rostit o amplă și importantă cuvîntare.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost urmărită cu deosebită atenție și interes și subliniată în repetate rînduri cu puternice și îndelungi aplauze.

Cuvîntarea se va da publicității.

Lucrările plenarei au continuat în cursul zilei de joi.

Acum, îndreptîndu-ne către hotarul iernatic al toamnei, trăim — cu gîndul la încă un nou an ce se apropie — sentimentul profund al răspunderii față de soarta întregii noastre gospodării românești și a întregului pămînt. Telexurile au răspîndit pretutindeni știrea că Organizația Națiunilor Unite a adoptat în unanimitate două importante documente — Apelul solemn către statele aflate în conflict, de încetare fără întîrziere a acțiunilor armate și de soluționare a problemelor dintre ele pe calea tratativelor, precum și Angajamentul statelor membre ale O.N.U. de a reglementa stările de încordare și conflict, dîferențele existente pe cale politică, de a se abține de la folosirea forței și amenințarea cu forța, de la orice intervenție în treburile interne ale altor state. Faptul evidențiază cu limpezime adeviziunea lumii iubitoare de pace la ideile și propunerile formulate de către președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, evidențind o dată mai mult vocația pacifistă a unei țări și a unui popor care pun mai presus de orice liniștea planetei. Liniștea necesară creației și vieții curate. Liniștea care se împotrivesc distrugerilor, se împotrivesc chiar și numai

Viitorul națiunii, viitorul planetei

ideii de conflict între țări, între națiuni, între oameni. Poporul român înțelege, iată, să-și păzească viitorul croit cu atîta trudă și migală, adăstînd cu mintea și simțirea și la soarta celor din preajmă. Planeta — o simțim așa cum ne simțim ritmul respirației — e tinără și nu mai vrea să știe ce-i suferința. Unei planete tinere — un an, un an de tinerețe deplină. Anul Internațional al Tineretului, cel în care trăim și sperăm acum, și-a primit titulatura și și-a asumat semnificația tot în urma unei generoase inițiative românești, firească, putem spune, atunci cînd ne gîndim la dorul nostru dintotdeauna de-a te afla printre frați atunci cînd străbatem pămîntul, dar și grija, sensibilă și responsabilă, cu care ne-am știut mereu privi copiii.

Ne apropiem de sfîrșitul acestui an, care s-a dorit primul dintr-un nesfîrșit timp al păcii. Documentele adoptate recent, marile acțiuni dedicate păcii ne dau dreptul să credem că a venit vremea să culegem roadele neîntrecutelor noastre apeluri la rațiune, viitorul prefigurîndu-se asemenea unei toamne, frumoasă cum sînt toamnele de pe la noi, asemenea unui blind anotimp al belșugului și păcii.

DAN MUCENIC ■

Datoria, ora noastră exactă

Mahmudia-Somova este un punct luminos pe harta interioară a iubirilor noastre de reporter. O aripă albă, ca și calcarul ce se naște acolo pentru statuile albastre din cuptoarele siderurgice de la Galați, bate ora exactă a muncii acelor oameni puri și solari care au schimbat năvoadele și loturile pe uneltele cele mai moderne ale mineritului. De la Mahmudia-Somova ne vine vestea că acei mineri au trimis zilele acestea, spre combinatul siderurgic gălățean, 3 000 tone calcar peste plan. Angajamentul lor este ca pînă la sfîrșitul anului să ajungă la peste 10 000 tone în plus. Pentru mărcile superioare ale fontei, pentru oțeluri înalte destinate infinitelor noastre industrii, de la calculatoare la aeronave. Ieronim Rusan, directorul Termocentralei Mintia, un om din inima țării, nu numai

geografic vorbind, dar mai ales economic, din inima cea mai solicitată azi pentru pulsul normal al vieții noastre sociale — sistemul energetic — spune „că oricît de dificile ar fi problemele cu care ne confruntăm la un moment dat, simpla lor constatare nu le poate și rezolva. Mai important este să intervenim prompt”. Iată exprimarea unei stări de conștiință la scara unui întreg popor. Se intervine prompt nu numai la Mintia în revizia tehnică a 2 grupuri electrogene pentru a da zilnic în sistemul energetic național 20 milioane kW/h, se intervine în Valea Jiului pentru cantitatea și calitatea cărbunelui, se intervine la Voivozi, în Bihor, la Combinatul minier

(Continuare în pagina 2)

CICI IORDACHE-ADAM ■

Ideii la indemina tuturor

Viitorul unei străvechi îndeletniciri

Ideea lui Mihai Ciornei din Bistrița este să folosească riurile din județ pentru transportul mărfurilor — lemne, piatra din cariere, alte materiale, care acum sînt încărcate și transportate pe șosele sau calea ferată. Se înțelege că această idee nu i-a venit din senin, nu este revelația unei clipe miraculoase: mai întii, în copilăria petrecută în ținutul Sucevei, pe la Cîrlibaba și Broșteni, zonă tradițională de exploatare a lemnului și plutărit, s-a putut familiariza cu, și chiar a practicat această veche îndeletnicire a transportului pe apă. Apoi, în niște excursii în străinătate, a putut vedea cum se practică „plutăritul științific”, adică industrializat, ca să spunem așa, lucru ce i-a aprins și întretinut încrederea în ceea ce părea să fie — și încă mai este — o simplă utopie. Viața lui Mihai Ciornei și-a urmat cursul ei liniștit — în măsura în care absolvirea a două facultăți, la zece ani distanță una de alta de Construcții civile și industriale și de Economia industriei, construcțiilor și transportului, poate fi o treabă și liniștită — dar gîndul la plutărit era bine păstrat într-unul din sertasele memoriei sale afective. A fost scos de acolo atunci cînd împrejurările vieții au făcut să fie numit în funcția de contabil șef al Oficiului de Gospodărire a Apelor Bistrița. Aparent făcînd apel numai la formația sa de economist, această postură i-a permis, totodată, lui Mihai Ciornei să-și continue preocupările ingineresti, pe făgașul mai vechii sale pasiuni — plutăritul. Drept pentru care, acum doi ani, a început să facă, pe cont propriu, desigur, un studiu al riurilor din județ care sînt pretabile la practicarea pe scară industrială a plutăritului. A consultat documentele întreprinderilor forestiere, ale inspectoratului silvic, a stat de vorbă cu bătrîni, obținînd o primă și principală concluzie: în județul Bistrița-Năsăud există circa 300 de km de riuri pe care se poate practica plutăritul, cu niște prealabile și minime amenajări hidrotehnice. Riurile vizate sînt, în principal, Someșul, Rebra, Ilva, Bistrița, Straja și Șieu, ale căror albi pot deveni „drumuri fără pulbere” pentru transportul pie-

trei de la carierele din Sîngeorz Bai, Cormala, Măgura Ilvei, pentru transportul bolovanilor de riu necesari amenajărilor hidrotehnice din aval, pentru transportul animalelor și, de fapt, a tot ce se mai duce în prezent din deal în vale și de la munte la șes. Artera principală ar reprezenta-o Someșul, pe distanța dintre Rodna și Belean (cu prelungire posibilă în județul învecinat, desigur), localități între care șoseaua respectivă merge pe lângă firul apei. Inginerul din Mihai Ciornei, a prevăzut totul: că sînt necesare niște baraje (haituri) de o construcție simplă, care să stea închise doar o noapte, pînă la acumularea viiturii suficiente pentru împingerea șlepurilor mai departe; că aceste șleपुरi pot fi construite relativ ușor din beton celular autoclavizat (cu multe goluri de aer încorporate); că sînt necesare rampe de încărcare a șlepurilor, cu acces auto și de utilaje; că în zona de șes, unde panta riului e mică, sarcina de transport poate fi preluată de minișepuri acționate de motoare cu putere și consum redus etc.

Alături de aceste probleme de ordin tehnic, economistul din Mihai Ciornei a întreprins un calcul de eficiență economică a variantei pe care o propune, principala concluzie fiind cea pe care și simțim comun o impune — și anume că transportul pe apă este (cam de 10 ori) mai ieftin decît transportul auto al aceleiași cantități de mărfuri, sarcina transportabilă fără tracțiune fiind de maximum 10 000 kg, adică un vagon.

Sînt necesare cîteva precizări. Mai întii că Mihai Ciornei nu este nici vrăci, nici inventator de ocazie, ci doar un specialist care, reunind calitățile unui inginer și ale unui economist de bună credință, este pasionat de schimbare, de a face ca treaba să meargă mai bine și mai eficient, de a sfinți locul, cum se spune. Nu-l interesează o celebritate ieftină datorată acestei idei, care, în principiu, nici măcar nu-i aparține, ci doar recunoașterea faptului că preocupările lui pot încuraja realizarea în practică a acestei idei, pentru care, iată, nu se pornește de la zero.

În al doilea rînd, o fundamen-

tare completă, tehnico-economică, a acestei (temerare, deocamdată) întreprinderi depășește posibilitățile fizice și de documentare ale inginerului-economist de la O.G.A. Bistrița. Cortegiul de implicații ale proiectării și realizării acestui sistem de transport, de la aflarea, de pildă, a debitelor riurilor în ani la calculul economic al volumului de mărfuri transportat lunar sau anual pe șosea și care ar putea fi preluat de calea apei, și de la precizarea locurilor unde sînt necesare acele haituri pînă la construcția efectivă a șlepurilor — toate acestea depășesc forța unui singur om. Mihai Ciornei, cu luciditatea proprie unui om conștient de amploarea restructurărilor pe care le gîndește, este de asemenea conștient de faptul că va face credibilă varianta sa numai cu ajutorul unor oameni pasionați, care să se angajeze la o treabă destul de complicată nu atît din obligație, cît din pasiune pentru nouitatea și, de ce nu?, frumusețea acestei idei.

În al treilea rînd, ne exprimăm convingerea că factorii de decizie din județul Bistrița-Năsăud vor avea răbdarea și soliditatea necesare pentru a recepta fondul problemelor la care gîndește concețtăeanul lor Mihai Ciornei, făcînd din stadiul incipient la care acesta a ajuns un veritabil „cap de pod” pentru preocupări sistematice, planificate ale organismelor locale ce pot avea atribuții în acest domeniu. Procedînd în acest fel, județul Bistrița-Năsăud ar putea face o operă de pionierat în țara noastră, așa cum, de pildă, face județul Olț în domeniul folosirii energiei din surse neconvenționale.

În al patrulea rînd, reamintînd că la Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 17 octombrie a.c., secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „a stabilit să se ia toate măsurile pentru creșterea gradului de folosire a Dunării pentru transport, precum și a unor ape interioare, care pot fi navigabile”, nu facem decît să reliefașăm maxima actualitate a unor preocupări ca cele ale lui Mihai Ciornei. Aceste rînduri se vor o utili, poate, încurajare personală dar și, totodată, o necesară punere publică a problemei.

OCTAVIAN ȘTIREANU

O inițiativă pe agenda O.D.U.S.: vitrinele calității

Organizația Democrației și Unității Socialiste de la Întreprinderea de confecții Brăila are o distincție netă: este formată numai din femei. Iar dinsele, aceste harnice muncitoare, lucrează în principal pentru bărbați: confecționează cămăși bărbătești. Trec dîncolo de această specificitate și o întreb pe Emilia Soare, președinta comitetului ODUS pe întreprindere: care este obiectivul de căpetenie al membrilor acestor organizații?

„Avem, zice Emilia Soare, luată puțin prin surprindere, 18 organizații ale democrației și unității socialiste, în care activează 1 660 membre. În planul nostru de muncă ne-am înscris mai multe obiective: folosirea integrală a materiei prime și materialelor, economisirea de energie și combustibili, recuperarea tuturor materialelor, cunoașterea și aplicarea în muncă și viață a tuturor legilor țării, toate obiective importante, dar noi avem îndreptată toată atenția către ridicarea în continuare a calității produselor noastre și de productivitatea muncii, ceea ce în termeni mai obișnuiți înseamnă: mai mult și mai bine!”

„Ce măsuri concrete ați întreprins pentru ridicarea calității produselor?” întreb.

„În colaborare cu comitetul sindicatului din întreprindere, am aplicat și generalizat în fiecare sector de producție inițiativa: **Fîșa individuală de calitate la toate locurile de muncă**. În ce constă aceasta? La fiecare sector de producție am înființat vitrine ale calității, unde prezentăm, pe viu, aspectele pozitive, dar și pe cele negative, ale activității fiecărei muncitoare, afișăm aici, la vitrină, numele și prenumele celei care nu a acordat atenția cuvenită calității produsului, afișăm produsul respectiv, reliefașăm faza executată necorespunzător, precum și cauza sau cauzele care au condus la apariția acestui produs. Cel puțin o dată pe săptămînă ne întîlnim în fața acestor vitrine ale calității și punem în discuție realitatea din vitrină. Analizăm felul în care trebuia să se acționeze, pe faza respectivă, de ce nu s-a procedat așa cum cerea tehnologia, aspectele de disciplină etc. Aceste dezbateri le ducem mai departe, în cadrul schimburilor de experiență între organizațiile ODUS.”

Procedînd astfel, vitrina calității a devenit aici, la întreprinderea de confecții din Brăila, un fel de instituție care și-a asumat menirea de a menține treaz spiritul de exigență asupra calității, dar o astfel de inițiativă are, am constatat, rezonanțe mai profunde, chiar asupra modelării unor conștiințe. Nu e ușor să-ți fie analizată greșeala de toți colegii tăi de muncă, iar atunci cînd aceasta a fost comisă din ignorarea unei faze tehnologice, a nericinerii ori a indisciplinei, dezbaterile din această instanță devin și mai mustrătoare, ele declanșînd mutații. În bine, în linia formării, educării individuale. Acelasi scop îl au și **comisiile de calitate**, existente la nivelul fiecărui sector de producție; ele, formate tot din membri ai ODUS, din membrii altor organizații, fac controale inopinate, unul-două pe săptămînă, fac sondaje privind calitatea, disciplina la locul de muncă, productivitatea.

Cum a influențat această inițiativă calitatea și ceilalți indicatori?

La întrebare ne-a răspuns, Cornelia Cucuțeanu, șefa biroului plan: „Față de numărul mare de bucăți, de ordinul multor milioane, de confecții cît producem noi pe an aici, numărul refuzurilor și reclamațiilor a scăzut mereu, încît la ora actuală el este foarte, foarte mic, și provine în special de la calitatea, uneori mai puțin foarte bună, a materiei prime. Dar ridicarea calității produselor noastre, a atras după sine și ridicarea unui alt indicator, al productivității muncii, acesta ajun-gînd, la sfîrșitul lunii octombrie, la o depășire substanțială pe fiecare om al muncii. Cum am ajuns aici? Pe mai multe căi: îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație — s-au introdus multe dispozitive de mică mecanizare care au condus la ușurarea muncii fizice a fiecărui om; printr-o mai bună organizare a fiecărui loc de muncă — s-a urmărit în principal asigurarea în permanență cu lucră a fiecărui sector; a fiecărui om, au fost eliminate, astfel, stagnările; și productivitatea muncii a crescut, și nu în ultimul rînd, și printr-o mai temeinică disciplină: au fost reduse învoierile (la noi sînt doar, într-o majoritate covârșitoare, femei), s-au redus mult absențele nemotivate.”

Ceea ce am reliefat noi pînă acum vine să contureze cîteva imagini ale vieții pur productive ale acestor minunate femei muncitoare, dar dîncolo de aceste imagini, viața lor de soții, mame sau în prag de a deveni subiecte ale acestor ipostaze, viața lor, deci, impune în aria preocupărilor organizațiilor ODUS, din care fac parte, și alte comandamente, poate la fel de importante ca și cele dintii. Mariana Nechifor, jurist, ne vorbea și de alte preocupări ale organizațiilor ODUS: „În fiecare joi, ne mărturisim dînsa, vorbesc personal, la stația de radioamplificare a întreprinderii, despre unele probleme legale care, stîm noi, interesează femeile în general și interesează muncitoarele noastre în special: am organizat expuneri tematice vizînd legislația care reglementează munca femeilor și a tîncilor, măsurile speciale de protecție a lor, a muncii lor, despre sarcinile ce le revin, din documentele de partid și din legile țării, cu privire la apărarea avuțului obșteșc, la interdicția întreprinderii cursului sarcinii, a importanței creșterii natalității etc. Nu ne rezumăm doar la expuneri, ci purtăm discuții la locul lor de muncă, în ateliere și secții, despre problemele lor cele mai stringente, de acută actualitate.”

Șiur viața în toate manifestările ei este mult mai complexă, mai necuvrînsă în tipare, mai nestăvilită în frumusețe, în tristete uneori, dar dacă oamenii sînt mereu lîngă oameni, așa cum se încearcă aici, în această organizație ODUS a femeilor din Întreprinderea de confecții din Brăila, ea, viața, va fi cu mult mai demnă de trăit! Iar vitrinele acelea ale calității, adevărate oglinzi ale calității morale ale oamenilor, vor continua să arate tot mai multe frumuseți!

N. GRIGORE MARĂȘANU

Datoria, ora noastră exactă

(Urmare din pag. 1)
Ploiești, la Comănești și în Sălaj, se intervine în Gorj și Mehedinți... Starea de urgență a cărbunelui este starea de urgență a energiei și starea de bine a țării. Bătălia pentru energie este sinonimă la ceasul de față cu puterea ființei noastre naționale de a ne rezolva acasă problemele vitale, mer-sul înainte spre civilizația cea mai deplină ce ne-am propus. Prin noi, pentru noi vine din istoria noastră. Marile răscruci ne-au aflat întotdeauna uniți, încordați, un șuvoi de voințe multiplicată. Prin inteligență, prin competență, prin dăruire, prin tenacitate, prin înțelepciune aflăm soluții să depășim

dificultățile. Tara e rojul albinelor lucrătoare. În județul Alba s-au realizat sarcinile de plan cu consumuri minime de energie. Și asta în universul porțelanului, în universul unor industrii mari consumatoare de energie. La Aiud, la Cugir, la Baia de Arieș, la Zlatna, la Roșia Montană... La „Solventul” din Timișoara se recuperează condensul din instalațiile termice, recirculîndu-se și astfel se disponibilizează peste 2 500 t.c.c. pe an. La Lugoj, la Întreprinderea de produse ceramice, s-au pus în funcțiune echipamente pentru captarea gazelor arse și a aerului cald de la cuptoare, utilizîndu-se mai departe în ciclul

căldurii, economisîndu-se și aici alte cantități de energie. Energeticienii din Iași trimit un S.O.S. către muncitorii de la „Vulcan” București, să le expedieze mai iute cazanele și subansamblurile necesare intrării mai rapide în producție a unei noi termocentrale. Din nordul țării sosește vestea că o nouă cale ferată va intra, în avans, în patrimoniul feroviar al țării. Linia Dornești-Siret, de o mare importanță economică. Grație muncii devotate a oamenilor de la Antreprizele 1 și 2 din cadrul Regionalei C.F.R. Iași. La „Grivița roșie”, în reputata citadelă a utilajului chimic românesc, cu faimă internațională, oamenii muncii, în adunarea lor generală, propun soluții tehnice pentru a face mai bine lucrurile ce le au de făcut în anul următor.

Complexul utilaje tehnologice pentru industria alimentară, pentru noi obiective chimice și energetice. Acestea nu pot ajunge la vreme în circuitul valorilor noastre fără a avea la vreme utilajele de la „Grivița”. În Cîmpia Română, ca pretutîndeni pe cîmpiele României, nopțile sînt zilele albe ale recoltelor viitoare. Țăranii adună ultimele roade, mecanizatorii desfășoară o aspră și tenace bătălie pentru cele ale anului de care atît de puțin ne mai desparte.

Toți sîntem legați de toți, viața noastră socială este, o știm prea bine, un tot, un organism unic, o structură unică, o ființă unică. Datoria noastră este deci. SĂ NE FACEM DATORIA! DATORIA este ora noastră exactă în istorie.

În ședința de la sfârșitul săptămânii trecute a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, au fost dezbătute documente de importanță excepțională privind dezvoltarea economică a României socialiste, precum și aspecte ale politicii externe a țării noastre. Astfel, a fost analizat Raportul cu privire la proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în anul 1986. Proiectul prevede continuarea procesului de dezvoltare intensivă a industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale, lărgirea bazei energetice și de materii prime, mobilizarea mai puternică a tuturor resurselor existente, ridicarea substanțială a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei electrice, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, diminuarea consumurilor și a cheltuielilor de producție, utilizarea cu maximum de randament a fondurilor de investiții, sporirea mai accentuată a productivității muncii, extinderea exporturilor și reducerea importurilor, creșterea susținută a eficienței economice, întărirea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare. Prevederile proiectului creează condiții pentru dezvoltarea corespunzătoare a bazei materiale a științei, a învățământului și a celorlalte activități social culturale, pentru ocrotirea sănătății, pentru îmbunătățirea organizării teritoriale și a sistematizării localităților, continuând astfel procesul de ridicare economico-socială a tuturor județelor țării. Un alt document referitor la activitatea viitoare dezbătut de Comitetul Politic Executiv a fost Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea pentru asigurarea bunei aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum în perioada 1 octombrie 1985—30 septembrie 1986. Acest program situează în centrul atenției sporirea producției agricole, vegetale și animale; în scopul asigurării unei aprovizionări corespunzătoare a populației, a industriei cu materii prime și a altor nevoi ale economiei naționale. Cantitățile propuse

pentru desfacere au fost fundamentate pe cerințele Programului de alimentație științifică, diferențiate după structura populației și după specificul local. Aprovizionarea fiecărui județ și a fiecărei localități se va face pe baza realizării producțiilor planificate și prin respectarea întocmai a prevederilor legii privind asigurarea în primul rînd a fondului centralizat de stat, precum și a fondului județean, răspunderea pentru îndeplinirea acestor sarcini și încadrarea în cantitățile fixate pentru consumul propriu revenind consiliilor

1985, precum și Raportul privind asigurarea și controlul calității produselor și activitatea de metrologie pe trimestrul III al anului 1985.

În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la lucrările consfătuirii Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia care a avut loc la Sofia în zilele de 22 și 23 octombrie a.c. Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere activității desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul consfătuirii, modu-

nuclear nimicitor, pentru înfăptuirea dezarmării, întărirea securității și dezvoltarea colaborării internaționale. S-a subliniat că România socialistă, prin glasul președintelui său, a reafirmat cu putere, și la consfătuirea de la Sofia, hotărîrea poporului român, a partidului și statului nostru de a face totul și de a conlucra strîns cu țările socialiste, cu toate statele lumii, cu forțele iubitoare de pace de pretutindeni pentru a se pune capăt cursei înarmărilor și a se ajunge la înlăturarea armelor nucleare de pe Pămînt și pentru prevenirea extinderii lor în întreaga lume. După cum s-a subliniat în cadrul ședinței, Comitetul Politic Executiv consideră că este necesar să se facă în continuare totul pentru ca la întîlnirea din această lună dintre secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, Mihail Gorbaciov, și președintele Statelor Unite ale Americii, Ronald Reagan, să se ajungă la înțelegeri corespunzătoare, care să deschidă calea reducerii și eliminării, pînă la urmă, a armelor nucleare și a altor arme de distrugere în masă. De asemenea, Comitetul Politic Executiv consideră că trebuie intensificate eforturile pentru a se ajunge la reducerea bugetelor militare, care apasă tot mai greu pe umerii popoarelor, duc la amplificarea cursei înarmărilor și sporesc pericolul de război, împiedică dezvoltarea economico-socială și ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc. Aprofînd întru totul activitatea desfășurată de delegația română la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al Statelor participante la Tratatul de la Varșovia, Comitetul Politic Executiv a exprimat convingerea că, acționînd strîns unite, țările socialiste, toate ponoarele lumii, forțele progresiste, înaintate de pretutindeni pot schimba cursul periculos al evenimentelor, pot asigura afirmarea politicii de pace, de dezarmare și de colaborare internațională, înfăptuirea idealurilor de libertate și independență, de progres și bunăstare ale tuturor națiunilor.

P. NICOARĂ ■

Ședința

Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

populare ca organe ale autoconducerii teritoriale. În același timp, în vederea îmbunătățirii aprovizionării municipiului București și a unor centre muncitorești, au fost stabilite unitățile agricole care au obligația să livreze integral pentru aceste localități cantitățile înscrise în Programul de autoconducere și autoaprovizionare.

Comitetul Politic Executiv a analizat, de asemenea, Raportul privind îndeplinirea planului productivității muncii în industria republicană, în construcții-montaj și în transporturi, în perioada 1 ianuarie — 30 septembrie

lui în care conducătorul partidului și statului nostru a prezentat poziția României în problemele discutate, aprobînd în unanimitate semnarea de către conducătorul partidului și statului nostru a Declarației adoptate la consfătuire „Pentru eliminarea pericolului nuclear și pentru îmbunătățirea radicală a situației în Europa, în întreaga lume”, document ce pune încă o dată în evidență marea răspundere manifestată de țările participante la Tratatul de la Varșovia față de destinele păcii, precum și hotărîrea lor de a acționa pentru înlăturarea primejdiei unui război

Dintr-o strălucită inițiativă a României, a președintelui Nicolae Ceaușescu

UN MARE EVENIMENT POLITIC ÎN VIAȚA PLANETEI, A TINEREI GENERAȚII

Miercuri au început la New York lucrările Conferinței Mondiale a O.N.U. pentru Anul Internațional al Tinereții, eveniment politic de sinteză, care încununează șirul de acțiuni și manifestări internaționale prin care anul 1985 s-a consacrat în opinia publică mondială, în viața politică internațională ca perioadă explicit marcată de dezbateri ample și complexitate problematici a tinereții lumii contemporane. Desfășurarea acestei Conferințe Mondiale pentru Anul Internațional al Tinereții în cadrul lucrărilor actualei sesiuni a înaltului for mondial pe care-l reprezintă Adunarea Generală a O.N.U. semnifică asimilarea de către această prestigioasă instituție internațională a consistenței demersurilor întreprinse în timp în direcția individualizării, din ampla problematică a lumii contemporane, a elementelor de largă rezonanță socială și general umană referitoare la tineret. Reprezintă un merit nepieritor al României socialiste, al președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, faptul de a fi adus pentru prima dată în atenția organizației mondiale, prin conceperea și înaintarea la O.N.U. a „Declarației privind promovarea în rîndul tinereții a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare” — document însușit și adoptat de forul mondial acum două decenii —, necesitatea conjugării eforturilor pentru realizarea unei largi cooperări internaționale în domeniul tinereții. Adoptarea în 1965 a acestui document a

marcat debutul preocupărilor efective ale comunității internaționale, ale organizațiilor și organismelor din sistemul O.N.U. pentru problematica tinereții generații, setul de principii din Declarația de atunci stînd, în răstimpul acestor două decenii, la baza strategiei Națiunilor Unite referitoare la tineret. Spiritul vizionar al acestei strălucite și de largă rezonanță internațională inițiative românești este dat de mutația pe care respectivele principii o vizau în statutul politic, economic, social și cultural al tinereții generații, concepută, în lumina acestei orientări, ca un subiect activ al vieții sociale: „tineretul — se afirmă în Declarație — trebuie să dobîndească conștiința responsabilităților care îi vor reveni într-o lume pe care va fi chemat să o conducă”, în descendența directă a acestei teze fundamentale trebuind să se situeze întreaga strategie internațională referitoare la tineret. Actualitatea mereu perenă a unei asemenea orientări rezultă, deci, din luarea în considerare a diacroniei vieții sociale și politice, a faptului că, mai curînd sau mai tîrziu, soarta omenirii se va afla în mîinile unor oameni a căror formare și educare într-un anumit spirit, de pace și înțelegere internațională, reprezintă un proces — ce trebuie început din timp și desfășurat, în cunoștință de cauză, de întreaga comunitate internațională. De aici, atenția consecventă pe care țara noastră, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu au acordat-o și o acordă continuității demersurilor internaționale

consacrate problematicii tinereții generații, istoria ultimelor două decenii a diferitelor organizații și organisme internaționale consemnînd numeroase propuneri și inițiative românești referitoare la statutul general al tinereții în lumea contemporană, la cerința implicării sale mai active în procesul dezvoltării naționale, la caracterul său de forță dinamică socială a progresului și păcii, la menirea sa viitoare, de factor matur și responsabil al devenirii lumii de mîine.

Un venîtabil salt calitativ în cadrul abordării la nivel internațional a problematicii tinereții generații de pretutindeni îl constituie Anul Internațional al Tinereții, prestigioasă inițiativă românească la care s-a alăturat, în calitate de coautoare, un număr impresionant de state. După cum se știe, la sesiunea sa din 1979, prin rezoluția nr. 34/151 din 17 decembrie, Adunarea Generală a O.N.U. a hotărît să desemneze anul 1985, cînd se împlinesc 40 de ani de la crearea O.N.U. și 20 de ani de la adoptarea amintitei „Declarații privind promovarea în rîndul tinereții a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare”, ca „An Internațional al Tinereții”, cu devisa „Participare, Dezvoltare, Pace”.

În scopul pregătirii acțiunilor legate de marcarea A.I.T. pe plan internațional, a fost creat un Comitet consultativ care a desfășurat, în cei patru ani de ființare, o rodnică activitate, materializată în numeroase recomandări adresate Adunării Generale a O.N.U.,

precum și în formularea unui program specific de măsuri și activități aflate în atenția organismelor internaționale specializate. În semn de aleasă prețuire pentru eforturile și valoarea demersurilor românești în problematica tinereții generații, pentru principalitatea și largă deschidere umanistă a întregii politici externe promovate consecvent de România socialistă, personal de președintele său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în fruntea acestui Comitet consultativ al O.N.U. a fost ales tovarășul Nicu Ceaușescu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim secretar al C.C. al U.T.C., președintele Comitetului Național Român pentru A.I.T.

Ca și celelalte acțiuni internaționale referitoare la tinăra generație desfășurate în ultimele două decenii, și manifestările subsumate A.I.T. și care au avut loc în lumea întreagă au găsit în propunerile țării noastre de marcarea a acestui eveniment forța și concretețea propriei unei veritabile structuri de rezistență pe care se poate înălța edificiul unei ample strategii internaționale privind tinăra generație. Aceste propuneri se referă, între altele, la convocarea, sub egida O.N.U. a unei Conferințe guvernamentale pentru problemele tinereții; la elaborarea și adoptarea unui instrument internațional privind drepturile și responsabilitățile tinereții generații; la înființarea unui Centru internațional de cercetare și documentare asupra tinereții; la stabilirea unui organism de legătură între Organizația Na-

țiunilor Unite și mișcarea de tineret; la asigurarea, prin varii forme și modalități, a continuității proceselor declanșate de A.I.T., în perspectiva anului 2000 ș.a. Acest program amplu, aflat pe agenda actualei Conferințe Mondiale a O.N.U. pentru Anul Internațional al Tinereții, certifică deopotrivă anvergura problematicii tinereții lumii contemporane, ca și cunoașterea precisă și limpede a direcțiilor de acțiune în viitor, pentru cît mai completa ei soluționare.

Activitatea de pregătire și marcarea a Anului Internațional al Tinereții a scos în evidență că „pentru prima dată în istoria raporturilor internaționale” se acționează „pe baza unei strategii mondiale privind tinereții”, astfel încît „acest eveniment a izbutit să focalizeze atenția factorilor de decizie, a opiniei publice, asupra nevoilor și cerințelor specifice ale tinereții generații, precum și a necesității de a întreprinde măsuri sistematice pentru soluționarea lor adecvată”.

Parte integrantă a politicii externe promovate de partidul și statul nostru, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, activitatea și propunerile românești referitoare la tineret, care-și găsesc o strălucită împlinire în manifestările ce compun Anul Internațional al Tinereții, corespund în cel mai înalt grad marilor și actualelor probleme ce confruntă tinăra generație contemporană, la nivel național, regional și internațional.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

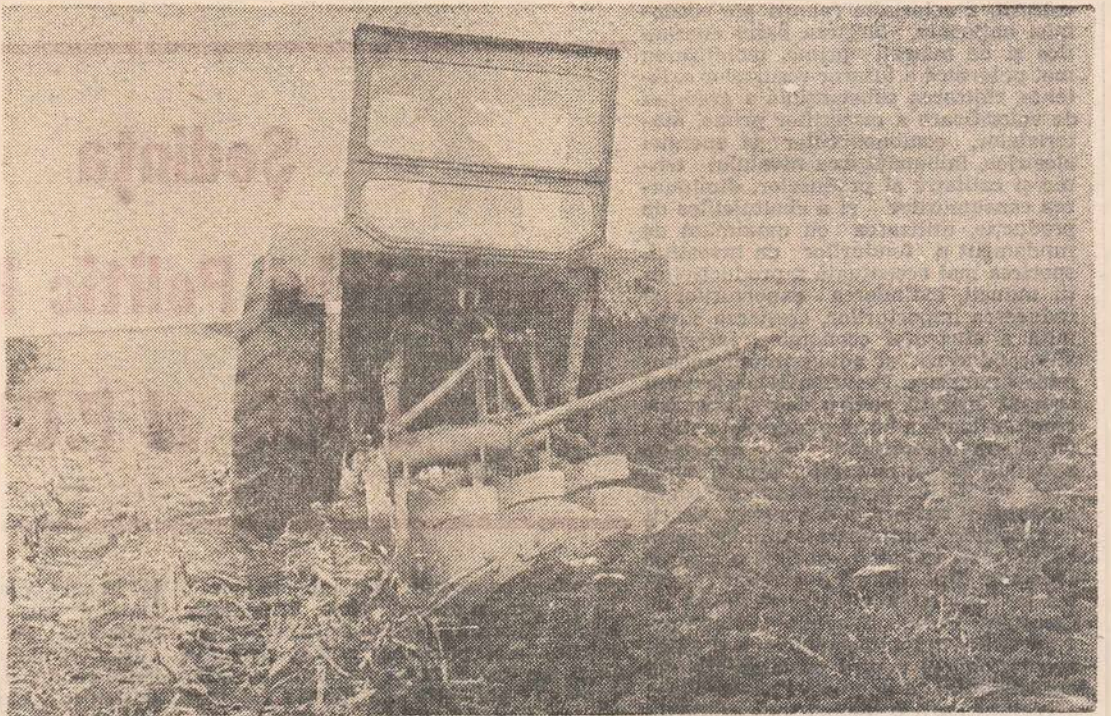
Ultima brazdă a toamnei ca într-un veșnic și tandru

Eroi ai ogoarelor,

Eroi ai Muncii Socialiste

„Pământul, ca și soarta,
mai e și cum
și-l face omul!”

„Asta e Șăulia de care ați auzit”.

Ne oprim pe virf de deal și privim. E simbătă la amiază, peste uliți și case s-a lăsat liniștea, gardurile sint decorate de tutunul întins la uscat, curtea C.A.P.-ului e și ea cuprinsă de pace.

Zărim un om, e magazionerul Alexandru Iclănzan. „Magazia” e ceva care s-ar traduce în cifre cam așa: 50 metri lungime, 10 metri lățime. Înălțimea? Păi, cit să între 3 vagoane de orz — furaj pentru porci — 30 vagoane de grâu, „pita la oameni” și să mai rămână loc berechet, că la Șăulia nu se discută decît despre producții record. Neapărat trebuie să reținem, asta este doar o magazie, mai sint pentru porumb, pentru sfeclă, pentru tutun. Cînd te apuci să le umpli, nu mai e de dat pe acasă cu săptămînilor. Magazionerul ne părăsește, s-a apropiat un car de tutun, se grăbește să-l ia în primire. Ne mai invirtim prin curte. Construcții — și-e greu să le spui clăi — cu mult mai înalte decît magaziele, arătînd ca niște blocuri de locuințe, ne arată că animalele pot rumega liniștite în grajduri, s-au îngrijit stăpînii de soarta lor pentru la iarnă. Doar vițelii ne privesc cu ochi nedumeriți, nedescurcîndu-se chiar toți cu

mecanizarea. Ingriditorii stau pe lingă ei, îi dădăcesc ca pe copii, sint mai mititei, or să se învețe să nu mai sară cît colo cînd țîșnește apa. Ieșim din nou în curte, ne apropiem de un panou, e al frunțașilor, desigur. Sint mulți, femei legate la cap, bărbați stinjeniiți de cravată și de aparatul de fotografiat. Nu e trecut nici un nume. Se știu bine între ei, îi știe comuna și județul, sint doar „fruntea”, cei dinții care au pus temelie la titlul de „Erou” al C.A.P.-ului. Cît de cît familiarizați cu locul, intrăm la președinte. Ochiul albaștri ai bărbatului din încăperea sint ațintiți pe geam, el, cu gîndurile duse departe, parcă nici n-ar băga de seamă că cineva i-a intrat pe ușă. Privim în jur, așteptînd să ne întrebe de vorbă. Biroul e ca toate birourile și totuși, ceva e mai altfel. Nu-mi dau seama din primul moment, un semn al colegului mă dumirește. Tapetul — el este „altfel”. Diplomă lingă diplomă, toate cu grijă înrămate, acoperă cel patru pereți. Iată, într-o mică încăperea, istoria unei munci de peste douăzeci de ani, truda, an de an recunoscută. Diplome, premii, diplome. Pentru producția de carne, de lapte, lînă, porumb, grâu, sfeclă de zahăr. La locul cel de cinste, ordinez „Meritul agricol” cl. I „Ordinul

Muncii cl. I” și steluța cea mult rîvnită — titlul de „Erou al Muncii Socialiste”. Aflasem că Gheorghe Duma, președintele „Erou al Muncii Socialiste”, în fruntea unui C.A.P. „Erou”, nu-i deloc vorbăreț.

De 25 de ani de cînd a fost ales de oameni, adică de la înființarea C.A.P.-ului, a făcut mult și a vorbit puțin. Tace și acum. Îi urmărîm privirile. Trei care cu încărcătură aurie se opresc în curte. De parcă și-a luat, în sfîrșit o grijă, președintele se îndreaptă către noi: „Pe mine mă căutați?” „Dacă sinteți președintele C.A.P.-ului Șăulia, da!” — răspundem. „Păi, mai e o Șăulia. Și la poștă se tot fac încărcături.” „Am venit la Șăulia cu un C.A.P. „Erou”. Dacă e așa, am nimerit bine: Șăulia de Cîmpie: „Nu știu cînd și cine i-o fi zis „de Cîmpie”, că numai cîmpie n-avem aici. Asta nu-i pămînt de cîmpie”. „Bine, dar producțiile record? Și diplomele? Și titlul de „Erou”? Ei, asta-i altă poveste. E muncă, muncă cu nemiluita, cu dinții strînși și broboane de sudoare, luptă cu un pămînt care nu le adusese decît sărăcie. De douăzeci și mai bine de ani, au pus pămîntul ăsta „la îngrășat”, l-au silit să le dea bogăție. Ingrășămîntul natural, gunolul de grajd, cărat an de an, cu că-

ruța, cu roabă, cu ce-au avut, pe zeci și zeci de hectare, mereu fără odihnă, ăsta a fost „secretul” lor. Că nu-i chiar cum zic unii, că pămîntul e cum și l-a dat natura, cu el trebuie să te mulțumești. Pămîntul, ca și soarta, mai e și cum și-l face omul. Abia pe urmă și tot cu muncă, din nou cu muncă — vin și producțiile record și diplomele și titlurile și bogăția. Au fost ani de secetă, dar să ne prindă fără pic de apă, pină-n toamnă, nu-mi amintesc. N-are rost să mai vorbim, doar seceta ne-a lovit pe toți. Iar am muncit, mult, dar pămîntul nostru nu ne-a lăsat. Vedeți carele astea trei? Le așteptam sint de pe un cătun mai îndepărtat. Acum, că le am în curte, pot să zic că nu mai e nici un stiuțel pe cîmp. Și mai pot să-mi fac și socoteliile. Ceea ce am scos e puțin pentru noi, pentru ceea ce ne-a obișnuit să ne dea pămîntul nostru. Dar cînd ne gîndim cum se rupeau dinții furcii în pămînt, de uscat ce este, și vedem și cît porumb am scos, ne apunem că n-am tras degeaba, producția noastră nu poate fi catalogată drept „slabă”. Am predat o bună parte la fondul de stat, depozitele pentru furajarea animalelor sint pline, iar oamenii își vor primi și ei răs-plata muncii lor, conform legii.

Să luăm și sfecla de zahăr, tot cultură de bază la noi — 200 de hectare. Fabrica de zahăr a luat deja în primire cantități pe care nu le poate măsura decît în tone. La rampa noastră de încărcare mai așteaptă un munte de sfeclă. Și n-am terminat încă recoltatul, mai avem vreo 2-3 zile. Vreți să vedeți?”

În cîteva minute sintem în plin cîmp. „Ifronul” încărcă lacom grămezi de sfeclă, pe care dînr-o mișcare le aruncă în camioane. Femei și bărbați muncesc concentrați, dînr-o singură mișcare, devenită perfectă prin repetarea ei la nesfîrșit, cozile stufoase ale sfecelelor cad rîpuse la pămînt, de liciul vacilor care se mișcă ne-păsătoare în urma oamenilor și a mașinilor. Se vede limpede, apariția președintelui îi bucură pe oameni. Glumele zboară de colo-colo, sfecele mari, sănătoase continuă să întregască grămezi. Aparatul de fotografiat dă să și încă și el treaba lui, dar un gest autoritar al președintelui îl oprește: „Nu, că de data asta au fost codași. Mergem în altă parte. Mergem și dăm tot de oameni care se luptă cu sfecla. Adică aceștia nu sint codași? — mă nedumiresc. Doar tot printre ultimii sint la recoltat. Ei, nu, aici e o socoteală, pe bucata asta trebuie culeasă sfecla la sfîrșit,

Copiii de Cotnari

Cine zice Cotnari, se gîndește, de regulă, la vinul acela alb care bucură pe mulți. Puțini știu că străvechea așezare de podgoreni are și alte străluciri în afara celor ale zecilor de medații de aur care au încununat Cotnariul. De pildă — pe lingă un faimos ansamblu de cîntece și dansuri, deținător al locului întii pe față în edițiile a treia și a patra ale Festivalului Național „Cîntarea României” și al locului secund în ediția încheiată în 1985, ansamblu care a încîntat zeci de mii de spectatori europeni cu ocazia turneeelor din 1979, în Franța și Elveția și din 1984, în Spania și Franța — puțini știu că, în prezent, comuna natală a lui Cezar Petrescu (originar din satul Hodora) se poate mîndri cu un cerc de sculptură al elevilor, pe care Vasile Anei, muncitor la I.A.S. Cotnari, îi învață tainele limbajului fascinant prin care un om cu o daltă în mînă poate vorbi cu ființa lemnului, ființă care, pentru noi, ceilalți, nici nu există ori rămîne mută și închisă ca în umbra și tăcerea unei scrieri misterioase. Dar, poate mai presus și de acestea, fermecător cu strălucire calmă în refuzul ostentației, rămîne cercul de desen și pictură al copiilor din comuna Cotnari. I s-a dat numele de „Urmasii lui Ștefan cel Mare”. Este condus, cu o pasiune exemplară, de profesoara Ana Paul Bulău. Primarul Nicolae Manea a ajuns să iubească, am zice, clădirea primăriei de cînd pereții holului acesteia au fost pictați de copii. Sint tablouri frumoase, amintind simbolice, un fapt, un loc, o legendă din viața acestei comune, unde se mai păstrează chiar și ruinele unei cetăți geto-dacice dinaintea erei noastre, ca să nu mai vorbim de construcții — încă utilizate — din vremea lui Ștefan. Acești copii au mai pictat și școala de peste drum de primărie, și o grădiniță în satul Hirjoița (comuna are 11 sate întinse de-a lungul a 47 km), și, în cea mai mare parte, cum ne asigură primarul, clădirea modernă a clinicii de chirurgie maxilo-facială, cu care se mindrește azi fosta capitală a Moldovei, dulcele țîrg al Ieșului. Fiindcă lașul nu disprețuiește Cotnari, poate și pentru că moldovenii de pe-acolo n-au uitat adevărul, tulburător astăzi, că în vremea veche, atunci cînd țîrgul Cotnari număra peste 30 000 de locuitori, el depășea ca populație și lașul, și Baia, și alte mari orașe, cite mai avea Moldova întreagă. Ceva din acea trecătoare, dar fascinantă supremație învie în faptul de artă al copiilor de azi de la Cotnari, în migala unei profesoare talentate și în bucuria, competența și patima frumoasă cu care un primar este în stare să vorbească despre pictorii cei mici în fața operei lor, să povestească despre ei cu o atît de mare și de curată dragoste.

DORIN GHERGHINESCU ■

La bunul gospodar, pătulele sint întotdeauna pline

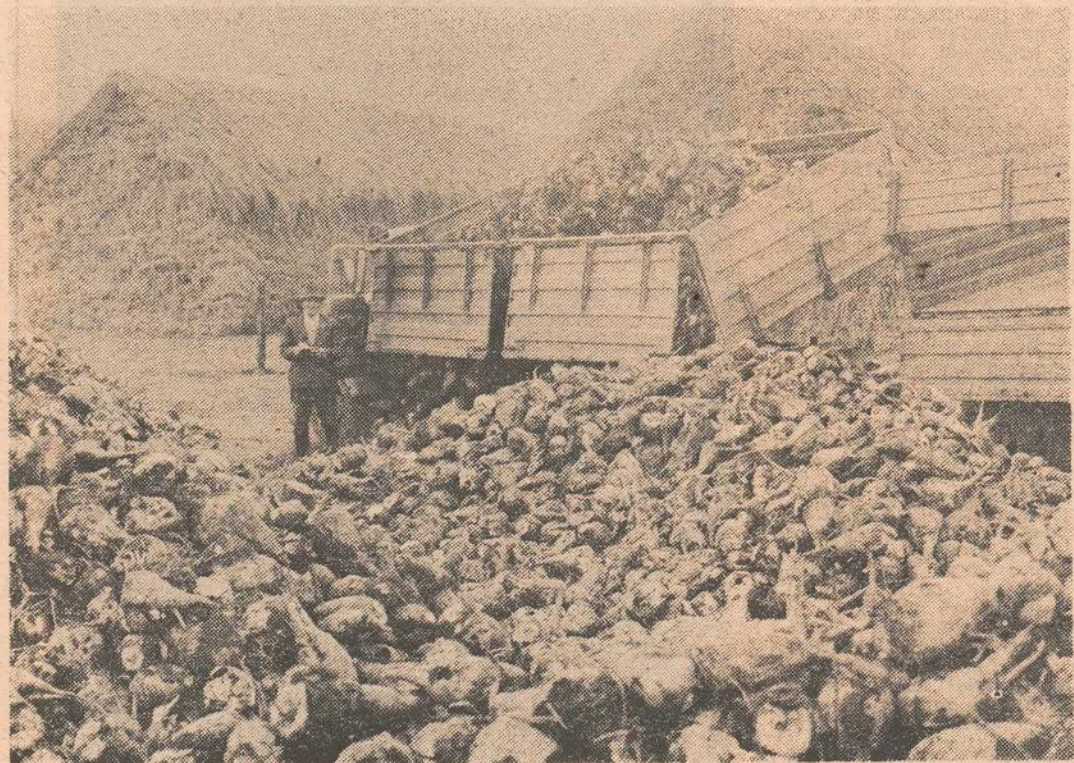
Împlinește o datorie și deschide, început, nădejdea pînii viitoare

e mai la drum și dacă ploua... dacă... se putea ieși ușor cu mașinile. Totul trebuie făcut cu cap. Deci, se poate și fotografia. O femeie dă să se ascundă: „Tutai, tovarășe președinte, că ne faceți de minune, dați-ne pace!”. Gheorghe Duma nu le dă pace, e o familie vrednică, ba îl cheamă și pe „ăl bătrîn”: „Moșule, vină mai aproape, să se vadă la zi că la noi lucră și pensionarii”. Președintele ne arată pămîntul rămas în urma trecerii oamenilor: „Aici, după ce-om termina cu sfecla dăm drumul la oi. Bărbieresc pămîntul, nu altă”. Pe drumul de întoarcere ne arată alte pămînturi. S-a încheiat semănatul culturilor de toamnă: orz pe 200 de hectare și grâu pe 440 de hectare. „Iar am tras de pămîntul nostru. A fost greu, tare greu. Am făcut discuiri repetate și cred că am reușit să asigurăm un pat germinativ corespunzător seminței. Arăturile de toamnă le-om termina pînă la sfîrșitul lui noiembrie. N-o să fie nici de data asta ușor, dar anii care au trecut ne-au învățat un lucru: arătura de toamnă e cheia producției mari”.

Cu vorbele astea, președintele Gheorghe Duma a spus tot ce avea de spus.

LIANA MOLNAR ■

Munții de sticlă — viitorii munți de zahăr

Iarna poate să vină!

În „umbra” termocentralei de la Turceni își desfășoară activitatea o puternică unitate agricolă, cam a treia în rang din județul Gorj — C.U.A.S.C. Turceni, care cuprinde patru C.A.P.-uri, un I.A.S., o asociație economică intercooperatistă de creștere a vacilor de lapte și o fermă legumicolă a I.L.F. Tîrgu Jiu. În grija și gospodărirea sa se află aproape 15 000 de animale și peste 12 000 ha de pămînt (teren arabil, vii, livezi, pășuni, fîcete), pe o rază de acțiune de 30 de km. în sudul județului, într-o zonă mai mult de deal.

Se înțelege că la o asemenea întindere și diversificare a activităților agricole, problemele de soluționat într-o perioadă atât de importantă cum este campania de toamnă sînt direct proporționale cu dimensiunile acestui întins C.U.A.S.C., precum și cu pretențiile gorjenilor de a fi mereu printre fruntașii agriculturii noastre.

Am „picat” la Turceni într-o perioadă de liniste ca după o ploaie de vară. Și chiar dacă pe-aici n-a mai plouat din aprilie, lucrătorii C.U.A.S.C.-ului au putut să ajungă la finisarea de acum printr-o bună și preventivă executare a lucrărilor agricole, ce le-a permis să obțină producții peste așteptări. Apoi, odată intrați în linia dreaptă a campaniei de toamnă, turcenii au procedat la o corectă esalonare a urgentelor, astfel încît totul „să curgă”, să se desfășoare în flux continuu, fără pierderi în timp și spațiu. După recoltarea porumbului, noaptea se făceau cocenii, în zori terenul era eliberat iar ziua se ara. Puse cap la cap, aceste operațiuni au făcut ca la 10 octombrie să fie încheiată însămîntarea orzului și grîului de toamnă, la 15 octombrie s-a terminat recoltatul porumbului, iar în această săptămîna — după cum atestă graficele de activitate — se vor termina și arăturile adînci de toamnă. Paralel cu arăturile, se execută fertilizarea cu gunoi de grajd a terenurilor destinate culturii cartofului și legumelor. În plus, ca în proverbul cu vara — sanie și iarna — căruță, la indicația comandamentului județean s-a trecut la irigația directă, în vederea răsării, a aproape două sute de hectare de grâu și orz pe care zăpada trebuie să le prindă încolțite. În același spirit al folosirii la maximum a timpului și terenului, s-au însămîntat circa 50 de hectare cu verdețuri și ceapă stufat, în urma recoltării cărora ca trifandale de primăvară cultivîndu-se, bineînțeles, altceva.

Pe raza acestui C.U.A.S.C. s-a experimentat în acest an, pentru prima dată în județul Gorj, cultivarea flozii-soarelui, în scopul de a asigura și o rotație corespunzătoare a culturilor, dar și de a facilita, prin caracterul timpuriu, al acestei culturi, cultivarea ulterioară a

grîului. Rezultatele experimentului sînt încurajatoare, în două unități depășindu-se planul de producție cu 200 kg la hectar, fapt de care se va ține seama în programarea culturilor de anul viitor.

La 1 noiembrie, C.U.A.S.C. Turceni mai avea de livrat la fondul de stat ultimele 60 de tone de porumb din volumul la care s-a angajat, dar speranțele președintelui **Grigore Popescu** și ale inginerului șef **Gheorghe Trancă** sînt să livreze suplimentar încă 100 de tone, pentru că socotelile economico-financiare ale acestui sfîrșit de an agricol le-ar permite acest lucru. La promptitudinea și operativitatea cu care s-au desfășurat toate operațiunile acestei toamne o contribuție importantă au avut-o și celelalte unități implicate — trustul S.M.A., întreprinderea de preluare și valorificare a cerealelor, ca și unitățile industriale patronatoare ale C.A.P. — toate acestea alcătuint, sub conducerea comandamentului județean, un veritabil front comun în bătălia pentru recoltă, pentru stringerea la timp și fără pierderi a roadelor pămîntului.

Mergînd pe același fir al sarcinilor trasate de secretarul general al partidului în „Mesajul” prilejuit de Ziua recoltăi, am putut constata că și în sectorul zootehnic al acestui C.U.A.S.C. lucrurile sînt bine puse la punct. Adăposturile pentru întreg efectivul au fost pregătite corespunzător pentru iarnă — văruite, dezinfectate, etansate; necesarul de furaje, conform unor rații precis stabilite, a fost asigurat deja numai din resurse proprii, în această perioadă procedîndu-se doar la o echilibrată repartizare a cantităților între unitățile componente ale C.U.A.S.C. Existînd nu numai o recoltă nouă în „nomenclator” — cea de floarea soarelui —, dar și un produs secundar nou — cantitățile deloc neglijabile de „pălării” rezultate, s-a trecut la însilozarea acestora împreună cu cocenii de porumb din cultura a doua, estimîndu-se că va rezulta un „aliaj” foarte nutritiv și ieftin pentru hrana oilor pe timpul iernii.

Într-o apreciere globală, C.U.A.S.C. Turceni se prezintă acum incomparabil mai bine decît anul trecut pe vremea asta, din toate punctele de vedere: alt de bine incît sînt create disponibilități de forță de muncă și utilaje pentru alie unități din județ, cărora turcenii nu ezită să le sară în ajutor.

Deci, din punctul de vedere al agricultorilor, aceștia spun cu mîna pe inimă că la Turceni iarna poate să vină; mai rămîne de aflat opinia energicienilor de la termocentrală, în jurul căreia au bîzîit pînă nu demult tractoarele celor de la C.U.A.S.C.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Povestea unui sfîrșit frumos

L-am cunoscut într-o dimineață în care venise, nu cum se întîmplă de obicei, la „Electrocontact” Botoșani, întreprinderea la care lucrează, neras și obosit. Se numește Dumitru Iurea, este inginer, are 31 de ani, este un cunoscut inventator.

În urmă cu șase ani își petrecea zilele și nopțile în zgometul unei hale de producție de la aceeași întreprindere. Avea un fel de ceartă de probă. Reproșa cui trebuia și cui nu trebuia că altele ar fi condițiile în care ar trebui să lucreze un inventator. Așa s-a născut prima invenție, a doua, a treia... Toate în sprijinul producției. Niciodată și nimic nu l-a descurajat, nu l-a făcut să gîndească măcar să-și abandoneze calea. De fapt, nici nu cred că ar fi putut. Această neputință de a-și abandona idealul este semnul sigur al vocației. De aici și ciondăneala zilnică de la început în căutarea unor condiții mai nu știu cum. Conștient sau nu, ignora doar că secția îi dădea posibilitatea de a acumula experiență. Are copii mari. Sofia su este și ea inventator. Dumitru Iurea este acum președintele Comisiei inginerilor și tehnicienilor, vizitatorului dornic să afle lucrurile de ispravă ale întreprinderii i se vorbește întîi despre activitatea lui științifică.

Am enunțat o scurtă poveste cu sfîrșit frumos. Ei și? Puteam să ignorăm faptul că oricare poveste poate avea un astfel de sfîrșit? Că, dincolo de conjuncturi, „natura umană e liberă-n fond”?

Noaptea după care-l cunoscușem, Dumitru Iurea o dăruise dosarului invenției cu numărul 100.

TITU DUMITRESCU ■

Minerii aurului verde

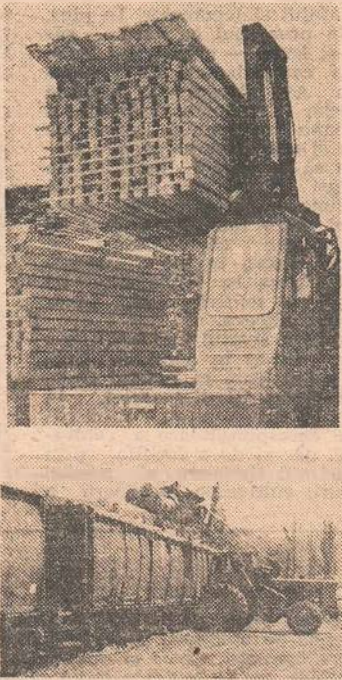
De cum te apropii de Buru...

Dealurile tin parcă să se îmbrățișeze, obligând Arieșul să muște ici și colo ba din calea ferată îngustă, ba din șosea, dând falsa impresie că nu departe această trinitate de apă, asfalt și fier se va încorpora într-un amalgam precum înainte de facerea lumii. Și urci, și urci cu cerul pe umeri ca să descoperi că după o creastă a muntelui, într-o mică depresiune nu se întâmplă de fapt nimic din legendele biblice, ci hale de beton nefinisat și barăci înnegrite de ploii și macarale și tractoare și taf-uri și zeci de stive de scindură albă dau acestor locuri înfățișarea unui șantier încremenit în creierul munților. Încremenit e un fel de a zice, pentru că de cum te apropii, fasonatorii, sortatorii, circulariștii, ifronțiștii, par un furnicar care nu-și mai găsește locul.

Vasile Covalcic este șeful Centrului de sortare și preindustri-alizare a lemnului din Buru. Lucrează aici de peste 15 ani împreună cu soția sa Lucretia, o muiere înimoasă, crescută în suflul muntelui care parcă se sfarmă mai mult decât soțul pentru micile nereușite ale unității. Puteau prinde un post mai „cald” la Turda ori Cluj-Napoca dar au rămas aici, în Cheile Burului, pe malul sting al Arieșului, printre brazil groși cit nu-i pot cuprinde doi oameni, ascultându-le bocetul atunci când se dărimă, bucurându-se de muzica terifiantă a gaterelor când scindura cu miros de rășină proaspătă apare pe benzii rulante la nesfârșite valuri. Cherestea pentru fabricile de celuloză și hirtie de la Brăila, Dej ori Zărnești, cherestea pentru casele noastre, cherestea pentru mobila care ne ornează apartamentele. Lemnul se sortează, se stivuieste, se usucă, apoi ia drumul beneficiarului. Zilnic intră pe porțile întreprinderii 100 de metri cubi de cherestea și aproape 200 de metri cubi de lemn rotund. Dar acest aur verde cu inestimabilele lui carate vine de mai sus, în furgioane ori vagonete de mocăniță, de pe Iara, de la aproape 70 de kilometri de Buru, unde dinții cenșii ai stincilor mușcă din cind în cind verul. Pustietatea nu pare înspăimântătoare aici, mai degrabă înspăimântătoare par trunchiurile de copaci, agățați ca o sabie a lui Damocles deasupra drumului forestier, pe un sol sărac de te miri în ce țarină își mai pot sprijini rădăcinile.

În creierul muntelui, la Sectorul forestier de exploatare din Valea Ierii lucrează bărbați pu-

temici și curajoși. N-a venit nimeni aici cu gândul că va fi ușor și poleit cu bine ca un bal. Ajung în munte luni dimineața și pleacă spre casele lor, dacă pleacă (pentru că uneori, și mai ales vara, urcă nevestele și copiii la ei pentru o zi de sărbătoare) abia simbătă seara. În tinerul îi adună în barăcile metalice, dealfel destul de confortabile, ori în jurul pitelor unde pregătesc cina. De aprovizionare nu se plînge nimeni. Inginerul Vasile Pavel un tânăr înimos, iubit și stimat de forestieri, cel care se ocupă din partea IFET-ului Cluj de aprovizionarea sectoarelor forestiere, îmi arată la Caps și la Bondureasa, în complexele comer-

cial, ale exploatatorilor aurului verde o varietate de alimente demnă de invidiat: 7-8 feluri de mezeluri, nenumărate feluri de conserve, brinzeturi și produse de patiserie, carne congelată și multe alte alimente care nu deosebesc cu nimic aceste magazine prin bogăția lor de complexe urbane.

Școala trudei cu lemnul

Șeful sectorului, inginerul Dan Oprea, a terminat facultatea cu 7 ani în urmă. A venit să participe la acest „incept de lume” chiar de la repartiție cu curajul celui care se aruncă în valurile înspumate ale apelor dezlanțuite. Cind a sosit aici, muntele era aproape neatins. Să

conduci la 32 de ani 12 parchete cu peste 500 de oameni cu 40 de tractoare, 60 de furăstraie, 7 furculițe, cu zeci de boi și cai și să livrezi anual către beneficiarii interni și externi 117 000 de metri cubi de masă lemnoasă nu-i la îndemina oricui. Se scoală dimineața înainte de orele 5, ca atunci cind se crapă bine de ziuă să fie printre țapinarii săi. Forestierii lucrează zi lumină și el, șeful sectorului, se întoarce acasă abia cind noaptea își deschide geana. „La început, parcă, îmi vine să zic, că a fost mai greu. Oamenii mă priveau cu oarecare rețineră; ce-o fi știind băiatul asta? Dar am câștigat încrederea lor. Nu-i greu să câștigi încrederea oamenilor, mai greu este să păstrezi această încredere, acest bun de mare preț. Primele depășiri de plan mi-au dat sentimentul că muncitorii aceștia, veniți din tot Ardealul, care nu știu nimic unul despre altul, alcătuiesc un colectiv și încă unul bine sudat. A fost și încă mai este greu pentru că munca la pădure presupune luptă îndârjită și uneori risc, dar n-a plecat aproape nimeni din cei cu care am început asaltul muntelui. Au rămas și Nicolae Pop, și Nicolae Bordea și Ion Bobaru și Andrei Tomuș și Ion Buca și inginerul stagiar Gavrilă Ilea și maștrii și tăietorii și mulți, mulți alții, într-un cuvânt cei care nu s-au temut să înfrunte vitregiile muntelui și vitregiile vremii”.

Rugindu-l pe Dan Oprea să-mi spună cite ceva despre citiva muncitori care s-au evidențiat în truda cu aurul verde, acesta a plecat puțin capul și mi-a spus sfios: „Nu vă supărați, nu pot da nume, mi-e foarte greu, lista ar fi nesfârșită, scrieți și nu exagerați, despre toți cei 500 de forestieri, despre această familie, care prin tot ceea ce face e greu să o separe, să dai calificative individuale”. Nu insist. Constat singur că școala trudei cu lemnul e aspră aici în Apuseni, pe Valea Ierii. Intemperiiile naturii, și mai ales ploaia, contează enorm. Pe pantele de peste 23 de grade roțile tractoarelor patinează în gol, doar boii mai ingenunchează trăgind după ei sarcinile de confiere spre rampa de încărcare ori spre fabrica de cherestea ca în vagile reconstituirii de construcție ale imenselor piramide antice, boii care odată cu lăsarea serii se înșiruie pe malul Ierii, mai mult ciugulind decât pășind sărăcicioase fire de iarbă arsă.

36 de zile... pe lună

Nici Valer Nicoară nu a venit la totul de-a gata, chiar dacă la Jibou, pe Valea Someșului, pe Valea Agrișului, ori pe cea a Almașului, dealurile nu ating înălțimi mai mari de 800 de metri. Sectorul forestier pe care îl conduce are 36 de parchete în exploatare, întinzându-se pe sute de hectare, împărțite pe aproape întreg teritoriul județului Sălaj. Mai în glumă, mai în serios îmi spunea odată că „pentru mine, luna ar trebui să fie din 36 de zile ca să pot ajunge, sta, discuta pe indelete cu oamenii despre necazurile și bucuriile lor, despre reușitele ori nereușitele planului, asta presupunând să fiu într-un parchet măcar o zi pe lună”. Și fiindcă veni vorba despre plan îmi amintesc că în primăvară cind ploile se țineau lanț aici în nordul Ardealului, tânărul inginer Valer Nicoară se usca de necaz așa cum se usucă lemnul fără rădăcini; nu putea depăși planul și asta îl durca, cu toate că pe unii din invidie ori din rea-credință faptul în sine îi bucura. Iată că a venit și vreme bună și în ultimele luni, umblind la citeva din cele 9 semne scriu din rapoartele care au la temelie doar adevărul că planul a fost realizat în proporție de 165 la sută, că am văzut pe statele de plată ale muncitorilor retribuții între 6 000-9 000 de lei lunar. Oamenii trag cu dinții și cu suflul pentru ca aurul verde să ajungă la timp la beneficiari, pe ploaie ori ger, pe arșiță ori ninsoare. La parchetele din Panic ori Valea Hraii, Corniniș ori Valea Roșie se dă luptă aprigă între forestierii și uriași copaci, luptă care ține de dimineața pînă seara și-n care de fiecare dată forestierii înving. I-am văzut pe Dionisie Lucaciu și Vasile Marchis, pe Ioan Corniș și Gheorghe Pop sacrificind ar-

bori, jertfind aurul verde pentru prețioasele sale carate, i-am văzut pregătind locul cu nișală, alegind direcția de cădere și am auzit scrișnind trupul fagului, al stejarului, al carpenului, un scrișnet ca un rămas bun de la viață și o disperată agățare a crengilor-brate de frații mai tineri, de coroanele altor copaci parcă pentru a mai întârzia o clipă plecarea dintre ei. Tunete apocaliptice învaluieste codrul cind falnicul arbore se prăbușește în țarină, apoi o liniște minerală de început de lume se aterne peste dealuri și văi, din cind în cind zdrențuită de uruitul tractoarelor ori de nechezatul cailor.

Gavrilă Pop și Ioan Simion au venit la Sectorul forestier de exploatare din Jibou tocmai din susul Maramureșului, de la Vișeu de Jos cu cei 7 roibi ai lor, coboriți parcă din vechile icoane. Câștigă bine, n-au luat niciodată sub 7 000 de lei. Și după ei au venit alți și alți moroșeni, unii chiar cu familiile. Îi văd, de obicei, luna dimineața, înainte de a urca în parchete, bătînd sfios la ușa șefului de sector ba pentru ovăz la cai, ba pentru slănină, ba pentru apă minerală și Valer Nicoară îi ascultă cu răbdare, își notează pe hirtie și în suflul și oamenii se întorc liniștiți la parchetele lor știind că vorba șefului e vorbă, că de trei ani de cind conduce această unitate nu i-a dezamăgit niciodată cu nimic.

Mă uit la acest om tânăr care abia a împlinit 35 de ani, tip de ardelean molcom și calm și mă gîndesc la spusele unor forestieri de la Surduc care ziceau că „pe acest om de nădejde se poate conta și la bine și la rău și dimineața și seara și la miezul nopții dacă e nevoie”. Și sînt mulți oameni de nădejde la Sectorul forestier din Jibou. Inginerul Cornel Chiș este încă stagiar. Nu s-a „lipit” pe lingă ocoalele silvice mari ale țării cu toate că media cu care a terminat facultatea îl îndreptătea. S-a întors de la Oravița la pădurile sale din nord, la arborele său genealogic înfipt de sute și sute de ani în această parte din pămîntul țării. La sector nu-i o muncă ușoară pentru un tânăr absolvent dar nici greutățile nu-l sperie. Le-a luat în piept și le-a invins. Și el și Kadar Rudolf și Ioan Bumbaș și Leontin Mindru și Vasile Drăgean — tineri trudituri ai aurului verde, ai caratelor lui pentru care munca se consumă în cel mai negru anonim, prin locuri pe unde pasul nostru rar ajunge. Doar ei știu doar ei știu să-l binecuvinteze cu palmele, cu suflul așa cum își binecuvintează propriile odrasle.

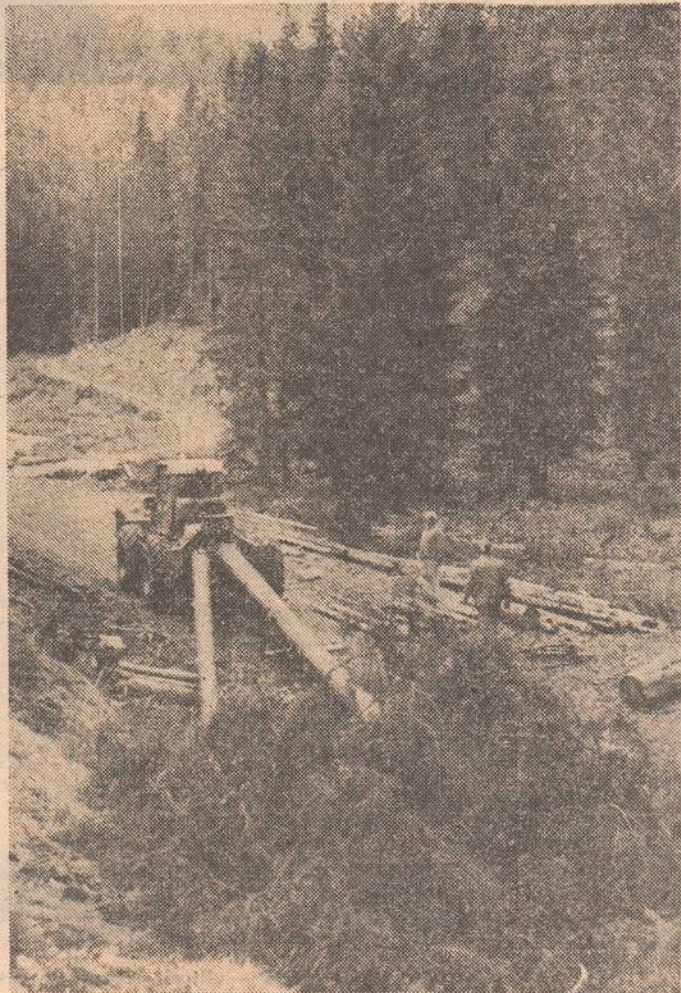
Un om de „24 de carate”

La sediul Întreprinderii forestiere de exploatare și transporturi din Cluj-Napoca, unitate de care aparțin și sectoarele de la Valea Ierii și Jibou am încercat să stau de vorbă cu directorul acesteia, dr. ing. Mihai Dincă. Oamenii încărcati cu răspunderi, ingineri, tehnicieni, maștrii, șefi de coloane auto intrau și ieșeau ducînd ori aducînd cu ei idei, propuneri, planuri. Planuri pentru ziua de azi, planuri pentru ziua de mine, soluții economice pentru exploatarea cit mai eficientă a masei lemnoase. Omul din fața mea îi asculta cu răbdare și calm pe fiecare. Multora le cunoștea of-ul, le citea dinainte gîndul, apoi, pînă tește îi încuraja ori consola după caz. Nu degeaba umblă vorba printre forestieri că omul acesta, adică directorul lor, „este de 24 de carate”. Cunoaște pădurea, sectoarele forestiere cum își cunoaște propriile buzunare. „De cind am terminat eu facultatea, îmi zice interlocutorul meu, s-au schimbat multe în munca din parchete. Despre ferăstraiele manuale aproape că nu mai „știe nimeni, au fost înlocuite în totalitate cu ferăstraie mecanice, funicularele își fac în număr tot mai mare apariția în munca la pădure. Pretutindeni, ca urmare a indicațiilor date de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind reducerea consumului de carburant, am construit linii tehnologice moderne, eliminînd astfel utilajele mari consumatoare de combustibil convențional. Pe cursurile de ape de la Hucdin, Valea Drăganului și Valea Ierii am construit microhidrocentrale de concepție proprie care ne asigură în mare parte autonomie energetică”.

Și tocmai cind credeam că vom înjgheba o convorbire mai la viu, mai la obiect cu omul de „24 de carate” un telefon sec ne-a intrerupt. Era chemat la județean pentru probleme de export. Și-a cerut scuze, mi-a întins politicos mina și a plecat. Se citea pe fața lui arsă de soare, uscată de vînt o mulțumire aparentă; reușise să rezolve în acea dimineață în bună parte problemele spinoase între care se zbatuse.

Miine îl așteptau altele, poi-miine la fel și pentru el, pentru inginerul Mihai Dincă, directorul I.F.E.T.-ului nu-i liniște sufletească și sărbătoare nu-i decit atunci cind totul merge perfect. Altfel cum l-asculta și brazil, și apele, și oamenii, aici minunați țapinari, vesnic îndrăgostiți de „codrul cu frunză galbină”?

VIOREL VARGA ■

Oameni cu șantierul în sînge

Într-o întâmplare în prima baracă a șantierului și spui cine ești și ce vrei. Ți se răspunde simplu: noi sîntem de la muntari, vorbiți cu șeful de brigadă. E clar, omul are treabă, numai de interviuri nu-i arde acum. Îl găsesc în cele din urmă și pe șeful de brigadă Nicolae Drăgănescu. Acesta e omul! Un om care a luat drumul șantierelor și al marilor construcții de țară, un om al cărui destin se confundă într-un tot cu barajele la care a lucrat și care a făcut din propria viață și familie un șantier exact în măsura în care șantierul a intrat în propria familie.

Cînd primește un telefon de acasă, iese pentru o clipă dintre cifrele barajului și spune firesc, ca o continuare a lor: „Țineți-mi și mie niște apă caldă pînă ajung deseară, vin... faceți... vom vedea...”. Acasă înseamnă pentru un șef de brigadă ca Nicolae Drăgănescu o colonie de o mie de constructori. „orașul de carton”, cum i se spune în Mehădia, cu un termen imprumutat de pe platourile de filmare și în clipa aceasta mă gîndesc că un film turnat într-o astfel de colonie ar apropia mai mult arta de realitatea acestui prezent atît de angajat pe marile baricade ale energiei care sînt barajele amenajărilor hidroenergetice. Soția sa lucrează la Antrepriză, cei doi copii merg zilnic la școală cu autobuzul. Cel mai tîrziu sosește acasă capul familiei. Acum a trecut la program de 10 ore, pînă acum a lucrat 12, de la 6.30 la 20 seara. În orice caz viața pe un șantier e mai dură, zice șeful de brigadă, dar nu știu de ce în clipa aceasta mie îmi vine să parafrazez cunoscutul dicton latin, referitor la legi, cu o formulare nouă: e dură viața de constructor dar e viață! Cu adevărat viață!

Și uite-așa, dintr-una-ntr-alta, trecem de la viața personală la personalitatea mării construcții la care e angajat trup și suflet omul acesta și ceilalți 250 care-l înconjoară. Construcție care se numește, simplificînd lucrurile pînă la exactitatea lor pură: amenajarea hidroenergetică Cerna-Belareca. Sistem, așadar, pe Valea Cernei, cîțiva km deasupra hotelului „Roman”, cel mai avansat pe firul văii din șirul de hoteluri noi ale stațiunii Băile Herculane. Chiar așa se numește, de altfel, și barajul: Herculane. Un cuvînt în care două mii de ani de istorie se întîlnesc cu prezentul într-o construcție pe măsura lui, Herculane, de la Hercules, desigur! Sau altfel spus, putere: la piciorul aval al barajului Herculane se află o centrală cu o putere instalată de 32 Mgw (25 Mgw de pe căderea Belareca plus 7 de pe căderea Cerna). Mai sus de barajul Herculane, la vreo 45 km se lucrează la barajul Cornereva (acesta din anrocamente). Cele două baraje vor fi unite printr-o galerie cu o lungime de 12.500 m și un debit instalat de 12,5 m³/s. La turbină T1, cu o putere de 2 Mgw, sîntem la nivelul sălii mașinilor iar la T2, la nivelul paharului generator. Cele două turbine se vor roti pe căderea Cernei în timp ce turbina a treia, T3, pe căderea Belareca. Un lucru foarte important — îmi atrage atenția șeful de brigadă ridicîndu-mi o clipă ochii deasupra proiectelor și hărților — nu știu dacă mai e undeva în țară: apa care vine de la Cornereva este turbionată prin T3 (produce deci energie), după care e dirijată în lac, de unde e preluată de cele două turbine T1 și T2. Îl ascult cu atenție pe Drăgănescu Nicolae în mica sa ambasadă de prefabricate de la piciorul unui baraj ridicat cu îndrăzneală între tîrentii de piatră ai munților Cernei, omul acesta implicat cu toată ființa sa în lupta teribilă pentru un surplus atît de necesar de energie și deodată îmi dau seama că în reședința sa numită pe înțeleptul tuturor baracă se întîmplă un lucru care aparține mai cu seamă literaturii: toate verbele cu care vorbește șeful de brigadă sînt la timpul prezent: apa este turbionată și apoi preluată de cele două turbine. Așadar turbinele se invîrt deja în imaginația constructorului. Vorbirea lui curentă produce deja curent electric. Într-atît de mult trăiesc oamenii acestia în avansul clipei prezente și într-atît de iminent este viitorul proiectelor lor încît brusc acesta devine prezent, și

poate că transformînd mai repede prin vorbirea lor zilnică viitorul în prezent și imaginarea în realitate, ei grăbesc însuși mersul înainte al realității.

La barajul Herculane lucrează aproximativ 250 de oameni. Foarte puțini sînt localnici. Aceștia se acomodează mai greu la regimul de lucru al T.C.H.-ului. O parte din constructorii sînt veniți de la Porțile de Fier I și de pe celelalte șantiere, sînt asadar vechi și „înrațiți” șantieristi. Înrațiți desigur în bine, pentru că a ridica noi hidrocentrale înseamnă a da țării noi surse de energie, de căldură și lumină, un surplus de bine și confort civilizației actuale trecute prin furcile caudine ale crizei energetice generale. Sînt pe șantierul de la Valea Cernei oameni din Suceava, Piatra Neamț, Gorj, Mehădia, oameni veniți de la Bicaz, chiar, ai căror copii lucrează alături de ei, tot în cadrul șantierului.

Desigur, construcții de asemenea anvergură implică și probleme mai dificile, unele chiar imprevizibile. Dar alte situații sînt mai puțin imprevizibile și țin de colaborarea cu ceilalți factori implicați indirect în construcție: „cauciucurile și cimentul, acestea ne dor pînă la inimă!” — scrie în Drăgănescu Nicolae. Trebuie să facem dar să și primim. Motorină este, nu putem zice nimic, dar neavînd cauciucuri, nu consumăm motorină. Ce se întîmplă cu cauciucurile? Mașinile sînt de tonaj mare, flux continuu, muncă de zi și de noapte, fără intreruperi. Dacă turnăm 300 mc pe zi, spune șeful de brigadă, ne trebuie, stați așa să facem un calcul (ia un minicalculator din preajmă și continuă), 480 de mc de agregate transportate, agregate cu care se prepară betonul. Problema cheie sînt anvelopele. Și coloana ce zice? Cauciucurile se uzează mai repede și nu primesc altele dacă nu le-au prezentat pe cele vechi la reșapat. Și atunci urmează așteptările.

Lasă uneori de dorit și aprovizionarea cu ciment de la Tirgu Jiu. Nu știu dacă e bine să scrieți, dar asta e adevărul. Dacă asta e adevărul cred că e bine să-l scriu. La fel cum celălalt adevăr e că oamenii de la barajul Herculane fac tot ce le stă în putință să depășească dificultățile. Pe noi toată lumea ne întrebă cîți me am turnat în plus, nu ce întrebări stau în spatele metrului ăstuia. Iar orice mc de baraj turnat înseamnă că ne-am realizat sarcina, înseamnă că am mers cu un pas înainte. Așadar, de exemplu, la ora 21 îmi spune maestrul Avram că vrea să înceapă turnarea deși n-are agregate suficiente. Cînd încerci turnarea trebuie să mergi în flux continuu pînă la terminarea lamelei, să ții seama de ritmul de priză al betonului. A început-o pe risc propriu. Acum vrea să înceapă alia betonare. Așa e normal: cum am terminat o betonare să începem alta sau chiar să mergem concomitent cu două betonări. Ceea ce-am și făcut azi-noapte.

Orice zi a unui constructor are neajunsurile și satisfacțiile ei. Ca orice zi din viața unui om de altfel. Satisfacția unui hidrocentralist (ca să construim și noi un cuvînt nou) e să foarne cit mai mulți metri cubi. Și se toarnă! Pentru că sînt mulți oameni de nădejde pe șantier cu mare experiență de viață și construcție: Albu Ștefan care vine de la Argeș, Porți, Boza Costache, de pe același șantier, Lițcanu Ion — electrician, minerii Chircea Stancu și Birdea Florian, dulgherii Nistor și Enășescu, toți oameni vechi ai T.C.H.-ului. Maistrul principal, specialistul Ozarchievi Dumitru a fost la Bicaz, Argeș, Porți, Tismana, Sebeș și acum aici (are o fată care lucrează la Antrepriza noastră din Mehădia), maestrul Lisaniuc Radu a lucrat la Lotru și Cerna, iar Furcuț Iosif la Porți și la Valea Mare. Și mulți, mulți alții între care l-am pierdut pe șeful de brigadă Drăgănescu Nicolae ieșind din baraca sa plină de grafice, hărți și proiecte.

Oameni care trăiesc o mare satisfacție cînd văd o lucrare terminată ca s-o ia de la capăt cu următorul baraj. Oameni cărora le-a intrat șantierul în viață și nu le mai iese. Oameni cu șantierul în sînge!

ION ZUBAȘCU ■

puternice și de zăpezi, atacuri de insecte care au devitalizat sau chiar compromis pădurea pe sute și mii de hectare... La toate acestea s-a mai adăugat în ultima vreme cunoscutul fenomen numit „moartea molidului” determinat de un complex de factori la baza cărora se află omul. De altfel, acțiunea umană a constituit sub diverse forme principala cauză declanșatoare a dezechilibrelor pădurii.

În România, tăierile rase, practicate începînd cu ultimele decenii ale secolului trecut, au condus la dispariția aproape totală a pădurilor naturale pluriene și amestecate, de molid, brad și fag. În locul lor, pe mari suprafețe — uneori bazine de mii de hectare — au fost create culturi dese și pure de molid, echiene și genetic uniformizate. Imensele suprafețe tăiate ras ofereau în primii ani hrană pentru vînat: conjugată cu măsurile deosebite de protecție a vînatului aplicate în ultimele decenii, situația a dus la creșterea explozivă a efectivelor de cervidee — cerb, căprior. Ca urmare a intensificării exploatării forestiere, agricole, miniere și construcției de drumuri, vînatul s-a retras și concentrat în pădure. Prin lipsa hranei ferboase pe care o aveau din belșug la dispoziție, efecti-

pericol. Dar resursele, vigoarea, capacitatea sa de a se regenera generează încă speranțe. Semnalele de alarmă atrag atenția în special asupra stării arborelor care au luat locul pădurilor naturale cu structuri optimizate de natura însăși în decursul mileniilor și secolelor.

Performanțele lemnului de rezonanță

Molidul de rezonanță nu crește pretutindeni, iar lemnul prețios este produs numai de către unii arbori. Vîrsta la care începe să se formeze lemnul de rezonanță este de 80—100 ani! Trunchiul acestui arbore trebuie să fie neted, drept, cilindric, fără noduri. Inelele anuale foarte dese, subțiri și uniforme sînt condiții esențiale ale lemnului de rezonanță.

Între pădurile care au oferit lumii în trecut lemnul cel mai valoros și în mari cantități au fost și acelea din România. Se pare, însă, că pădurile care produceau acest lemn au dispărut. Pînă în primii ani după al doilea război mondial zonele desemnate la noi conțineau 8—18 la sută molid de rezonanță. În special în Bucovina s-a aflat acest lemn, din care s-au exportat într-o perioadă de 30 de ani, înainte de primul război mondial, echivalentul a peste 1,5 milioane funduri de pian — unitate de măsură pentru lemnul de rezonanță fasonat. La nivelul anului 1929, de pildă, este consemnat faptul că din România se mai exportau anual 20—30 vagoane lemn de rezonanță și 80—100 vagoane lemn pentru claviatură.

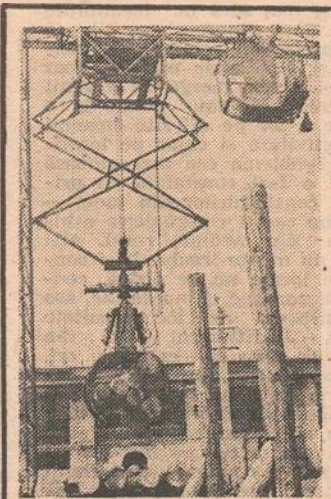
Odată cu restrîngerea suprafeței ecosistemelor forestiere naturale, cu modificarea structurii lor, pădurile ce produc lemn de rezonanță au devenit puține și nesemnificative. În fața acestei situații specialiștii nu pot rămîne indiferenți. Cercetarea și proiectarea silvică au fost chemate să-și spună cuvîntul, să contribuie la refacerea acestei prețioase avuții naționale. Cercetările efectuate au pus în evidență condițiile naturale în care se dezvoltă lemnul de rezonanță, s-a făcut o prospecție a zonelor producătoare și a capacității lor de producție. S-a definit modul de gospodărire a pădurilor ce conțin lemn de rezonanță, în vederea menținerii la un anumit nivel a producției lor. În prezent, în planul Institutului de cercetări și amenajări silvice există un program de cercetare interdisciplinară — genetică, biometrică, ecologică, ce va pune la punct tehnologiile de obținere în continuare a acestei valoroase esențe.

În altă ordine de idei, se știe că pădurile asigură cu mare eficacitate funcția de regulator al regimului hidrologic carpatic. Accentuarea degradării lor poate genera dereglaje hidrologice și climatice ce se manifestă pînă la mari distanțe de la locul producerii lor. Soarta agriculturii se hotărăște la munte — se spune pe bună dreptate! Sensul acestei afirmații îl sesizăm atunci cînd știm că una din cele mai importante cauze ale inundațiilor din anii 1970 și 1975 au fost dispariția sau puternica degradare a unor întinse masive păduroase din subalpin pînă în zona de dealuri. Cauze: eroziunea sporită a versanților a dus la colmatarea cu material aluvionar a albiilor ce tranzitau altădată debite considerabile, și au ieșit atunci din matcă.

Molidul din Bucovina se situează prin caracteristicile sale dimensionale — vigoare de creștere, productivitate și calitate — pe primul loc în Europa. Au dovedit-o experimentele efectuate în R.F.G., Cehoslovacia și Suedia, țări cu tradiție și realizări remarcabile în silvicultură. Dar nu trebuie uitat că ciclul vieții arborilor durează mai mult de un secol și este foarte greu să se ajungă repede la rezultate concrete. Dincolo de ceea ce realizează azi specialiștii, cercetătorii, prin metodele cercetării operaționale și cu ajutorul calculatoarelor electronice, care soluționează probleme curente ale cercetării: dincolo de faptul că s-au obținut rezultate reale în combaterea biologică a dăunătorilor — semnalul de alarmă rămîne încă deschis!

Rîndurile de față ridică o problemă sau reformulează aceeași întrebare: Se află molidul în pericol? Mai este oare necesară o pledoarie pentru molid — această ființă a pădurilor noastre? Este atît de nostalgic să știi că o pădure de molid are nevoie de un secol pentru a deveni o avuție de mare preț, și că obține Bucovinei au tot mai puține păduri de molid...

ION ȚUGUI ■

Căutînd lemnul care cîntă

vele de vînat în exces au început să roadă lujerii terminali ai tinerilor puiți și scoarta arborilor din plantațiile de 10—35 de ani. Consecințe: stagnarea creșterii, iar prin roaderea scoartei, infectarea rapidă a lemnului cu sporii unor ciuperci, dintre care cea mai de temut este *Stereum sanguinolentum* care produce un mucegai ce se propagă în trunchi cu o viteză de 20—35 cm pe an, ceea ce conduce la degradarea rapidă a lemnului, la scăderea rezistenței și la ruperea arborelui. Cauze agravante a avut și neaplicarea la timp și în condiții optime a lucrărilor de îngrijire a tinerelor plantații. Valorificarea lemnului de mici dimensiuni prin introducerea sa în circuitul economic ar putea conduce la rentabilizarea acestor lucrări. Vizînd reducerea progresivă a numărului de arbori la hectar, aceste lucrări au menirea de a realiza o selecție individuală a arborilor și de a le oferi un spațiu optim de creștere. Ignorarea lucrărilor menționate a condus la modificări total nefavorabile: a sporit vulnerabilitatea lor la încălcarea cu zăpadă și la vînturile puternice. La toate acestea se adaugă păsănatul excesiv, scoaterea rășinilor, daunele inevitabile produse în exploatarea lemnului. Se ajunge astfel în toate situațiile la un același sens nedorit: creșterea instabilității pădurii de molid, scăderea rezistenței ei la factorii naturali nefavorabili, de unde, probabil, rezerva unor specialiști față de această specie.

Așadar, ca să recapitulăm, molidul ca specie se află în

Scurta incursiune în istoria molidului, care face obiectul rîndurilor de față, ne-a fost sugerată de cîteva întrebări adeseori auzite printr-o oamenii munților din nordul țării. Se află azi molidul în pericol? Este oare necesară o pledoarie orchestrată pentru molid? Unde sînt faimosii moli de rezonanță? Am reținut doar trei întrebări pentru că ele nasc la rîndul lor altele. Nu le vom epuiza în acest spațiu, ci vom încerca o privire obiectivă asupra subiectului în discuție și chiar în dispută. Interlocutorii noștri, dr. ing. Ion Barbu și ing. Cezar Stratou, de la Stațiunea experimentală de cultură a molidului din Cîmpulung Moldovenesc, declară că au toate motivele să tragă un semnal de alarmă...

Unde crește molidul?

În emisfera nordică el se întinde pe o distanță de 9.000 kilometri într-o uriașă zonă ale cărei extremități sînt Franța și Kamciatka. În continentul nord-american el își revendică o zonă de 6.000 kilometri, aceea din Alaska pînă în Newfoundland. Specie forestieră tipică pentru zona montană — subalpină, cu climat rece și umed, și nebulozitate ridicată, molidul își adăugă suprafețe impresionante situîndu-se din acest punct de vedere pe primul loc între speciile forestiere ale lumii.

La noi pădurile unde molidul se arată drept specie dominantă se întind pe 1,5 milioane hectare, la altitudini cuprinse între 600 — 1.600 în Carpații Orientali, și 1.000 — 1.750 metri în Carpații Meridionali. Trebuie să se știe că dintre speciile forestiere valoroase molidul realizează cea mai mare creștere și oferă cel mai bun lemn pentru celuloză și pentru cherestea. Totodată molidul exercită în zonele montane de mare altitudine funcții hidrologice excepționale. Fiînd foarte sensibil la poluanți, el are o puternică acțiune de purificare a aerului fiind de aceea folosit de specialiștii drept un indicator sigur al gradului de poluare a unei zone dar și ca un mijloc eficient, în anumite cazuri, de combatere a poluării. Filtrul antipoluant pe care îl reprezintă molidul însuși funcționează în chip natural în tot timpul anului. El reține și transmite în sol, în zonele puternic poluate, peste 900 kilograme sulf la hectar, în comparație cu fagul, al cărui aport este de doar 300 kilograme la hectar. Nu trebuie, de asemenea, ignorat că într-o pădure de molid cantitatea de ioni negativi care stimulează organismul este de 5—7 ori mai mare decît aceea dintr-o păjiste montană și de 10—100 ori mai mare decît dintr-un birou aglomerat, și că într-o pădure de moli numărul bacteriilor dintr-un metru cub de aer este de un milion de ori mai mic decît pe o arteră aglomerată a unei metropole...

Pledoaria pentru molid ne îndeamnă să relevăm calitățile și utilitatea unei specii valoroase; simpla citare a argumentelor pe care „subiectul” însuși ni le furnizează conturează unele linii de acțiune, cum ar fi: conservarea, îngrijirea și dezvoltarea unei importante avuții naționale. S-au făcut auzite voci, care pornind de la realitatea că extinderea molidului în afara arealului său natural, poate duce la dezechilibre ecologice, au găsit în aceasta un „defect” al speciei. Considerăm că este vorba de o încorectă și forțată extrapolare, la fel de neîntemeiată ca și opiniile privind slăbirea valorii genetice a speciei. Că patrimoniul genetic al molidului nu este în pericol stau azi dovadă numeroasele analize făcute de oamenii de știință din lume. Este adevărat, dacă starea pădurii de molid nu este pretutindeni înfloritoare, aceasta se datorează însă, după cum vom vedea, intervenției adeseori nechezitate a omului. Starea multor păduri de molid impune azi mai mult ca oricînd sprijinul și intervenția omului. Și ne gîndim la o acțiune fundamentală științific, responsabilă, nuanțată, deoarece viața arborilor, ca și erorile ce i-ar atînge, se măsoară din păcate cu secolele.

Cîteva cauze ale dezechilibrelor din pădurile de molid

Cultivarea molidului în condiții ecologice diferite de acelea din zonele sale specifice a fost urmată de înregistrarea unor fenomene cu caracter de calamitate: modificarea, prin acidificare, a solurilor, rupturi și dăbătorii produse de vînturi

Democrația de fiecare zi

PRIN OAMENI. PENTRU OAMENI

În toate localitățile țării au loc, în această perioadă, consfătuirile de lucru ale echipelor de control al oamenilor muncii, prilej fiind exigente analize ale modului în care au acționat aceste echipe, ale contribuției pe care și-au adus-o la întărirea spiritului de ordine și disciplină într-o serie de sectoare menite să contribuie la ridicarea generală a nivelului de trai material și spiritual, la mai buna gospodărire a valorilor încredințate de societate unităților socialiste.

Desfășurându-și întreaga activitate — în lumina indicațiilor și orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu — sub direcția îndrumare a consiliilor Frontului Democrației și Unității Socialiste, în colaborare cu consiliile de control muncitorească al activității economice și sociale — echipele de control al oamenilor muncii urmăresc, cu prioritate, apărarea și dezvoltarea continuă a avutului obștesc, îndeplinirea hotărârilor de partid și de stat, programelor privind creșterea calității produselor, întărirea ordinii și disciplinei, transportul, depozitarea și desfacerea corespunzătoare a mărfurilor, buna funcționare a serviciilor pentru populație, respectarea strictă a prevederilor legale cu privire la prețuri, rezolvarea cerințelor judicioase ale cetățenilor, economisirea materiilor prime, materialelor, energiei și combustibililor. O paletă, deci, largă de preocupări și, mai ales, de responsabilități, determinând, cu ocazia consfătuirilor care s-au desfășurat până acum, măsuri ce vizează, în principal, creșterea spiritului de răspundere, a exigenței și eficienței în întreaga activitate a echipelor de control al oamenilor muncii.

Trei reporteri ai revistei noastre consemnează, în pagina de față, câteva aspecte semnificative ale consfătuirilor de la Bacău, Reșița și Tîrgu Mureș, prilej de a pune în lumină modul concret în care se acționează pentru continuă dezvoltare și adâncire a democrației muncitorești, revoluționare.

La ora bilanțului unei munci ce se poate numi responsabilitate

Multe au fost problemele supuse analizei cu ocazia Consfătuirilor echipelor de control al oamenilor muncii din municipiul Bacău. Erau prezenți în ospitaliera sală a Casei de cultură a sindicatelor reprezentanți ai celor 344 echipe — muncitori fruntași, maiștri, specialiști, gospodine, pensionari, oameni care se bucură de stima și încrederea colectivelor pe care le reprezintă — precum și conducători de unități, instituții, întreprinderi, alți factori cu răspundere în acest domeniu. Oră a bilanțului care, supunea, în spirit critic și autocritic, unei temeinice analize, munca acestor echipe, modul în care au făcut față înalțelor răspunderi ce le-au fost încredințate, în scopul cert al îmbunătățirii viitoare a activității lor — măsurile adoptate în final fiind pilduitoare în acest sens.

Ca un film care ridică numeroase probleme de conștiință civică se derulează această consfătuire. Un film ale cărui secvențe reliefează atât modul în care și-au onorat mandatul cele mai multe din echipe cu ocazia celor 3488 controale efectuate în primele 9 luni ale acestui an, privind îndeplinirea programului de autogospodărire și autoaprovizionare, al asigurării și desfacerii, în mai bune condiții a fondului de marfă, al dezvoltării și îmbunătățirii calității serviciilor — cât și activitatea formală a altora, existența lor doar pe hirtie, precum la întreprinderca poligrafică, la cea de mărșărit și panificație, de bere, C.P.L., care nu au onorat răspunderea cu care au fost investite. Trec, prin dușul rece unității în care personalul s-a dovedit certat, cu normele legale de etică și echitate socialistă. Sint evidențiate cazuri privind neafășurarea prețurilor de informare, neconcordanțe între preț și calitatea legumelor și fructelor, dorirea unor produse pentru a fi vândute preferențial. Cazuri concrete, precum cel de la unitatea 16 a ICSMA unde au fost găsite în magazie, necoase la vânzare, 16 cutii brinză de vaci, a 14 kg ficăre, 23 kg piept fierț; la librăria nr. 8 — un număr mare de cărți dintre cele mai solicitate erau doșite sub tejgheta sau în magazia de mină; la ICSMI, unitatea 23, ascunse privirii clienților, aracet

și vinarom, vopsea auto albă la unitatea nr. 52. Exemplele continuă, în vizorul dezbaterii sint prinse alte și alte unități, precum cele ale AGROCOOP-ului — I, 10 și 13 — unde s-au constatat frecvente cazuri de produse necorespunzătoare calitatii dar puse în vânzare la prețuri de calitate I. Altele privind tendința unor gestionari de a „rotunji” valoarea produselor vândute întotdeauna în defavoarea clienților — cum este cazul unității 2 a ICSMA unde echipa de control a constatat că la vânzarea produsului tacim de pui s-a încasat în plus între 4 și 7 lei.

Sint analizate cu profunzime și cauzele care au condus la apariția unor nereguli. La unele unități s-au găsit puse în vânzare produse cu evidente urme de alterare. Situația nu a rămas în stadiu de simple semnale, conducerile unităților în cauză intervenind prompt pentru scoaterea din rețea a acestor produse și sancționarea persoanelor vinovate. La altele s-au găsit mărfuri cu termene de garanție depășite. Toate aceste exemple, trag la rindul lor un semnal permanent și anume, că se impune o mai mare responsabilitate din partea forurilor direct răspunzătoare privind controlul calității produselor. După cum se simte nevoia unei mai acute preocupări pentru economisirea energiei electrice, întreținerea și exploatarea rațională a mijloacelor fixe din dotare, înlăturarea risipei și stoparea sustragerilor de pe șantierul de construcții ș.a. Cum era de așteptat, analiza nu a ocolit nici echipele care nu și-au făcut datoria fiind acuzat formalismul, la umbra căruia au „activat” unele dintre ele, calitatea unor controale — sub nivelul exigențelor, reduse doar la aprecieri elogioase, un fel de spălare pe mâini de orice răspundere. Iar lipsa de răspundere se sancționează și în cazul echipelor — propunându-se și aprobându-se revocarea din funcții a unor membri (și chiar totala desființare a unor echipe) și înlocuirea lor cu oameni desfoinici, în stare să răspundă cu adevărat prezent, sarcinilor încredințate.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

O discuție pornită de la... dar...

Sosește la întâlnire cu o jumătate de oră mai devreme. E înarmat cu maldare de dosare și procese-verbale. Aici stă

scris totul, tot ceea ce s-a făcut în ultimii ani pe linia controlului oamenilor muncii. N-a greșit Angela Isăroiu, președin-

ta O.D.U.S. județul Mureș, cind ni l-a prezentat pe Kaffay Geza. Știe tot nu numai pentru că este secretarul Comisiei județene de coordonare a activității de control al oamenilor muncii, ci și fiindcă vrea să știe tot pentru că este încredințat că numai așa poate face treabă bună. E un om de bine și-i vrea pe cei din jurul său asemenea lui.

„Sint mulți care-mi spun, de ce nu stai tu acasă, să ne lași pe noi în pace? De ce? Pentru că văd că se poate face mult și vreau să fiu util, atita cit mă în puterile. Nu de puține ori mă trag oamenii de mină să-mi arate că într-un loc sau altul nu merge treaba tocmai bine.”

În județul Mureș sint 6 localități urbane, 1639 echipe de control al oamenilor muncii și 6136 de membri. O activitate de mari proporții care trebuie coordonată. Consfătuirile acestor echipe, desfășurate zilele trecute în întreg județul, au fost, fără doar și poate, momente de bilanț. La Tîrnăveni — aflasem de la Iosif Florea, președintele Comisiei de îndrumare și coordonare a echipelor de control, aflată sub egida Consiliului orașenesc al O.D.U.S. și de la unul dintre membrii comisiei, Ionuț Florea — dezbaterile celor 90 de echipe aduseseră în prim plan, nu alit realizările — cu care, drept este, ar fi putut să se mîndrească — cit neîmplinirile. Kaffay Geza ne confirmă faptul că în toate localitățile, la toate consfătuirile, s-a discutat, nu despre ce s-a făcut, ci despre ceea ce poate lăsa sentimentul de nemulțumire, de insatisfacție. S-au reparat brutații, s-au construit unele noi, s-au înființat cabinete medicale, au fost înlăturați gestionari certai cu cinstea, s-au dezvoltat cantine de întreprindere la sesizările echipelor de control ale oamenilor muncii, s-a urmărit aprovizionarea de toamnă-iarnă, s-a pornit mai departe. Îi propun interlocutorului meu să pornim și noi discuția de la același „dar...”

„Înainte de consfătuirile pe localități s-a făcut un „control al controalelor”. Multe unități n-au mai fost vizitate de mai bine de un an — la Sovata de pildă. Altele au fost controlate — cum s-a întâmplat la Sighișoara — dar nu s-a notat nimic în registrul unic de control. Ce trebuie înțeles de aici? Că totul merge bine dar și asta trebuie menționat. Că cei vizitați au fost „ierțați”? Atunci pierdem vremea de pomană! Sint și cazuri în care cele notate în registru au rămas literă moartă și pină la un nou

control, peste procesele verbale s-a așternut praful. E normal ca nimic să nu se schimbe. Au fost directori de unități care, veniți la fața locului, au declarat că nu știau nimic, nici de neregulile găsite, nici de procesele verbale. La multe tipuri de activități nici nu se fac controale. De pildă, la bibliotecă. Stau și se întrecă ce ar fi de controlat acolo. Ar fi, chiar dacă e să te gîndești la orar sau la faptul că unele cărți, aflate în mai puține exemplare stau doșite după rafturi. Nu e simplu de controlat nici orarul autobuzelor, trebuie să stai ore în șir prin stații, dar dacă vrei să faci o treabă, o faci. E o muncă obștească, de care unii se mai și feresc, pretind că n-au timp. Nu e de crezut că într-o lună nu poți găsi câteva ore pentru obște. La cei care se codesc am și renunțat, pentru că treaba asta îți cere dăruire. Sint însă mulți care o fac cu dragoste, de ani de zile. Numai că și cu aceștia se ivesc probleme, mai ales în localitățile mici. Sint cunoscuți, se știe că fac parte din echipele de control și cind apar undeva, doar atunci treaba merge, că a venit controlul. Ne-am gîndit la o rotire a lor pe diferite domenii de activitate și chiar pe localități. Problema cea mai spinoasă — și a fost constatată cu prilejul consfătuirilor din județ — rămîne cea a controalelor echipelor din mediul rural. Aici încă nu merge treaba. Nici consiliile locale nu se ocupă, controale aproape că nu se fac, așa că n-avem de loc rezultate bune. Justificarea este, din nou, că n-au ce controla, ori, numai dacă ne gîndim la industria mică ce se dezvoltă, la prestările de servicii, înțelegem că nu acesta este motivul. Cauza reală este aceea că într-un sat sau într-o comună sint mulți neamuri între ei și le e jenă să se controleze unii pe alții. Consiliile populare rurale trebuie să se ocupe mai mult de această activitate, oamenii trebuie să înțeleagă că nimic nu se face decit pentru mai bunul mers al vieții lor de zi cu zi.”

Sint mulți oameni cei corecți și drepti, care fac totul pentru mai bine. Se știu și-și cunosc verticalitatea. Asta i-a și determinat să facă din consfătuirile lor o oglindă, în care și-au privit chipurile cu dreptate. Au trecut peste capitolul realizări, deși ar fi avut motive să zică am făcut. Au preferat să pornească discuția lor de la „dar...” și de aici încolo, drumul i-a dus spre ce mai au de făcut, ca să fie bine.

LIANA MOLNAR ■

Demonstrație convingătoare, măsuri ferme

La puțină vreme după terminarea consfătuirii municipale a echipelor de control al oamenilor muncii din Reșița, am încercat să sintetizăm, împreună cu tovarășul Gheorghe Ciorbă, președintele comisiei de coordonare și îndrumare a activității acestor echipe la nivelul municipiului, câteva dintre principalele probleme ridicate la consfătuire, precum și modul în care acțiunea la care am participat a reușit să reflecte activitatea din ultima vreme a echipelor de control al oamenilor muncii.

— Vă propun să începem cu lucrul cel mai important: credeți că această consfătuire și-a atins scopul pentru care a fost convocată?

— Fără nici un fel de reținere, da. Pornind de la raportul prezentat de comisia municipală de coordonare — raport ilustrat cu proiectii de dispozitive realizate de-a lungul unui întreg an — și sfîrșind cu dezbaterile și măsurile adoptate, putem afirma că analiza a fost pe deplin responsabilă, fără menajamente. Cele 134 de echipe existente în municipiu au controlat, pe parcursul unui an, peste cinci sute de obiective din 24 de sectoare de activitate. Nu atît cifrele sint cele care vorbesc despre eficiența muncii lor, aș spune că

nici chiar cele consemnate în registrele unice de control, ci reala îmbunătățire a activității din multe unități care au fost controlate. Acest fapt se datorează unei continuități în muncă, fapt ce constituie, de altfel, și principalul nostru obiectiv. Consfătuirea aceasta a venit în urmarea firească a analizelor trimestriale pe care le realizăm în cadrul tuturor organizațiilor care alcătuiesc Frontul Democrației și Unității Socialiste, prilejuri de a discuta deschis, operativ, carentele înregistrate atit la nivelul unităților controlate, cit și la al echipelor care au efectuat controalele. Cel mai de seamă pericol îl reprezintă superficialitatea în control.

— Cum o combateți și, mai ales, cum o preveniți?

— Combaterea — prin măsuri ferme, mergînd pină la înlocuirea unor membri ai acestor echipe sau a unor întregi echipe. Preîntîmpinarea superficialității sau — mai grav — a incorectitudinii o realizăm, mai intii, prin instruire la nivel de organizații și, apoi, la nivel municipal. Beneficiem și de un sistem bine pus la punct de urmărire a controlului și a dispersiei — pe domenii și zone din oraș — a controalelor efectuate. În fine, pentru ca analizele să fie cit

mai temeinice și demonstrația pe care o facem cit mai convingătoare, organizăm în perioadele premergătoare, așa cum am făcut și înainte acestei consfătuiri, colective de control la care antrenăm membri ai inspectoratelor de specialitate și operatori înarmați cu aparate de filmat, ajungînd ca, într-o perioadă relativ scurtă — de o săptămînă și jumătate —, dar judicios folosită să verificăm peste 70 la sută din unitățile prin care trecuseră echipele de control al oamenilor muncii. Scopul nu este, n-aș vrea să fiu greșit înțeles, de-a ne verifica unii pe alții, ci de a ne pune de acord, de a discuta la concret aspectele semnulate și măsurile adoptate în consecință.

— Ce urmări au avut asemenea controale?

— Ca urmare a exigenței Comitetului municipal de partid și, implicit, a echipelor de control al oamenilor muncii, s-au rezolvat multe lucruri, asigurîndu-se mai buna funcționare a sistemului economico-social din unitățile supuse controlului.

— Mai concret, v-aș ruga.

— Putem spune, fără riscul de a greși prea tare, că în privința sefiilor de unități comerciale nu mai avem probleme, nu mai există suspiciuni din partea cetățenilor. Asta, desigur, ca urmare a măsurilor categorice luate atunci cind s-au descoperit nereguli.

— Comerțul este un singur aspect...

— Iată și un alt exemplu care scoate în evidență seriozitatea cu care au acționat echipele de control al oamenilor muncii: controlarea atenției la modul în care își desfășura activitatea Exploatarea de gospodărire comunală. Echipete au sesizat o serie de aspecte și, împreună cu echipe de control muncitorească și cu specialiști din cadrul activității de partid, au cercetat în amănunt situația. Concluziile au reprezentat suportul unei analize a acestei întreprinderi în cadrul secretariatului Comitetului municipal de partid, care a luat măsuri energice pentru înlăturarea neajunsurilor în privința termoficării, a întreținerii, reviziilor și reparațiilor necesare, pentru creșterea gradului de disciplină a întregului personal, stabilind un program de măsuri și termene de rezolvare a tuturor acestor cerințe. După ce termenele au trecut, s-a reanalizat situația, constatîndu-se că măsurile stabilite au dat roade, multe deficiențe fiind înlăturate, în bună parte prin inițiative eficiente venite chiar din partea celor în cauză.

— Care sint principalele obiective de viitor, viitorul apropiat, desigur?

— Ne preocupăm îndeosebi finalizarea, în toate cazurile, a controalelor efectuate, care nu trebuie să rămînă literă moartă într-un catastif. Am mai organizat — și vom continua s-o facem — acțiuni cu responsabili echipele de control al oamenilor muncii, acțiuni de instruire metodică, o punere față în față a situației unor unități acum, la data consfătuirii, de pildă, și peste o perioadă. Dacă noi urmăm și caracterizăm calitatea muncii altora, trebuie să fim atenți și să o ridicăm mereu și pe aceea a muncii noastre. Or, pentru noi, un control de calitate nu înseamnă a observa și nota lipsuri, ci a căuta cauzele și a gîndi la aflarea de soluții.

— În ce domenii se va exercita, cu prioritate, controlul echipelor de oameni ai muncii în perioada imediat următoare?

— Toate domeniile sint importante, fiind domenii ale vieții și activității noastre. Nu vrem să neglijăm anumite aspecte în favoarea altora, însă ne propunem să ne implicăm mai mult în rezolvarea problemelor care tin de gospodăria energiei și a apei, cooptîndu-i, de fiecare dată în acțiunile noastre de control și pe deputați. Vrem să creem o opinie de masă atit împotriva celor care produc risipă, dar și împotriva acelorora din a căror vină se consumă prea mult, referîndu-mă, mai exact, la cei ce se ocupă de întreținerea utilajelor producătoare sau consumatoare de energie. Neîntreținerea lor duce sigur la consumuri suplimentare. Dorim, altfel spus, să contribuim cit mai mult la ridicarea conștiinței celor controlați, dar și a celor care controlează.

DAN MUCENIC ■

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

— Ne aflăm, stimate Costel Badea, în strada Frumoasei, numărul 32...

— ...în atelierul colectiv de ceramică, al doilea atelier de acest fel, pentru că mai este unul, pe strada Dr. Felix, mult mai bine dotat. Nu-i vorba, va fi, până la urmă, la fel de bun, dar culmea este că tot eu l-am pus pe picioare, ceva de mai demult, pe cel din Dr. Felix, și când s-ajung, să-l rezolvăm și pe al nostru acesta, ne-am cum împotmolit, ca să zic așa.

— Dacă-i spunei „atelier colectiv”, asta înseamnă că în același spațiu, mai exact zis în același spațiu, lucrează mai mulți ceramiști.

— Da, în atelierul de aici, din str. Frumoasei, sîntem patru ceramiști, adică Mihai Tomșăneanu, Dumitru Rădulescu, Gaspar Barabas și subsemnatul, iar în cel din str. Dr. Felix, sînt ceva mai mulți, adică Ioana Setran, Vasile Cercel, Cristiana Popescu-Rusu, Constantin Cantea și Lucia Teodorescu-Matei.

— Să nechem, totuși, interviul, un interviu pe care l-ați tot amînat, dar care, fată, nu mai suferă, după părerea noastră, nici o amîinare, intrucît, acum cîteva zile, vi s-a înmînat prestigiosul premiu „Ion Andreescu” al Academiei R.S.R. pe anul 1983 pentru expoziția personală deschisă la Galeria „Simeza”.

— Deci, ca să spunem lucrurilor pe nume, nu mai am încotro. Ei bine, înalta distincție mă onorează. Nu știu dacă un alt ceramist a mai primit o astfel de înaltă apreciere. Dar pentru că distincția atrage atenția opiniei publice, a iubitorilor de frumos din țara noastră, asupra artei ceramice în ansamblul ei, am ținut neapărat să aduc în discuție, de la bun început, numele cîtorva din colegii mei, alături de care i-as mai amînat pe Vasile Rădeanu, Eugen Ciocăneă, Gheorghe Fărcășiu, pe Petru Manea și mulți, foarte mulți alții. Și ca să nu se creadă că dau acest interviu pentru că n-am încotro, cum ziceți dumneavoastră, voi spune că dialogul îmi face o reală plăcere. Cu alte cuvinte, îl putem continua sau, dacă vreți, îl putem lua de la capăt.

— Ce s-a spus, s-a spus și s-a și scris. Dar pentru că, firește, avem și noi un fel de scenariu pentru acest interviu, să reluăm amănuntul potrivit căruia ne a-

flăm în atelierul colectiv de ceramică din str. Frumoasei și sîntem înconjurati de cîteva zeci de lucrări, majoritatea aflate încă în stare crudă, adică nearse. Firește, aceste lucrări sînt cu totul și cu totul altele, adică altcumva decît cele de la „Simeza”, din 1983.

— Sînt un om care muncește aproape tot timpul. Ceramistul este un artist care muncește tot timpul. Lucrările de fată mi-ar ajunge să deschid două expo-

formă tradițională, străveche, dar funcția sa este în clipa de fată aceea a unui vas, un fel de platou, în mijlocul căruia, în caz că vrea cineva să așeze niște flori, am imaginat o formă în care pot fi înfipte tijele florilor. Dar pe coada căucului am plasat o figurină, nu neapărat stranie sau fantastică, deși arta mea conține mult fantastic în adîncul, în miezul ei, cit mai ales un personaj de poveste, un fel de arlechin, o păpușă de lut în-

vreme în această foarte veche artă a ceramicii. Sînt perioade, în care, în artă, în general, se poate constata o revenire spre figurativ. Dar asta nu înseamnă o simplă reîntoarcere. Figurativul este integrat, prin diverse fragmente sau elemente ale realului, în acele forme abstracte ce s-au impus în ultima vreme. Asta înseamnă că nici o perioadă nu se anulează de la sine. Orice perioadă lasă urme, lasă reale cîstiguri în planul

eu, am o disponibilitate anume, un fel de intelectualism al inteligenței, dacă nu cumva este aici un pleonasm. În general eu pornesc de la lucruri foarte simple care pot fi o trambulină spre fantastic, care pot omite, pe tot felul de unde, culturale, sau de memorie afectivă, o continuă stare de basm. Evit, atît cît pot și cît sînt că este necesar, narativul, pentru că narativul nu poate exista, prin el însuși, nu mai poate rezista, prin el însuși, în ceramică. El poate fi doar un punct de plecare, în sensul că îl reduci la scenele fixe pe care îi le sugerează, îi le prilejuiește forma. Aș lua de exemplu, pentru a fi mai clar înțeles, Gînditorul de la Hamangia, pe care l-am văzut, mărit, pe un dimb, lângă Constanța. Emană împrejurul său un terifiant sentiment. Părea că însuși un templu păgîn, o lume. Supradimensionat, chiar că un sfînx, acest gînditor, cîr tăietura sa severă și impunătoare, n-ar fi cu nimic mai prejos decît marile monumente ale lumii, iar fantasticul pe care-l conține este tot atît de coplesitor. Altă dată, de-a lungul unor călătorii pe Valea Prahovei, am fost fascinat de ritmurile unor formațiuni geologice aparte. Le-aș fi privit ceasuri și zile întregi. Trecusem de ele, cu trenul sau mașină, dar ritmurile contorsionate ale acestor formațiuni mă obsedau, mă fascinau. Le vedeam cu simțirea mea. Începusem, pornind de la forma lor, extrem de concretă, să fabulez, să văd alte lumi. Natura, vreau să spun, aidoma Gînditorului de la Hamangia, este un uriaș depozit de abstract și fantastic. Natura ne oferă imense dovezi de invenție artistică. Totul e să vezi. Artă se învață, chiar și ca meserie, dar senzaționalul începe abia cînd vezi o anume știință, aceeași, a realului, și-apoi o așezi într-o pagină pe care cum spuneam mai înainte, o cauți, o încerci în fiecare lucrare. Nu toți oamenii, nu toți artiștii văd acea știință. Dacă nu ai o înclinație spre fantastic, nici nu este măcar obligatoriu să o vezi. Fantasticul naste artă atîta vreme cît se împletește cu abstractul și realul în același timp. Fantasticul nu este o calitate în

(Continuare în pag. 15)

VICTOR NIȚA ■

COSTEL BADEA:

„Totul este să vezi o anume știință de aur”

● Se naște la 6 iunie, 1940, la Iași ● Absolvent al Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu”, promoția 1964 ● Lectur la clasa de ceramică a institutului ● Membru al Academiei internaționale de ceramică de la Geneva, 1970 ● Secretar al Uniunii Artiștilor Plastici din România, 1973 ● Expoziții personale și de grup, în țară și străinătate: București, Budapesta, Haga, Bruxelles, Anvers, Stockholm, Faenza, Stuttgart, München, Istanbul, Milano, Londra, Perugia, Vallauris, Gdansk, Erfurt, Tel-Aviv, Orly-Paris, Moscova, Varșovia, Viena, Roma, Belgrad, Praga, Atena, Sofia, Montreal ● Organizează și participă la taberele naționale de ceramică de la Medgidia, Sighișoara și Sibiu ● Premii: premiul tinereții, acordat de U.A.P., în 1969, medalia de aur, Perugia, 1970, medalia de aur, Vallauris, 1974, premiul C.C. al U.T.C., 1977, laureat al Festivalului național „Cîntarea României”, 1980, premiul pentru artă monumentală al U.A.P., premiul „Ion Andreescu” al Academiei R.S.R., 1983, medalia de aur, Perugia, 1984.

ziții, nu doar una. Cîteva dintre lucrări seamănă intrucîtva cu ce făceam eu prin 1983, dar ele, nu numai obiectiv, ci și subiectiv, mai ales subiectiv, sînt cu totul altele. Ba chiar și tehnologic. Și să nu se mire nimeni că folosesc acest cuvînt. Aproape fiecare lucrare este, din punct de vedere tehnologic, altceva. Arderea, glazurarea, materialul însuși, mă refer la compoziție, structura și-alteia si-alteia altele diferă de la lucrare la lucrare. Totul este o încercare de a reface un anume ceva pe care l-ai văzut limpede și clar, o știință de aur, ceva care te-a tulburat enorm, care nu te lasă să dormi, ceva care te chinuie, ceva care ia zeci și sute de înfățișări. Lucrările de fată, ca și altele, sînt, pe de-o parte, strict functionale. Acest căuc de fîmă sau de sare, de exemplu, are o

tr-o atitudine oarecum hieratică, incremenită exact în clipa în care ne-a atras atenția asupra a ceva extrem de important. Cu o funcționalitate deturată, ca să zic așa, căucul, devenit vas de flori, este în același timp o scenă care poate emoționa. Același personaj, ușor modificat, ca vestimentație, ca atitudine, este plasat după cite se vede, și în alte lucrări. Sau locul lui este luat de o pasăre, sau de cîteva flori, sau de un grup de personaje. Și, după cum se vede, nu-i vorba doar de un căuc. Mai sînt numeroase alte obiecte a căror formă ne-aduce în fața ochilor un univers străvechi, rural. Sau înfrîmînt forme de un abstract inconfundabil. Vedeti, s-ar părea că eu vorbesc doar despre ceramica mea. În realitate eu vorbesc despre anume mutații ce s-au petrecut în ultima

expresiei artistice. Totul este să interferăm ceea ce ne-a rămas. Altfel am ajunge la ideea absurdă că noi începem totul, că pînă la noi n-a fost nimic. În realitate, totul se continuă. Cel mai greu lucru este să spui ce este nou și ce este vechi. Noul și vechiul coexistă, se sprijină unul pe celălalt, cum se sprijină noaptea pe zi, sau ziua pe noapte. Și nu poate să existe niciodată un capăt, un sfîrșit. E ca și cum, dacă-mi permițeti să fac o comparație, am a-dăuga unei antene telescopice încă o baghetă.

— Pentru că v-am ascultat vorbind despre fantastic, ce anume ar putea să-nsemne acest concept pentru creația dumneavoastră, pentru ceramică în general?

— Pentru mine fantasticul este definitiv, intrucît, cred

A venit, a venit toamna

Și clipa va muri sau îi vor crește aripi ca la cocori, a venit, a venit toamna și e frig pe sub nori

Și trece Nichita spunînd versuri despre frunze și ram, le spune încet și în gînd, pentru că n-a înviaț, cum credeam.

Mi-ar trebui

Mi-ar trebui o aspră muștrare, strig tare să mi se dea, dar au ptecat păsările călătoare, va ninge în curînd sau va ploua.

Nu se mai întoarce nimeni din drum, strigătul se-nvechește, e acum desuet, nepedepsit voi rămîne oricum, nepedepsit și poet.

NICOLAE OANCEA ■

În acest număr, reproducere după lucrările ceramistului și sculptorului Costel Badea.

„Fotografia ploii”

Sînt un fel de veteran într-un domeniu insolit: mă număr printre primii scriitori care, după război (să nu mă întrebați care) am susținut în revista „Luceafărul” o rubrică de... sport.

Avem acum o adevărată echipă de scriitori ce-și spun, săptămînal, părerea despre cum devine cu pasiunea pentru o lume efectiv fascinată, propunîndu-ne lesnicios bucurii și (prea adesea) mîhnindu-ne (dar nu chiar din cale-afară de mult)... Scriînd fraza aceasta mă gîndesc de pildă la incisivul Eugen Barbu (poate cel mai la cestic „cronicar sportiv”), la fabulosul matador al metaforei care e Fănuș Neagu, la finul caligraf de maliții Radu Coșazu, la prolificul Ioan Chirilă, ca să nu-i pomînesc altfel decît în trecăt pe un Alexandru Căprariu (pentru care prima literă a alfabetului e... U), Păunescu cu care mergeam în junețe (a lui) să vedem meciurile C.C.A.—Dinamo, la Tudor George, laureat al ultimei Sonetiade, la Mircea Radu Iacoban (toți trei), la Ion-Guță Băieșu și încă la mulți alții.

„România literară” a dedicat sportului excelentului său almanah din acest an iar Uniunea Scriitorilor a editat „Planeta șah” o enciclopedie colorată de „penelul” unui efectiv mare jurnalist, U. Văluțeanu, drept care aproape că sînt un jind... Mai că mă prinde învidia că nu apar mai multe asemenea publicații dedicate, dacă nu cer prea mult, literaturii... Să sperăm că Almanahul „Sportul” va avea ca subiect Poezia iar C.N.E.F.S.-ul va tipări un manual de semiotică ori, de ce nu, de hermeneutică...

Cărțile de (și) cu sport au poze din care ne suride frumoasa Anişoara Cușmir, minunată (și măritată), poze ce ne-o păstrează în memorie pe Nadia Celesta iar fetelor le sînt rezervate imagini ale lui Ilie Năstase însoțit de multele lui rachete Dunlop și de nevestele (toate de „marcă” exotică). Majoritatea acestor tomuri conțin

inevitabila anexă enigmatică, în cele mai multe ni se oferă cu grație glume din revistele de umor antebelice dar și caricaturi (localizate) din „Paris Match”. Lasă că reviste de rebus, cu apariție regulată dar mai mult ocazionale avem, vorba Conului Leonida, „sumedenie”, drept care, iubitor fiind eu de cuvinte încruciate nutresc adesea dorul (pohta) cuvintelor... neîncruciate, dar asta e o altă poveste ce nu se desenează pe „asfalt și nu prea fine de canoanele sportive.

De sport nu sînt nici versurile lui Cassius Clay (!!!) traduse din americănește de I. Morar în Almanahul „României literare”. Ele sînt de-a dreptul de literatură și niciodată un pumn mai nimicitor și mai monstruos n-a fînit între degete un pix, dedîndu-se prin mijlocirea lui, versului. Fiîndcă, ascultați boieri dumneavoastră cum poate să scrie „bruta”: „Bate un vînt care ne amestecă / vorbele / mă voi închide în casă / cu fotografia ploii / și voi cînta despre corăbiile care / mi-au adus strămoșii din plantații / despre putere și jazz / despre matahala care mi-a umplut / oglinda și îmi poartă hainele // O, am fost atît de puternic / și trupul meu încordat / mi l-au tăbăcit privirile / care îmi aruncau în ring / nenumărate flori, / am fost atît de puternic / și acum tare mă tem / de bătaia asta / care stă singur în casă / fine în căușul palmei / o gură de apă / și zice + că aia-i fotografia ploii”.

„Fotografia ploii”? Cîntă poezi se pot lăuda cu o asemenea fericită imagine? Dar iată-l, tot integral, un „Blues în L.A.” (Los Angeles) la fel de inspirat:

„Vine noaptea și strînge paharele / din restaurantul lui Jim / uite ușa, uite așa va face / nota de plată gloria / și mă va lăsa cîntînd singur în / vilioșoara din Glendale, / eu mai am forță să dobor / cu tipătul meu pasărea din

(Continuare în pag. 15)

GHEORGHE TOMOZEI ■

Repere

Carte și tipar

În noul lor volum, **Carte și tipar în societatea românească și sud-est europeană (secolele XVII—XIX)**, apărută nu demult la Editura Eminescu, Cornelia Papacostea-Danielopolu și Lidia Demény cercetează evoluția tiparului în Moldova, Țara Românească și Transilvania din secolul al XVII-lea și până la sfârșitul celui de-al treilea deceniu al secolului al XIX-lea, epocă în care producția de carte devine nu doar mult mai diversificată ca gen, adresându-se unor pături sociale mai largi de cititori, dar se scot lucrări și în alte limbi — în afara slavonei, îndeplinind o funcție „sacrală” în special în literatura de ritual până în mijlocul secolului al XVII-lea — mai ales în greacă și sporadic în turcă, arabă și armeană.

Secolul al XVII-lea înregistrează înființarea unor tiparnițe — după încetarea activității celor care au funcționat în veacul precedent în Țara Românească — în centrele de la Cîmpulung (1635), Govora (1637), Dealu (1644), Buzău (1691) și Snagov (1697), fără a aminti și de tipografiile din reședințele de scaun ale Țirgoviștei și București, care și-au reluat activitatea în 1649 și respectiv 1678. În Moldova este întemeiată sub Vasile Lupu tiparnița de la Mitropolia din Iași (1642), în timp ce în Transilvania activează tipografiile în limba română de la Alba Iulia (1641), Sebeș (1683) și Sibiu (1696). Producția de carte în limba slavonă — limbă consacrată de biserică și Curte, corespunzătoare latinei în Occident — decade treptat până la fireasca ei dispariție — după ultima epocă de strălucire din vremea învățatului logofăt Udriște Năsturel, cumnatul lui Matei Basarab, deși a slujit nu numai fertilizării culturii românești dar și menținerii credinței și identității etnice a popoarelor sud-slave din Balcani, circulând îndeosebi printre sîrbi și bulgari, vitregii de dominația Porții otomane și lipsiți de oricărui centru tipografic pe teritoriul ocupat de cuceritori. Figuri de seamă ale culturii românești, precum mitropolitul Varlaam și Dosoftei în Moldova, Simion Ștefan în Transilvania, Antim Ivireanul în Țara Românească au contribuit însă prin scrierile lor încredințate tiparului în limba națională — deși cu caracter predominant religios — la uniformizarea și unitatea limbii pe întreg teritoriul vechii Dacii locuite de români, la menținerea conștiinței naționale, la păstrarea tradițiilor privind originea latină a neamului și graiului nostru. Apariția primelor cărți cu caracter laic — printre care **Pravilele împărătești** (Iași, 1646) sau **Îndreptarea legii** (Țirgoviște, 1652) — indică desprinderea treptată a tiparului de sub ferula teologiei și abordarea unui orizont care se va lărgi din ce în ce mai mult spre științele umaniste și literatură, mai întâi, apoi spre științele exacte și ale naturii mai târziu. De la mecenatul princiar și al înalților prelați, dominant încă în secolul al XVII-lea, se trece gradat spre veacul luminilor, unde comanditarii sînt recrutați și din rîndurile altor categorii sociale. În secolul al XVII-lea tirajul de cărți se limitează încă la un număr redus, variind între 200 și 400 de exemplare, dar după cum demonstrează una din autoare, Lidia Demény, există cărți ca de pildă **Cazania** lui Varlaam (1643), **Îndreptarea legii** (1652) și mai ales **Biblia** lui Șerban Cantacuzino (1688) ce au atins un tiraj de vreo mie de exemplare, cunoscînd o mare circulație în toate provinciile românești, numai în Transilvania fiind identificate sute de exemplare în diferite centre urbane și rurale. Aceste cărți subliniind „conștiința unității de neam a tuturor românilor de pretutindeni” au avut ecoul cuvenit în rîndul maselor în pofida prețului lor de cost foarte ridicat în această epocă, după cum demonstrează Lidia Demény prin elocvente comparații cu evaluarea altor produse de larg consum agro-alimentare sau animale. În sfîrșit, răspîndirea cărții tipărite a stimulat învățarea scrisului și a cititului în cercuri mai largi, ușurînd pătrunderea slovei scrise și în medii sociale mai modeste. Lidia Demény mai ajunge la concluzia importantă că producția de carte românească din Moldova și Țara Românească circulînd în Transilvania a ajutat nu numai la unificarea și purificarea limbii în întreg spațiul locuit de români, dar a constituit și un reflex de apărare a ortodoxiei ca religie națională împotriva subtililor procese de desnaționalizare urmărite prin convertirea românilor ardeleni la calvinism sau catolicism.

Asupra importanței tiparului de limbă greacă în țările române pînă la 1830 s-a aplecat cu multă acribie și competență cealaltă autoare a cărții, Cornelia Papacostea-Danielopolu. Ea a subliniat pe bună dreptate faptul că limba greacă a fost folosită în tiparul din spațiul românesc ca „un vehicul de cultură” în cadrul ambiant creat de ortodoxie, de sud-estul Europei și Orientul creștin dominat de puterea otomană. Cornelia Papacostea-Danielopolu a demonstrat foarte convingător că nu se poate vorbi în secolul al XVII-lea nici de o „dominație” a culturii grecești asupra celei românești, nici de o așa zisă „perioadă greacă” a culturii românești, ci numai de o influență și de raporturi benefice reciproce. Interesul pentru cărțile apărute în grecește, atît în țările noastre cît și peste hotare, — abordînd domenii atît de variate ca istoria, geografia, filozofia raționalistă și luministă, științele exacte și economice — este ilustrat elocvent de Cornelia Papacostea-Danielopolu printr-o statistică a numeroșilor prenumerați din orașele românești ce au achiziționat asemenea lucrări între 1783—1821. Totodată autoarea atrage atenția asupra faptului evident că tiparul de limbă greacă din țările române n-a concurat în nici un fel pe cel în limba națională; în secolul al XVIII-lea au fost tipărite, de pildă, numai 54 de cărți în limba greacă, față de 617 în limba română, iar în perioada 1800—1830 doar 62 cărți grecești față de 864 românești.

Carte inteligent scrisă, cu talent și competență, volumul Corneliiei Papacostea-Danielopolu și Lidiei Demény se recomandă de la sine publicului larg cititor, dornic să se instruiască și să descopere adevăratele dimensiuni ale vechii culturi românești prin tipar, ce a slujit totodată și ridicării intelectuale a popoarelor oprimate din Balcani.

PAUL CERNOVODEANU

Amintiri din adolescență

Un foarte coerent scenariu liric aflăm în cel de-al doilea volum al Domniței Petri, **Celălalt** („Cartea Românească”, 1985), deși nu atît construcția lucidă și coerența versurilor, cît permanenta stare de criză, resimțită acut, aproape visceral. De aici provine și confesiunea frenetică, tulburătoare și contorsionată, în fapt o explozie a interiorității sub forma unei retorici impetuoaase.

Cea dintîi secțiune a volumului este reflexivă unei dorințe ambigue ce poate însemna deopotrivă căutarea identității pierdute în spațiul miraculos al copilăriei și invocarea unei ființe complementare, a jumătății mitologice („celălalt”), întrezărite sub diverse ipostaze (tatăl, fratele, iubitul). Discursul liric are dramatism și un soi de încordare paroxistică, precum în poemul **celălalt**, din păcate rarefiate pe parcursul volumului: „dar aici se naște cel mult un poem / aici numai dreapta apăsătoare / apăsătoare pînă la glezne pînă la mîduva sonoră / treaptă cu treaptă poți cobori tu cît inelul / tremură pe degetul albit de strînsor / iată cobori numai o literă dar în pod s-au și învîrtit / osia cerului și viespea în iagurul sterp / dar în grindă s-au și întilnit / securea și floarea de semn a nasterii tale”. De n-ar fi această prosepă a confesiei, poezia Domniței Petri nu s-ar afla departe de imaginea unei lirici vetuste, căci recuzita e, în substanță, romantoasă și desuetă. Poeta aduce însă o infuzie de vitalitate și exuberanță melancolică și, chiar cînd obiectul rememorării e copilăria, densitatea lirică este incontestabilă. Senzualismul puberal, văzut ca o alegorie naturistă, are candoarea și exultanța celui din poeziile Magdei Isanos: „încemîntare fragedă — copilărie / cu fața mică în basmau de stambă / stai în busuioac / stai în sloiurile cît casa / îmugurești copile la piept moi corne / copila nu știe s-ascundă / melcii din sin ce căldură / în cenușia cochilie / rochia mică de stambă” (copila). Tot din lirica aceeași vine și freamătul fuziunii imaginare a cuplului, cîntat în ton epitalamic: „tu ai acoperit lichenii cu melancolie / umbre / tu ai lucrat în hala nopții / această cămașă de nuntă / desăvîrșită lucrare! // carnea copilei freamătă / în armura bărbatului, maică” (logodnica). Dramatismul și candoarea, irenezia și înfrigurarea senzorială sînt proiectate în decorul unei ubertități fabuloase, în care se amestecă gestul penitent și impulsul eliberator, ca în foarte frumoasa poezie **luncă cerul încet înapoi**. Nota puternică de vitalism și ardență simțuală contaminatează întregul univers liric, în cît beatitudinea vegetală ia forma unei explozii agonice: „dealul în care a coborît însuși a coborît / de-acum va umple orașul nu cu semînte armonioase / nu arțarii să și legene frunza nu plopu să cadă în ceață / ci invazia brîndușei de toamnă pînă la esofag înflorită” (faptă înceată). În această primă secțiune, în care regăsim ceva din imaginația euforică a poemelor de început ale Carolinei Ilica, se vede cel

mai bine înzestrarea Domniței Petri, poetă hărțuită de stări și presimțiri rebele, cu puternică predispoziție pentru rememorarea patetică și încrîncenată. În nota de mărturisire frustrată, netrucată, talentul poetei produce cele mai frumoase poezii.

Cea de-a doua parte a volumului e oarecum diferită de prima, deși căutarea obsesivă dinainte rămîne constantă. Poezmele sînt acum mai puțin convulsive, tonul lor e potolît și cantabil. Fiind în exclusivitate sonete, poeziile de această factură abuzează de artificială retorică, fără efecte memorabile. Ingeniozitatea manieristă întoarce poezia de la expresia ei convulsivă la cochetăria prozodică. Atmosfera e de feerie domestică, precum în evocările perverse ale lui Emil Brumarul: „viața ta ascunsă în urzică / iubită de sparanghel și de praz / legumă singuratică — obraz / lipit cu miere de o mină mică” (viața ta ascunsă). Nu lipsește nici spectacolul funebru, în decor galant și histrionic, de obîrșie macedonskiană (arma ruginită-n epeoc).

O imaginație cam săracă dovedește Domnița Petri și în ultima parte a cărții, unde nota aforistică nu e decît o formă de exercițiu caligrafic (Acum este-o reptilă). Scenariul poeziei se desfășoară acum într-un decor auster, glacial, în consonanță cu elanul aforistic. Tristețea tandră a poemelor e o sugestie a repelierii în singurătate, un exorcism liric. Supluciu devine un rafinament textual (carte). O regăsim pe Domnița Petri în adevăratele ei disponibilități abia în aceste poeme care reactivează confesiunea încordată: „fața cade vertiginos în copilărie / un desant cu păsări galbene / ocupația / sub ocupație / în timpul ocupației / jumătăți de ochi lipite pe jumătăți de ferestre” (un dicționar). Cu toate înegalițiile foarte vizibile, autoarea volumului **Celălalt** e o poetă în stare gemină, fără prea mari complicații intelectualiste.

RADU G. ȚEPOȘU

Tehnică impecabilă

Țucîndu-ne — cum se spune, cu sufletul la gură — la Ateneul Român, pentru a-l reîntîlni, după multă vreme, pe marele violoncelist sovietic **Daniil Safran**, am aflat că, pe podium, se va afla o altă artistă, de două ori mai tinără decît celebrul septuagenar, care — în ultimul moment — a devenit indisponibil. Așa dar, sosită chiar în ziua concertului, **Victoria Jagling** ne-a demonstrat, mai întîi, că premiul II obținut la concursul internațional „P.I. Ceikovski”, ca și premiul I ce i s-a decernat la concursul „Gaspar Cassado” (amintim că aceste două confruntări artistice sînt printre cele mai „tari” din lume) cele două distincții, deci, i s-au cuvenit pe drept; iar faptul că oaspetele nostru este și solistă a Filarmonicii de Stat din Moscova, instituită foarte pretentiv, să în alegerea concertistilor, vin să completeze o primă imagine, de prim rang, a muziciei sovietice căreia, credem, i se cuvenea măcar o prezentare verbală în fața asistentei, dacă din motivele expuse mai sus nu a fost posibilă inserarea, chiar și, xeroxată, în programul de sală a cîtorva date elementare. (Și fiindcă a venit vorba de aceste

Programe, este foarte instructiv ca lingă date despre Schumann și Ceaikovski, să aflăm, pe două pagini, că I.I.S. Metalurgia din București produce „articole de menaj din tablă neagră, zincată, cositorită și din aluminiu” și că la I.M.E.C. se fabrică un „cleşte special pentru sertizat bușii”, dar, în orice caz, mai puțin convingător pentru cel ce plătește 5 lei prețul unui Program de sală al Filarmonicii îl constituie faptul că nu poate afla, cît de cit, cine este Daniil Safran, Valentin Gheorghiu, Mihai Brediceanu ori Mircea Basarab, adică exact aceia pentru care se află în sala de concert!). Revenind la **Victoria Jagling**, vom arăta că dificilul concert pentru violoncel și orchestră, al lui Robert Schumann s-a bucurat de o tîmăcîre aparte, la o înaltă ținută artistică.

Aceeași seară ne-a readus în concert frumoasele și trainicele „Schițe pentru orchestră de coarde” ale compozitorului mureșan, **Csikj Boldiszar**; spunem trainice, deoarece de la prima audiere s-au împlinit, iată, aproape nouă ani! În ele am întrevăzut, iarăși, pentru a cita oară, solida și bunele roade ale școlii clujene de compoziție, în fruntea căreia se află de altă vreme magistra ei, venerabilul **Sigismund Toduța**.

În sfîrșit, muzica întotdeauna răscolitoare a lui **Ceaikovski**, înfățișată de această dată prin Simfonia a V-a în mi minor, op. 64, interpretată de experimentatul dirijor **Mircea Basarab** (poate cu un prea mare contrast între tempo-uri) a relevat și de această dată multiplele potente artistice ale orchestrei simfonice a Filarmonicii „George Enescu”, din care au ieșit în evidență partida de coarde condusă de concert maestrul **Nicolae Iliescu**, precum și fagotistul **Mihai Tănăsîlă**, cornistul **Simion Jebelleanu**, oboistul **Elena Mihaj** și flautistul **Nicolae Maxim**, la care am apreciat sensibilitatea și precizia demonstrată în susținerea părților solistice ale simfoniei marelui compozitor rus.

CLAUDIU NEGULESCU

Omul, singurul zeu posibil

Apărută la Editura Politică (salutăm această inițiativă ce se adaugă atenției și interesului constant cu care alte edituri, „Albatros” și „Junimea”, de exemplu, sprijină literatura S.F. literatură ce și-a cîștigat, în ultima vreme, un impresionant număr de cititori), antologia **Nici un zeu în cosmos** (culegere de texte de anticipație pe teme ateiste alcătuită de doi neobosiți și entuziaști promotori ai genului, **Alexandru Mironov** și **Mihai Bădescu**, care semnează selecția, prezentarea autorilor și coordonarea întregului volum) se constituie într-o incitantă dovadă că literaturii S.F. nu-i sînt proprii doar investigațiile privind imaginea ultratehnologică a lumii viitorului, sau, în alt plan — cînd depășește, din ferocitate, această restrictivă descriere tehnică — a condiției umane dintotdeauna, specifică,

Doi pictori amatori. Foaierele teatrelor, holurile și sălile caselor de cultură, ale bibliotecilor și ale diverselor instituții, culturale sau nu, obișnuiesc să găzduiască, dintr-o generozitate demnă de toată lauda, un foarte mare număr de expoziții de artă plastică, expoziții ai căror semnatari, dat fiind statutul lor de amatori, n-au încă acces în spațiile expoziționale ale U.A.P.-ului. Un astfel de spațiu, poate prea pompos intitulat complexul expozițional, chiar dacă este format din două săli, este cel al **Teatrului Foarte Mic**. Disputat

cu ardoare, din motive lesne de înțeles (central, lume multă, diversă, culturală, ca să zicem așa, folosind un limbaj de la mica publicitate), complexul este deosebit de ospitalier și nu de puține ori ne-a fost dat să întîlnim aici notabile strădăni întru frumos. Ne referim, concret, la suita de peisaje și naturi statuate expuse de arhitectul **Sorin Groseanu-Piscu**, pictor a cărui profesiune de bază l-a ajutat enorm să păgineze cu un evident profesionalism pictural elementele unui peisaj, să ritmeze cu aplomb și

sensibilitate suprafețele de culoare, să întuiască un raport cromatic adecvat. Aceste calități, însă, nu derivă doar din profesia însăși, de arhitect, a pictorului, ci și dintr-un îndelungat exercițiu artistic. De altfel chiar dacă ne-am aflat în fața unor lucrări semnate de un pictor amator, avem ferma convingere că **Sorin Groseanu-Piscu** dispune de toate datele, obiective și subiective, inclusiv culturale, să se impună într-un plan superior. Îi urmează acestei expoziții, în același spațiu, o altă aparținînd ziaristului

Mircea Ionel și intitulată „Zăpada dinții, neimplinită iubire”. Intens colorate, sau, dimpotrivă, diafane, pe-alocuri chiar suave, calde și sensibile, dar mai ales extrem de sincere, lucrările lui **Mircea Ionel** fac dovada unui suflet ales, îndrăgostit de lumină și de culoare, de puterea lor de sugestie, de poezia lor. Dar, din păcate, fără un aer mai profund, fără o mișcare interioară mai încărcată de nerv, de trîre intensă, această pictură se autolimitează prin nota de sensibilitate excesivă. (**Victor Niță**).

decl. și omului din viitor, ci, iată, și un foarte delicat și dificil teritoriu filozofic cum este cel privind originea, istoria și evoluția, nu numai până în clipa de față, sau numai și numai pe planeta Pământ, ci mai ales în viitor și pretutindeni în cosmos, a religiilor. Nu este vorba, firește, de o dezbateră strict teoretică, deși câteva povestiri (*Planeta ieftină*, de Robert Sheekley, *Dar ce este universul?*, de Victor Kernbach, *Ereticul cardinal Collarmino*, de Eduard Jurist, *Căderea nopții*, de Isaac Asimov, sau *Din amintirile lui Lijon Tichy*, de Stanislaw Lem, de exemplu) atacă problema, ca să zicem așa, și din acest punct de vedere. Din însăși însușirea celor câteva nume, cărora li se adaugă alte celebre nume ale literaturii de anticipație (Ray Bradbury, Arthur C. Clarke, Iliia Varsavsky, Harry Harrison, Gerard Klein, sau, din literatura noastră, Adrian Rogoz, Gheorghe Păun, Cristian T. Popescu și Mihail Grămescu), cititorul avizat al acestei literaturi poate bănui că lectura se va transforma într-un veritabil eveniment. Umorul, ironia, introspectia psihologică, dramatismul unor situații ieșite din comun, absurdul, tragismul unor lumi ce se zbat în ghearele mai mult sau mai puțin evidente ale miturilor biblice, sau cad pradă acestora, pierzându-și puritatea însăși a rațiunii, demontarea atentă și precută, cu aplomb, dar pertinentă a mecanismelor socio-psihologice ce stau la baza unor cunoscute legende biblice, toate aceste modalități îmbrăcate în varii expresii literare, cu o insolită putere de convingere, fac ca demersul acestei antologii să se materializeze plener, atît în planul estetic, strict literar, cit și în planul filozofic. Și nu exagerăm dacă vom spune că, în întregul ei, această antologie lucrează, prin specificitatea însăși a literaturii S.F., asupra formării convingerilor ateistice, materialist dialectice la tineri, amănunt pe care antologatorii l-au avut limpede și clar în vedere, așa cum se precizează în chiar Argumentul (prefata) culegerii.

VICTOR NIȚA

calofilia ideii

Sensul vechi, originar, al cuvîntului erezie (gr. hairesis) era, după părerea lui Radu Enescu, acela de „alegere”. Pe acest drept inalienabil al ființei umane de a-și regîndi cu forțe proprii condiția, sensul ontologic și existențial se întemeiază, pe de o parte, tot ceea ce universal datorează omului și pe de alta (și din altă perspectivă), eseurile cuprinse în volumul *Ab urbe condita. Eseuri despre valoarea omului și umanismul valorilor*, Editura Facla 1985.

Ilustrînd specia eseului nu numai cu o remarcabilă libertate de spirit, dublată de abilitățile convenite de minuire a erudiției, ci și cu o anvergură deloc comună a ideilor, susținute cu argumente istorice și însuflețite de intuiții unificatoare, Radu Enescu își alcătuiește noua carte (care se adaugă, la mari distanțe în timp, altor două, un volum despre Franz Kafka și un altul de eseuri) în ideea unui portret

al omului acestui secol. Dacă alături de eseurile despre eroul kafkian (Franz Kafka sau mistificarea negativă, America lui Kafka și nu numai a lui), despre limitele existențialismului camusian (*Caligula și Ivan Karamazov*), despre Cum gîndește Heidegger? — a cărui Sein und Zeit reprezintă „biblia contemporană a omului revoltat” —, despre Jaspers și Cioran, despre Malraux, *Ab urbe condita* depășește, în direcții teoretice, planul strict al eseului literar, integrînd idei de sinteză asupra specificității spiritului național (Incrementa atque decremента republicae romanorum, *Esența hispanității*, *Fascinația stilului*, *Ellada sau dreptul la eroare*, *Leonidas și piramidele*).

Modalitatea comparatistă este unul din instrumentele privilegiate în eseistica lui Radu Enescu. Oglinzi focalizante aduc într-o simultaneitate a gîndirii spații și epoci îndepărtate în timp (vechea Grece și spiritul european creștin, civilizația maya și cultura budhistă ș.a.m.d.). Calități ale „scriiturii tranzitive” se lasă observate în numeroase pagini. Despre fenomenul maya și cel hindus se discută, de pildă, prin intermediul a două conceptii redutabile: Humboldt și Huxley, încrucîșînd cu modestie aceste pașnice spade, spre victoria ideii și a opțiunii personale: „Piramidele de la Copan, Cholulla, Monte Albán, Teotihuacan sau Tula zac azi, ca niște stranii curiozități, invadate de vegetația luxuriantă (...). Ce valorează o crepusculară și inertă masă de piatră, udată de singele atîtor anonimi, față de un singur gînd, și acela fragmentar păstrat, al lui Thales din Milet?”

Ellada sau dreptul la eroare, unul dintre cele mai incitante eseuri din acest volum, este o splendidă pledoarie pentru raționalismul viu, prin opoziție, pe de o parte, cu dogmatismul scolastic medieval, iar pe de alta, cu cartezianismul sterp. Printr-un demers etimologic — pe urmele cuvîntului erezie — se ilustrează superioritatea unui mod de gîndire care întemeiază spiritul european durabil. Inductiv (ca în eseu despre Franz Kafka sau mistificarea negativă) sau deductiv, ca în acela pomenit mai înainte, în eseurile lui Radu Enescu modul expunerii păstrează în general retorica excursului istoric, căutînd punctele fertile de întretăiere ale axelor timpului și spațiului.

Nici temele așa zis „libere” nu sînt exceptate de la regula rigorii. Referința, citatul intervenind cu aceeași ritmicitate și cînd este vorba de „facultatea peripatetică” a omului. Tonul peremptoriu — „Cine nu e în stare să privească măcar cu un singur ochi genuin lumea, ar fi mai bine ca, în loc să se afle în treabă într-o sterilitate manie migratorie, vecină fornicăției, să stea acasă în fotoliu. Căci nu va pricepe nimic din mirificul „festival” perpetuu al lumii” — semnaleză o zonă a gîndirii participative.

Calitatea principală a eseurilor lui Radu Enescu este un fericit paradox, ce definește, de fapt, însăși condiția eseistului și pe care îl formulează însuși autorul acestui volum interesant, plăcut, doct și elegant deopotrivă, de așezat alături de cărțile lui Octavian Paler: „Ei (eseiștii — n.n.) surprind în amănunt semnificația generală, sînt înclinați să stabilească „temperatura morală” a locurilor cercetate, iar prin însuși statutul lor hibrid, recuzați de literați ca filosofi, respinși de aceștia pentru apartenență literară, sînt niște calofili ai ideii...”

TANIA RADU

Radio — T.V.

Surprize

● Anunțată ca o surpriză, am văzut și ascultat pe cîștigătoarea concursului de muzică de dans pentru tineret, Formația 3 T. Dar cum a mai dansat după aceea năstrușnicul Donald! Nici un actor, nici un dansator, nici un cascador n-ar putea să țină piept ritmului drăcesc al simpaticei rătăii, creat ca o răzbunare, ca o prelungire, dincolo de posibil, a geniului uman. ● Dorită și bună ideea unei permanente a teatrului scurt și pe micul ecran. După ambițioasa intruchipare a lui „Măscărici Ivanici” din *Cințecul lebedei* de A.P. Cehov datorată lui Boris Ciornei (adaptare TV, regie și interpretare), așteptăm alte surprize. ● Nu mai surprinde pe nimeni faptul că la Adjud, la Deva sau în altă parte cetățenii s-au implicat serios și folositor în „Acțiunea 3R”. ● *Caileoscopul social-celătenesc*, cu spațiul în programul radioului simțind după-amiază, trebuie să citeze mai puțin ceea ce s-a făcut, cele intrate pe făgașul normal, dar să găsească mai ales punctele slabe din drumul spre eficiență al acestei campanii permanente și generale, ca și inițiativele, deci noutățile de ultimă oră, din această activitate. ● La fel ar fi fost mai folositor pentru telespectatori să fi aflat din reportajul TV, intitulat *Inspirat Nestemate pe brățara meseriei*, ce anume, ce obiecte concrete se produc la Sibiu de către mica industrie, decît să primească un raport de activitate, plin, ca orice dare de seamă, la fiecare punct și subpunct, de cifre. Ei și-ar putea atunci propune, dacă ar avea drum prin județ, să-și cumpere cutare lucru ce le trebuie și despre care au aflat că se face în orașul străjuit de turnurile breslelor. ● De o bună bucată de vreme, bătrîna emisiune radiofonică duminicală *De toate pentru toți* și-a schimbat structura, dar și forma. Ea nu mai cuprinde rubricile ce au menținut-o atît de mult ani în interesul ascultătorilor de toate vîrstele, dar cel mai mult îi lipsește farmecul aparte ce i-l dădea prezentarea concepută pentru un cușlu de actori cu experiență, cum sînt Cocea Andronescu și Mihai Fotino, cei mai statornici prezentatori ai ei, statornici și în preferințele ascultătorilor. ● Secvența telespectatorului reușește din ce în ce mai rar să ofere o surpriză. Dacă are timp pentru o „secvență”, aceea este un desen animat (băzîndu-se pe repetare și pe bucuria cu care sînt urmărite, unele filmulete nici nu mai sînt traduse). Dacă are pentru două, una este tot un desen animat și a doua un cîntec. Oare numai astfel de dorințe cuprind scrisorile primite de la telespectatori? Sau e mai ușor așa și se împacă și capra și varza? ● N-ar trebui să constituie o surpriză faptul că filmele ce le putem viziona în comoditate a fotoliului propriu sînt alese cu mai multă grijă și respect pentru gustul majorității telespectatorilor. Ne exprimăm totuși mulțumirea pentru cele difuzate pe canalul național de televiziune în ultima perioadă. S-ar putea spune iarăși: Nu les în oraș astă seară, vreau să vad filmul la televizor.

REGHINA VĂRVICI

Eveniment

„Ceea ce nu se uită”

Nu știm dacă ideea unui „dicționar de lagăr” este unică. Și nici nu ne punem această problemă. Semnificația, forța de șoc a cărților lui Oliver Lustig (*Dicționar de lagăr*, Editura „Cartea Românească”, 1983) depășesc cu mult impulsul de a o recepta exclusiv ca formulă literară. Ce este un dicționar? Un instrument, un îndreptar, cu ajutorul căruia acezi într-un anumit sistem, de obicei lingvistic. Dicționarul lui Oliver Lustig este, privit din acest unghi, mai mult un *antidicționar* — instrument menit să anuleze — prin cunoaștere, prin înțelegere — pentru totdeauna accesul la un „anumit sistem”, de o complexitate diabolică, numit KZ: Konzentrationslager.

Scriind o astfel de carte — care se alătură unei literaturi de o tristă prolificitate — Oliver Lustig a sesizat un amănunt, extrem de semnificativ în planul psihologiei supraviețuitorilor: toată literatura (cuvîntul pare aproape o impietate) lagărelor de concentrare naziste este obsedată de *terminologia lagărului*, de sistemul autarhic chiar și sub raport lingvistic, de capacitatea practic nelimitată a cuvîntului de a semăna spaimă, teroare. O limbă a lagărului, îmbrăcînd veșmintul lexical al limbii germane, cu concursul regretabil al împrejurărilor istorice, o limbă care, iată, transcende experiența însăși, rezistînd la proba timpului cu încăpățînarea fosilelor, din nefericire la fel de profitabilă ca și acestea pentru întregirea cunoașterii istorice. *Dicționarul de lagăr* nu este deci o „găselniță” publicistică (pentru că, așa cum cititorii noștri își amintesc, cartea a fost publicată, în foileton, în paginile revistei noastre, cu ani în urmă) sau literară, ci încercarea gravă, aproape disperată, de a se elibera prin scris de obsesia cuvîntelor de coșmar de la Auschwitz, Birkenau, Kaufering, Dachau și așa mai departe.

Primul și ultimul cuvînt din dicționarul KZ își răspund într-un odios dialog: *Ab — Zynismus*. Între ele este cuprins, în pagini de o remarcabilă forță de expresie, al cărei secret se numește *sinceritate* (iar în plan literar — simplitate), tulburătorul drum al renunțării la iluzia condiției de om, zguduitorile etape ale îmbătrînirii prin suferință. Una dintre cele mai cutremurătoare tablete din *Dicționarul de lagăr* al lui Oliver Lustig, fostul hăftling nr. 112398, este (și poate nu întîmplător) și cea mai scurtă: *Mensch*. „Mensch — om? ! La Birkenau-Auschwitz, acest cuvînt nu era cunoscut. Nu se pronunța niciodată. Nici în alte lagăre de concentrare. A fost înlocuit cu *Hund*. Ciine, Sobiebor a făcut excepție. Hăfting-ul Freiberg, supraviețuitor al acestui lagăr, își amintește că auzea des pe un ofițer SS-ist strigînd: *Mensch!* Era numele pe care îl dăduse ciinelui său. Il striga mereu: *Mensch!* Omule! Și-l asmuțea să-și sfîșie pe *Hunde*, pe cîini, adică pe Hăfting-i”. Retorică este aici aproape inexistentă. Textul vorbește cu simpla elocvență a amintirii, literarul nu mai este o convertire a ororii în text.

Singular este *Dicționarul de lagăr* și prin puținătatea numerelor de călăi. Cartea lui Oliver Lustig nu este un *rechizițoriu*, ci o *probă*. Spre deosebire de amintirile polonezului Wiesaw Kielar (*Cinci ani la Auschwitz*), în cea mai recentă traducere în românește a unei cărți din această categorie, care demască, uneori cu o bulversantă autumilire, nu numai figurile bestiale ale capilor lagărelor naziste prin care a trecut, ci și jalnică dezumanizare care cîștigă teren chiar în rîndurile prizonierilor, tot mai dispuși la orice compromisuri sub amenințarea de neeludat a foamei și a morții. Oliver Lustig vizează mai puțin acest tip de literatură-document, și mai mult transferul cathartic în cuvînt al unei atmosfere, recrearea — adesea la intensitatea unei memorări hipnotice — a unui univers coșmaresc. Desigur, numele lui Sorge, al lui Mengele, călăul zvelt, prezentabil, aureolat de aroganța celor treizeci de ani ai săi radiind irresponsabilă cruzime, numele Ilsei Koch, „câteaua”, una dintre cele, mai crude slujitoare ale lagărului de la Birkenau ș.a.m.d. apar de mai multe ori în aceste pagini. Mult mai importante par însă, în memoria fostului hăftling, ierarhiile friicii, mecanismele de o inumană precizie ale terorii, schemele îndelung exersate ale mistificării, începînd cu acele cărți poștale gata scrise în care Todeskandidaten — cadavre vii, candidați la moarte — trebuiau să subscrie minci-noasele vești bune despre starea sănătății lor și sfîșîind cu incredibilele „distracții” ale unor Kapo, al căror epilog era întotdeauna moartea în chinuri a unor deținuți.

Lășînd pentru o clipă la o parte valoarea strict umană, de conștiință a *Dicționarului de lagăr* al lui Oliver Lustig, nu putem trece cu vederea calitățile sale strict literare. O foarte bună știință, a dozării efectelor și tensiunilor, urmărînd un traseu accidentat, în strictă dependență de relieful contorsionat al amintirii, vădește resursele unui prozator modern de bună calitate. Textul este ritmat discret de leitmotive. Pomenirea numelor celor trei frați mai mici, al mamei și tatălui, pieriți în camerele de gazare de la Auschwitz-Birkenau constituie o succesiune de lamentouri disimulate cu demnitate. Orice sentimentalism ieftin, orice speculație cu efect lacrimogen, de natura situațiilor strict individuale, fără valoare categorială, este exclusă. Cartea păstrează neștirbit, de-a lungul celor trei sute de pagini, un ton aproape neutru, de relatare atent cenzurată. Forța de captare a tabletelor constă, din această pricină, tocmai în sobrietatea scriiturii. Narațiunea care se încheagă astfel treptat are o cronologie scurtcircuitată de reveniri, de anticipări, senzația globală care se degajă fiind aceea de efort de cuprindere în fiecare detaliu a culorilor esențiale ale întregului. Fiecare fragment, gîndit de sine stătător, este un tablou elocvent, așezat după un numai aparent arbitrar — principiu: alfabetic. Compunerea *Dicționarului de lagăr* (în care, s-ar putea obiecta eventual, puteau fi cuprinse încă multe „articole”) se întemeiază pe regia savantă a sălilor unei galerii de artă. Dar cum *Dicționarul de lagăr* este, prin miza sa umană, un *antidicționar*, așa cum spuneam la început, „galeria” tablourilor care îl compun are și ea un sens răsturnat: în loc de privirea înainte, pe direcțiile creativității, avem aici privirea înapoi, către manifestările subumane ale fenomenului KZ. Astfel spus, un *memento* lansat în eternitate.

TANIA RADU

CAP LIMPEDE

● LIVIU REBREANU — FONDATOR AL ROMANULUI ROMÂNESC MODERN. Muzeul Literaturii Române a organizat tradiționala seară de amintiri și evocări literare „Rotonda 13”, omagiînd figura lui Liviu Rebreanu cu prilejul centenarului nașterii scriitorului. A participat acad. Șerban Cioculescu, Puia Florica Rebreanu, Marin Bucur, Ov. S. Crohmălniceanu, George Gană, Stancu Ilin, Nicolae Liu, Mircea Mancaș, Vasile Netea, Lucian Raicu, Aurel Sasu. Manifestarea a avut loc miercuri 13 noiembrie a.c. în ambianța

expoziției „L. Rebreanu” din Rotonda muzeului (str. Fundației nr. 4).

● Dialogul între literatură și relația poetică-filosofică formează obiectul volumului pe 1985 din *Synthesis*, serie editată de Comitetul de Literatură Comparată al R.S.R. Semnalăm din sumar întii de toate eseul lui Constantin Noica, dedicat unor aspecte de istoria și filosofia culturii, reflectate în gîndirea lui Lucian Blaga (prin care „negativul se convertește în pozitiv” și „limitările — în sursă creatoare”), apoi amplul studiu semnat de Adrian Ma-

rino, pîndînd pentru comparatismul ca poetică, mai corect spus: pentru depășirea stadiului acumulărilor de tip pozitivist, marcat de erudiție, dar și de scepticism, în favoarea spiritului sintetic, în care elementul istoric să fie în primă instanță fundamentat teoretic. Max Bilen (de la Universitatea din Tel Aviv) rezumă stadiul actual al teoriilor în ce privește raporturile dintre literatură și mit, din unghiul structurilor stilistico și morale, în vreme ce Anne-Marie Brumm (Freiburg), Ligia Constantinescu, Rodica Albu și Cătălina Velculescu se o-

cupă, în ordine, de ambivalența imaginărilor la F.G. Lorca, de recurențe intertextuale la E. Spenser și Melville, de unele interferențe conceptuale și poetice la Yeats și Blaga și, respectiv de receptarea românească a *Erotocritului*. La rubrica „Nota de lectură”, Alexandru Duțu, Mircea Anghelescu, C. Velculescu, Viorela Nișcov, Sorina Bercescu, Roxana Sorescu ș.a. prezintă o scriere monografică și sinteză de teorie literară, comparatistică și simbiologică din aric română, franceză, sovietică, germană, engleză și spaniolă. (Tania Radu)

Iarna merilor

Dacă pentru noi viața unei livezi încetează odată cu mult așteptatul cules, nu același lucru pot să spună și pomicultorii, acea mină de oameni care de multe ori rămân în umbra roadelor muncii lor, supuși unui anonim implacabil la care-i condamnă pe nedrept suficiența noastră de a aduce laudă toamnei și laudă pământului pentru fructele sale și de a nu mai avea răbdarea, în strălucirea grăbită a livezii încărcate de rod, să ajungem cu gândul la cei care-i dau viață și care-i dau, de fapt, această strălucire reconfortantă.

Mai credeam că o livadă trecută să arate jalnic după cules și că numai legile naturii fac ca iarna să-i panseze rănitele pentru a o găsi, sănătoasă, primăvara, dar m-am înșelat încă o dată, cu umilința celui care caută mereu o dreaptă cumpănire între lucrarea omului și lucrarea naturii, între ele existind, atunci când este prezentă medierea științei, mai mult decît armonie și completare reciprocă.

Știința pomiculturii este rezervată spiritelor înarmate cu multă răbdare, dispuse la anonim și obișnuite cu ideea că o cercetare științifică poate fi la fel de importantă și la fel de veritabilă chiar dacă nu este spectaculoasă și nu oferă soluții revoluționare la sfîrșitul fiecărei zile de muncă. Un nou soi de măr se creează în 15-20 de ani, deci, practic, într-o viață de cercetător. Dacă ai forța să accepți că nu este obligatoriu să sfîrșești prin a descoperi un soi de măr care să-ți poarte, eventual, numele, atunci merită să începi această aventură a cercetării în pomicultură, dacă nu — nu. Forța morală a unui pomicultor rezidă în anonimul muncii sale, în acceptarea postulatului că, oricum, există ceva mai presus decît munca sa, care este chiar înfățișarea livezii, strălucirea ei la care veghează de fapt, 12 luni din 12.

Livezile Stațiunii de cercetare și producție pomicolă Bistrița au înfățișarea unor veritabile „uzine de fructe”, cum le numește secretarul științific — al instituției, dr. ing. Ioan Dumitrache. „Asta înseamnă cel puțin două lucruri: caracterul de «foc continuu» al muncii noastre și nivelul industrial al producțiilor pe care le obținem în livezile intensive și suprainensive. Iarna merilor este o altă perioadă a vieții lor — una dintre cele mai importante — și, ca atare, dă un conținut specific muncii noastre. Acum se fac fertilizările, acum se combat dăunătorii de sol, acum se fac lucrările de conducere a coroanelor, acum se face devirozarea pomilor. Există peste trei mii de tipuri de viroze care îmbolnăvesc pomii, viroza nu-i omoară, dar îi face să crească mai puțin și să producă mai puțin. Depistarea acestor viroze este un proces destul de anevoios dar foarte important. Odată găsit pomul bolnav, i se ia un anumit lăstar căruia i se aplică un procedeu de termoterapie (este menținut 30-40 de zile la o temperatură de 40-45°), după care este realtoit pe pomul din care a provenit. Fără aceste operațiuni, recolta viitoare ar fi compromisă».

Din cele 860 de hectare proprii și peste 17.000 ha în județ, de livezi coordonate de stațiune, circa 5000 ha sînt ocupate de ceea ce specialiștii numesc livezi intensive și suprainensive. Sînt livezi în care pomii intră mai rapid pe rod (după 4-5 ani față de anul 7, în sistemul clasic) și

din care se obțin producții mult mai mari (20-25 tone de fructe la hectar față de o medie de 8 tone în sistemul clasic). Înființarea acestor livezi este rezultatul unei orientări realiste: alături de cercetarea fundamentală, în scopul obținerii unor noi soiuri, colectivul stațiunii a acordat atenție unui lucru verificabil pe termen scurt, și anume tehnologiei. Concepută cu profesionalism și seriozitate, supusă an de an, pe baza comparațiilor de specialitate, unor perfecționări continue, tehnologia aplicată de cercetătorii stațiunii a fost din ce în ce mai productivă, vizînd pomul în întreaga sa verticalitate — de la sistemul radical, mereu mai apt să absoarbă substanțele fertilizante, pînă la operațiunile de dirijare a coroanei astfel încît frunzișul să fie curat și sănă-

tos și să asigure o captare optimă a razelor de lumină, alături pe parcursul zilei cit și a lunilor de vegetație, în ansamblu. Aceste lucruri sînt de simț comun, par ca date „de la natură”, dar în realitate ele ascund intense eforturi de cercetare, despre care nu poți spune decît că s-au întreprins, cu trudă și migală, cele care vorbesc tacit fiind, de fapt, înseși recoltele obținute.

Tot de tehnologie ține și valorificarea terenurilor în pantă, proces care a început mai demult și care se află în curs de încheiere în județul Bistrița. Cultivarea acestora cu pomi fructiferi pare, de asemenea, o idee simplă, dar realizarea ei astfel încît de pe un același teren să se obțină 20 tone de fructe în loc, să zicem, de o tonă de griu la hectar, a presupus multă precauție și o gândire cu adevărat științifică. „Proiectarea unei livezi este similară cu aceea a oricărei construcții, o greșală săvîrșită în plantarea unei livezi perpetuîndu-se 15-20 de ani, iar costul unui hectar de livadă refăcută este de peste 100.000 lei. Iată de ce, conchide inginerul Dumitrache, răspunderea noastră este similară cu cea dintr-o uzină». La fel se petrec lucrurile și cu materialul săditor livrat beneficiarilor din județ — peste 700.000 de pomi anual, destinați înființării unor noi livezi sau reinnoirii celor îmbătrînite. Investiția în pomicultură este una pe termen lung și de aceea fiecare vîlstar sau fiecare pom aflat în pămînt se cere tratat, și privit și îngrijit exact ca ceea ce este, ca un unicat. Este micul amănunt mare, care ne scapă atunci cînd mai degrabă sîntem tentați să spunem că, de pildă, fructele adunate într-un an din livezile bistrîțene ar umple o garnitură de tren formată din peste 10.000 de vagoane, sau că în viitorul cincinal stațiunea trebuie să planteze 2000 ha de pomi și 750 ha de arbusti fructiferi, sau că aici s-au obținut pînă acum 6 soiuri noi de cereș, în perspectivă fiind și omologarea a 5 soiuri noi de măr, la care s-a ajuns în cei 35 de ani de activitate ai stațiunii. Indiferent de imaginea „panoramă” pe care noi o putem avea asupra unei livezi, pomicultura rămîne o muncă a exemplarului unic, a unei entități de sine stătătoare, care are viața sa proprie, din primăvară pînă în toamnă și mai ales iarna. Succesele colectivului de cercetători condus de dr. ing. Ioan Dumitrache și format din dr. ing. Nicolae Minoiu, ing. Doina Vlădeanu, ing. Teodora Pălăgheanu, ing. Ioan Ivan, ing. Bilegan și chimist Carol Pantankius se întemeiază, în ultimă instanță, pe acest adevăr.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

„Cine-o zis de Criș că-i
negru
Ăla n-o fost om întregu’,
Că Crișu-i limpede tare,
Lacrimă de față mare”.

Așa dezminte, de la bun început, o îndrăgită tărăgănată din partea locului culoarea apei din Crișul Negru pe malul căruia filințea orașul Beiuș cu cel mai vechi liceu românesc din vestul țării ale cărui porți erau deschise precum copertile unei cărți uriașe pentru toți românii — de la malul plin de lumină al Dunării pînă în codrii întunecați ai Bucovinei.

„Mi-am propus a ridica și întemeia în numitul oraș Beiuș școli normale și gramaticale, ca astfel valachii, locuitori în acea periferie muntoasă să aibă ocazie destulă și oportunitate mai apropiată și mai puțin costisitoare de a se cultiva” — scria în actul de întemeiere de la 6 octombrie 1828 luminatul Samuil Vulcan, militant neobosit pentru drepturile românilor de pretutindeni, inclusiv din acea „periferie muntoasă” (illa peripheria montosa) a Beiușului plină ochi de sate de români harnici care, de atunci, cu adîncul respect al țărănului față de Carte și-au trimis pruncii cu pita, brînză și slănină în desaga să urce prin ani grei Golgota învățaturii.

Astfel că, din inima munților, din Crișior, Vascău, Pietroasa, Budureasa, Remetei sau Dobrești și pînă jos în cîmpie, pe firul apei Crișului Negru, la Holod sau Tinca și chiar mai departe, în fiecare toamnă, toate drumurile de țară duceau la această venerată cetate de cultură în care nu se putea pătrunde decît cu armele spiritului.

Insemnînd „luminare și deșteptare din întuneric” și făcînd spre „educarea junilor acestei provincii” (educationi juventutis huius provinciae), Liceul a fost blazonul de noblete spirituală prins cu emoție și minerie la reverul tunicii de diplomații acestei „universități” beiușene cu o vechime de peste un secol și jumătate.

Creată în condiții foarte grele și apoi amenințată cu desființarea de către autoritățile asprei dar vremelnicei ocupații care era pe deplin conștientă că prin instruire se pune o teribilă armă de luptă în mâinile românilor, școala beiușeană, minată de instinctul temerarilor ei discipoli, a pluit ca o corabie solitară pe marea unei calmă, alături infurată a vremii fără a pierde din vedere, prin picla grea de nori, constelația speranțelor sale pînă cînd a ajuns să salute cu entuziasm întoarcerea fiicei sale răătăitoare — limba română, — odată cu actul Marii Uniri printr-o adunare populară ținută în sala de gimnastică a Liceului (chiar în ziua de 1 decembrie 1918, la ora similară cu cea de la Alba Iulia!), prilej cu care eruditul profesor dr. și istoric Constantin Pavel a spus: „Neamul românesc (...) azi prăznuiește pe de o parte desrobirea-sa de sub jugul vremilor de urgie și umilire, iar pe de altă parte, proclamă și rostește în fața lumii mari că în urma dreptului de liberă dispunere asupra sortii sale se unește cu frații cu cari de azi înainte devenind un trup

și suflet întemeiază mindra și în toate darurile pămîntului binecuvîntata Românie Mare”. Din liceul care, parcă nu întâmplător, poartă numele de „Vulcan” au ieșit absolvenții formați și căliți la înalta temperatură a învățaturii.

Celor deprinsi cu spectaculosul li s-ar putea părea că Beiușul istoric atestat în 1270 (prin care a poposit o noapte Mihai Viteazul în drum spre Viena, decembrie 1600 și prin al cărui tirg a trecut Avram Iancu, plin de misterul măreției sale tragice, februarie, 1850 după ce a luptat în secolul trecut și la începuturile acestui secol (alegînd pe părințele Vasile Lucaciu, „leul din Sisesti”, în parlamentul din Budapesta) precum o cetate sprijinită-n Munții Apuseni ca-n niște contraforti pentru apărarea limbii și ființei românești, sînd mereu, altădată, în centrul atenției, a căzut acum într-o nedreaptă uitare.

Cum însă aparențele, de obicei, înșală, nimănui nu-i va fi greu să constate că lucrurile nu stau astfel, că Beiușul, parcă nepăsător la propria sa faimă, continuă istoria sa simplă, dar măreață, prin vechile obiceiuri și tradiții nescrise ale țării sale cit și prin faptele de muncă ale oamenilor din aceste locuri, nu departe de poalele munților Bihariei a căror înălțime a încremenit în mod simbolic la cifra 1849.

De cite ori vin acasă pe întortocheata, dar pitoreasca rută Oradea-Vascău, pe linia ferată construită între anii 1886-1887, ajuns prin dreptul comunei Fîniș privesc cu încordare în direcția unui virf de deal unde se înalță ruinele unei cetăți medievale. Poate că în același loc cu peste o mie șapte sute de ani se va fi fost ridicat vreun castru roman îndrăsnit sau punct de supraveghere a văii. Pentru că pînă în ziua de azi în satul natal Șebîș de Beiuș și încă în multe alte sate țărănești se salută cu formula „Zo te custe!”. În timpul liceului m-a intrigat foarte mult această ciudată formulă de salut care nu-mi spunea nimic, dar care avea, totuși, ceva misterios în ea. Pînă în ziua cînd am aflat cu nespuse emoție că salutul provine din latinescul „Deus te constet”. Oare prin ce miracol extraordinar nemurtoarea limbă română a păstrat pe buzele țărănilor ei din tată-n fiu, ca pe un fel de parolă secretă și magică pînă în ziua de azi, într-un sat din Țara Beiușului aceste cuvinte care aduc încă o dată o mărturie emoționantă, dar mai mult, vie, prin țărani care le rostesc despre adîncă latinătate a limbii noastre?

Legat de obiceiurile adînc întipărite în firea locului nu este om din tot tinutul care să nu știe că joia e zi de „tirg la Biș”, unul din cele mai mari și bogate tirguri din Transilvania. Nu știe nimeni cînd a fost tirg săptămînal. Dacă întreb pe vreun bătrîn îți răspunde foarte mirat că el tot obiceiul ăsta îl ține minte de pe vremea cînd era prunc. Poate că, printr-un fel de ciudat consens nescris, unanim și tacit, ziua de joia a fost aleasă totuși din necesitate de a avea un moment de „respiro” după trei zile de muncă grea la pămîntul sărac căruia nu-i poți smulge roadele decît dacă te lupți cu el, înarmat pînă-n dinți cu unelte, cum s-a luptat Hercule cu titanii.

Tradi

Aici țărani nu au arat adînc niciodată pentru că straturile pămînt bun este subțire, dincoace de buza ascuțită a fierului plug rinjesc argila steapă bolovanii muntelui. Bineînțeles că un țaran care se respectă nu pierde vremea de pomar în fiecare zi de joi la tirg, poate o dată pe lună, cel mult de două ori, depinde de întorsul pe care îl are. Cu o înaintă, țărani țesală cu mulțingiri caii pentru că, alături de uneltele moderne, ei mai ști și acum tovarășii trudei lor și nice în lupta pentru pămînt pe care-l smulg mărcinșuril prin curățurare; căruța este curățată de paie sau finul e zut și strecurat cu viclenie la osii, loitrele uscate se înșenesc bine în leuci, hamurile se șterg cu cirpa umedă și lustruiesc, se fixează strîns spate șiregla (codirla) și șararul se agață în spate, dormit ca ochiul țăranelor pentru avertizare luminoasă.

Sătenii din zonele necooperativizate de munte se scoală noaptea-n cap ca să ajungă cînd se crapă de ziua la tirg.

Dinspre munții Buduresei o boară la mările tirg al Bișului speranțele sfioase ale fetelor nemăritate, păstrate în frumoasele lăzi de zestre. Pe o pacele de lemn de fag care afumă ca să nu le roadă cari se văd într-o armonie deplă motivele brăduților și soarelui închipuit printr-o roș

Un sat mic din Apus

...Era 9 Mai 1945. Dintre cei 32 plecați din Șutu, un sătuc netrecut pe hartă, să-și apere Țara, mai rămăseseră în viață doar 17. În lupta crîncenă pentru Praga, în ziua aceea cînd omenirea primea cu emoție vestea că războiul s-a încheiat, unul dintre cei 17, soldatul-cerșetăș Popa G. Vasile, cu rîmile încă-i sîngerinde, împreună cu alți 5 soldați, arbora acolo, la Praga, pe una din pozițiile strategice, ca semn al capitulării și simbol al Eliberării, drapelul românesc și sovietic. Alți doi, vinătorii de munte, Popa I. Gavrilă și Popa N. Vasile din Batalionul „Moți”, erau, de asemenea, în prim-planul luptei...

Șutu, un sat mic din Apuseni, atunci cu peste 100 de fumuri și ceva mai mult de 300 de suflete, dar azi cu amintiri și fapte de continent! Dar atît de puțin

cunoscut... Le-am rememorat, tulburată, în ziua cînd se mplineau 4 decenii de-atunci, ei, cei ce le-au trăit.

Era septembrie 1940. După, murdarul „banket” horthysto-hitlerist de la castelul Belvedere, satul acesta mic din zona Clujului a rămas în Țară, chiar pe granița diktatului. Patru ani mai tîrziu, în acel blestemat septembrie '44, cei ce ne furaseră o parte din țară, au invadat și micul sătuc din Apuseni. Satul era pustiu: oamenii rămași acasă luaseră, ca odinioară, drumul codrului, mulți avînd însă soarta celor din „Pădurea spinzuraților”, acuzați că au atacat santinelele nemțești. La marginea satului trupele fasciste își construiseră fortificații puternice, distruse însă de tirul puternic al armatelor aliate. Și a venit momentul răzburării. O

răzburare cutremurătoare pentru civilizația acestui secol: în ceas de noapte neagră, 200 de oameni-monștru s-au strecurat pînă la creasta dealului de deasupra sătucului transilvan, ce nici nu figurează pe hartă cu gîndul să pompeze sub presiune benzină și să-l radă de pe suprafața pămîntului! Dar toți cei 200 de monștri-fasciști, au devenit prizonierii satului...

Șutu, un sat mic din România, cu nici 200 de suflete, dar cu mai bine de 100 de fii „școliti” în țară și străinătate, azi răspîndiți peste tot: la Cluj-Napoca, în București, la Iași și Suceava, la Galați, Alexandria, Brașov, Timișoara, Ploiești, Alba-Iulia... Și din cînd în cînd satul îl cheamă la vatra străbună să raporteze de felul cum își fac datoria, de felul cum păstrează zestrea de omenie, de

din Țara Beiușului

...dite de mesteri prin procesul canelării. În aceste lăzi de stele se păstrează trusoul fecilor de măritat de cele mai multe ori confecționat, cusut și dat de propriile ei mâini ca dovadă viitorului soț că s-a însurat cu o leneșă. Tot la Budureasa unde se păstrează o „stează” (pivă de postav) veche, țărani mai aduc la grinzii și tălpi de casă, înduri, lețuri, lavițe, scaune, dișoare, scări de lemn, blide, căușe, fuse pentru tors, guri de lemn moale, ciururi site (dese și rare) și alții de un pentru frământat pita. Tânărul primar al Beiușului, sile Codrean își mărturisea acesti dăltuitori în lemnul lurilor care le-au ocrotit și isibilizat ființa au coborât preună cu mulți alți locuitori ai satelor la oraș unde stria lor preface materia în valută la vestita fabrică de mobilă a cărei producție este destinată în cea mai mare parte exportului în circa țări ale lumii între care: Italia, R.F.G., R.D.G., U.R.S.S., Ungară, S.U.A., Olanda, R.S. Cehoslovacă. Sub conducerea unui director priuț, Ion Popa, cei 1700 de dăltuitori realizează o mobilă deosebită calitate (camera de baie, sufrageria Nevada, Crisă, bancheta de colț Marina, se și comode etc.). În satele Lehețeni, Criștiod-Jos, Săliște de Vascău,

Lelești se urnesc sub strălucirea Carului Mare căruțele cu loitre înalte încărcate cu blide, ulcioare, cânti, oale, adică toate urmașele venerabile și milenare străbunice „roata olarului”, cea care te astimpără de sefe cind bei apă dintr-o cantă de pământ, toate de culoare roșie și împodobite cu pupi și vrste ori fanteziste pețe de culoare ca-ntr-o pictură abstractă și învelite în fin să nu se spargă unele de altele. Din satul Sirbești, țărani meșteșugari aduc la țirg urmalele lor călduroase din postav alb, lungi pină la genunchi, dichisite cu tot soiul de bucăți de postav colorat în verde, roșu sau cărămiziu; de la Delani vin „bitușile” — cojoacele lungi pină în pământ care se poartă pe vreme proastă cu lina în afară. De la Meziad, Colești, Cimp Cimp Moți, Criștioru de Jos, Sোধodol, Ponoare, Izbuc, Sustiu, Briheni, caili și vitele trag opintindu-se ca-ntr-o procesiune sacră, carele încărcate cu var nestins pe care oamenii au grijă să le acopere cit mai bine ca să nu dea peste ei vreo ploaie buclucașă care să le „stingă” varul și truda. Moșii de la Arieșeni și Cimpeni coboară de pe caili lor mărunți și răbdurii cu ciubere mirosind puternic a rășină și cu butii strinse-n cercuri pentru vin ori pălincă de prune. Din Poienii de Jos, sat unic

în România pentru ocupația expresă a sătenilor de a culege buruienii de leac. Binsul primește plante medicinale ca breiul sau untul pământului pentru vindecarea reumei, buruiana ruptului care se introduce în pălincă și se bea de bolnavul cu fractură sau luxație, mărăguna, măsălarită, strigoaia, dumbravnica și multe altele. (De altfel, bătrînul pensionar din Beiuș, Pavel T. Corbu, a muncit cu o dăruire exemplară de-a lungul a două decenii și jumătate la o interesantă lucrare privind folclorul medical și metodele de tratament, autorul considerînd-o cea mai vastă colecție actuală din acest domeniu realizată de o singură persoană, cu peste 5800 de leacuri adunate, din care sint definite 3424 pentru 106 maladii, numai în ceea ce privește bolile de piele cunoscînd peste 1000 de rețete folosite de țărani noștri, și poate că imensa-i trudă ar merita să se bucure de interesul unei edituri. Cu atît mai mult, cu cît în prezent în întreaga lume se acordă o mare atenție medicinei populare. Din satul Nimăiești vin oamenii cu opinii confecționate din cauciuc și strunite zdravăn în nituri de fier și care se cumpără și azi, alături de încălțările moderne, pentru rezistența lor; de la Cresuia și Valea de Jos vin spetele pentru războaiere de țesut, de la Gurani și Ferice vin brădiile și obroacele

pentru măsurarea griului și porumbului. De pe alte sate vin țărani cu scări, furci de lemn, juguri, codiriști de coase și topoare, greble, tălpi de sanie, doage de butoaie, roți, loitre (Feneriș și Drăgoteni), și țirsuri (mături din mestecăn) din Saca și Talpe.

În anii noștri, copiii acestor meșteșugari lucrează la Fabrica de mașini unelte din oraș, înființată în anul 1977, imbinînd priceperea mostenită de la părinții lor cu entuziasmul tineretii. Azi, întreprinderea din Beiuș realizează o producție anuală de multe zeci de milioane de lei, din care o parte însemnată este destinată exportului în țări ca: Polonia, R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungară, R.D.G., Italia, Venezuela, Canada, Grecia (mașini de găurit, de rabotat și filetat). De o bună tradiție se bucură în Beiuș cooperativa „Muncitorul”, producătoare de bunuri și presta-toare de servicii. La piața orașului țărăncile se îndreaptă cu lapte, carne, miere de albine, faguri, lapte „prins”, jintită, co-reastră, brinză, sămăchișe, smintină, zăr, pălincă de prune, mere, pere, struguri, ouă, nuci, piparcă.

La marele țirg de animale de pe malul apei Nimăieștilor se îngrămădesc într-o frăție universală caili, vacile, boii, bivoli, porcii, miei, caprele ca într-o imensă Arcă a lui Noe.

În conformitate cu cerințele de dezvoltare ale zootehniei, nu departe de țirg se află și una din cele mai bune ferme de oi din rasa australiană „Pol-warth” (în jur de 5000 de capete), care s-au adaptat ca prin minune condițiilor din spațiul Beiușului. Tânărul doctor veterinar Mihai Sirb, de mai bine de cinci ani, asigură cu personalul de la fermă, berbecii din această rasă pentru reproducție și îmbunătățirea rasei autohtone. Producția de lână de la ferma din Beiuș este actualmente de 10—13 kg pe cap de oaie tunsă. Sint câteva zeci de jersey pe un singur animal.

La orele dimineții clare, cînd soarele răsare de după Munții Bihariei pentru a lumina ca un uriaș proiector cosmic orașul, Beiușul ajunge ca o cetate așezată de la răsărit și apus, de la miez-zi și miez-noapte de imense șiruri de oameni în căruțe, în mașini sau pe jos. O oră mai tîrziu, trotuarele vechiului țirg gem de mulțimea celor veniți la țirg care se îndreaptă fie spre magazine, fie spre piața de animale, ori agro-alimentară. E un du-te-vino multicolor în care se amestecă salutări, strigăte, risete, îndemnuri care nu-ți dau nici măcar răgazul să respiri: joia, Beiușul devine un mic București.

Lîngă podul de peste apa Nimăieștilor, highhighii (lăutarii) se iau la întrecere care pe care la viorile cu goarnă (highzei) și la dubele uriașe ca să fie angajați la nunțile de pe sate. Cu ochii închiși într-o plăcere mută cîntă cu înfocare minințalul, polca și bătuta și la suierul goarnelor lor ca la cîntecul sirenelor se simte atras cu putere un mare număr de oameni veniți la țirg. Dacă nu se prezintă clientii care să-i tocmească la nunță atunci se oferă să cînte la dorință, contra unei derzorii bancnote de zece lei pe care o agată în virful arcușului, orice melodie și, uneori, oamenii, dacă au făcut o afacere bună, joacă pe loc, într-un cerc de admiratori

care tremură de dorință, aducîndu-și aminte cu nestăpînit regret de vremea cind erau feciori fără griji și se dueau la Beiuș numai să se întilnească cu nanele. Acum, dacă sint de prin părțile satelor necooperativizate trebuie să-și cultive cu multă îndeminare pământul sărac mai mulți ani cu croampe (cartofi), apoi cu cinepa pentru cămăși și albituri de pat și invers, ca pe la Gurani sau Ferice ori Pietroasa sau să pună gunoi de grajd (altădată oamenii îl aduceau din Banat cu vagoanele!) tot la doi sau trei ani pentru a întări pământul sărac, ori să facă o rotație sui generis a culturilor, semînd în primul an grâu, ori ovăz, în al doilea an croampe sau porumb și apoi doi sau trei ani la rînd să lase să crească iarba ca o subă verde și parfumată că atunci acest pământ trudit „stă și să hodinește”.

Dar, deodată, în centrul Binsului, pe trotuarele pline de lume se face liniște: pe soseaua pietruită zuruie cu putere o căruță trasă de cai focosi, împodobiți cu panglici, plină de feciorași de pe sate chemați la asitare (recrutare), cîntînd cîntece de cătanie și caili aruncă pină departe pe trotuare spuma din nările dilatate, highzele cu goarnă din sireglă răsună ca trîmbițele judecătii de apoi, pot-coavele scapără scînteie ce ținesc ca schijele din grenade, spițele roților fulgeră văzduhul bancnotele de sută pocnesc. Lipite de frunțile lăutarilor trecuți de mult în rezervă și chir-citi care pe unde apucă și fetele de pe margini îi privesc cu incîntare pe acești divini tulburători ai liniștii publice ca niște pisici neliniștite și flămînde.

Tot joia, în țirg, se revarsă chemători de pe sate agîtînd bețele de brad împodobite cu panglici, batiste, rămurele de brad, sim-bolizînd în popor arborele vieții, cîntînd și invitînd pe neamuri și pe cei cunoscuți să bea pălincă din sticlele legate cu panglici și busuioc și să vină sîmbătă seara la nunta care va ține pină duminică seara.

Pe măsură ce agitația și căldura de peste zi se potolesc, își dau întilnire de obicei, la film, îndrăgostiții de pe toate satele, joia fiind ziua care bate recordul în „rendez-vous”uri. La o populație de 11928 de locuitori ai Beiușului, există 4720 de elevi (între care mulți nave-tiști), așa incît, mai ales joia, bătrîna urbe întinereste subit, cu perseverență săptămînală și zimbește îngăduitoare la sotiile și peripețiile stră-strănepoților lui Samuil Vulcan.

Am revăzut, de curînd, după multă vreme, orașul anilor de liceu, pe care îl botezasem cu dragoste, din cauza ploilor bogate care îl scaldă. „micul London”. S-a întimplat să nimeresc chiar într-o zi de țirg cînd am urmărit cu aceeași emoție copilărească uriașul flux de omînire care se revarsă dimineata, odată cu razele soarelui, peste acest orășel liniștit și pitoresc. „punct strategic” de asalt spre frumusețile Munților Apuseni. Și cînd acest flux urian s-a retras la ora cînd se învelea ziua cu noaptea, în urma lui au rămas, zbatîndu-se ca peștii pe uscat, nostalgia mele după fericirii ani de liceu. Ce oameni frumoși, și cum știu ei să țină viața frumoasă la Beiuș!

PASCU BALACI

...ligență, vrednicie și cu care au plecat. Și, orbînd, au șutenii cu ri. Din micul sat de rii Moșilor s-au ridi- fost ani mulți decan i de textile din Iași, g. Vasile Copilu, asile Copilu-Che- avea să fie arestat i pentru... neadezi- at, dr. I.M. Copil și a, lucrători în orga- cale ale puterii de ru (Ticu) Copil, Ma- randa Morea, cerce- ifici, Victor și Emil iști, sau specialiști mil Morea, Florin și l care activează as- ne centrale din do- nomiei și învățămî- alții!

cărui ape au dăltuit în stîncă de-alungul mileniiilor acel miracol numit „Cheile Turzii”, și-a chemat și anul acesta fiii acasă, la marea sărbătoare a obștii. Și au fost din nou momente tulburătoare: omagie-rea eroilor satului. A concetă-tenilor ce-au plecat să-și apere Țara și nu s-au mai întors nici-odată ca și al celor ce s-au întors cu pieptul împodobit de decoratii... Era în sat, atunci la plecarea pe front a bărbatilor din Șutu și cel ce va deveni scriitorul Vasile Copilu-Cheatră, rememori-nd acest moment și în „Car-tea de aur” a satului: „Era pe la sfîrșitul lunii iunie cind satul mai era încărcat de flori. Mă aflam în vizită la rude. Deodată am auzit clopotele. Nu știam de ce. În sat nu murise nimeni. Cind am ieșit pe uliță, tot satul era copleșit de jale. Atunci i-am cunoscut pe cei mai mulți care azi au numele gravat cu aur în placa de marmoră de pe soclul monu-mentului. N-am zărit nici o la-

crimă. N-am auzit nici un cri-șnet, cum obînuiesc alte neamuri să-și arate virtutea...” Treisprezece dintre flăcăii și bărbaiții în putere — care im-preună cu tot satul au partici-pat în ziua aceea a plecării pe front la ceremonialul sărutării pământului strămoșesc — nu s-au mai întors niciodată! Și cine altul decît învățătorul lor, al satului Șutu, Vasile Vomir, putea să-i evocă mai bine? Morea Tănase a Patrii avea un zimbeț cald, era blind și bun ca toți oamenii puternici, Vasile Morea a Băluțului a lăsat în urma lui o soție tină și o fetiță dragă, Morea Eugen a Ripii era tenor în corul mixt al tineretului, Iepure Leon a Ben-ții era înalt și drept ca un brad, Hideg Laurențiu și Popa Teodor erau tineri cu nume bune în sat, Claudiu Morea era învățător și studiase limba ger-mană pentru a-i citi pe Goethe și Kant în original. Cu Popa Todor-Todoruț a Neamțului și Popa Gavrilă a Villii lui Lazăr a fost pe front, în aceeași divizie.

Dar ce oameni minunați erau toți! Frații Ioan și Ștefan Boar a Șchiopului, Ion Popa a Beutului, Ștefan Roș a lui Pi-hoiduț, prîsnea cel vesel și is-teț al satului, sau păcurarul sa-tului, Gheorghe Șipoș, și-au dat ce-au avut mai scump pentru ca cerul să rămînă senin și să fie pace! La Șutu, undeva printre colli-nele încărcate de istorie ale Apusenilor, un monument re-inaugurat în vara aceasta păs-trează vie amintirea unor eroi. Dar și avertizează: Planeta are nevoie de Pace! Cei-nici 200 de oameni de aici vor să-l joa-ce în continuare pe scena cămi-nului cultural pe Molière, vor să cînte — în formația lor de azi, laureată — „cîntecul cunu-nii”, după „săcerat”, vor să trî-iască și să ducă mai departe moșteniri păstrate și transmise nealterat de milenii, din gene-rație în generație...

CONSTANTIN MUSTAȚĂ

ARTA TRADUCERII, NU ARTA CONVERSAȚIEI

Mai sînt probleme

Avem un respect deosebit pentru munca traducătorului: gestul său, de a introduce într-o arde culturală nouă un produs al artei cuvîntului, este generos și, vai, cit de temerar!

Nu voi insista aici asupra problemelor atât de complexe și dificile ale traducerii literare, s-au desfășurat congrese întregi pe această temă și s-au scris volume de dimensiuni considerabile. Pornind însă de la faptul că o traducere pătrunde foarte repede în circulație, datorită prestigiului autorului, dorinței de informare a cititorilor sau, pur și simplu, curiozității, e mai bine să ne întrebăm din cînd în cînd, care sînt efectele ei asupra propriei noastre limbi.

În principiu, putem admite orice fel de licențe care servesc transmiterii cit mai fidele a sensului original și adesea ne putem da seama de efortul imens al traducătorului silit să aducă spre înțelegerea noastră nu doar un text, ci și o lume, o lume cu situații specifice, cu medii particulare de gândire.

Am spus „în principiu” nu și atunci cînd perturbările în limba „tîntă” ating elemente bine sedimentate în sistemul acesteia. Iată, să nu ne punem problema corespondenței cu originalul („cum o fi în limba din care s-a tradus?”) și să judecăm pur și simplu ca vorbitori de limbă română, următorul portret: „Avea o față roșie dar nu dintre acelea care sugerează jovialitatea ci mai curînd o permanență indigestie a capului” (absența virgulelor nu mi se datorează!). O „indigestie a capului”? Nici un sens al cuvîntului **indigestie**, în limba română nu mă poate ajuta să înțeleg expresia de mai sus și, repet, nu este vorba aici de a compara cu originalul, s-ar putea ca în limba-sursă această expresie să însemne ceva, în limba română, nu.

Luptăm împotriva pleonasmului pe toate căile, inclusiv în discuțiile obișnuite, cînd ne place să adăugăm un ton ironic calificativului „cel mai superior” și ne-am obișnuit să vedem pleonasmul mai cu seamă la cunoscutele adjective **superior și inferior**. Ce ne facem însă cu „în zilele cele mai cruciale ale acestei perioade”? Dicționarul ne spune că adjectivul **crucial** înseamnă „decisiv, hotărîtor, de importanță capitală”, iar „punctul crucial” este „cel mai important” al unui subiect.

În ultima vreme izbește, în anumite traduceri, frecvența unei construcții care în limba română sugerează un fenomen regional: „trebuie că...”. Dacă ea ar corespunde unei anumite situații (de pildă, dacă ar apărea în vorbirea unui personaj ce are trăsături de limbaj regional) n-ar fi nimic, dar nu

este așa. Adesea înlocuiește pur și simplu construcția normală și așteptată în limba română: „probabil” sau „probabil că”. Abătîndu-mă puțin de la principiul enunțat, am să precizez că „trebuie că (a plecat, a venit etc.)” apare mai ales în traduceri din limba engleză ceea ce ar putea avea o explicație.

N-aș vrea să se creadă că atitudinea din aceste rînduri ar fi aceea a unui „căutător de noduri în papură” și de aceea subliniez încă o dată că traducerea poate fi un excelent mijloc de educație lingvistică în măsura în care, reflectînd fidel situațiile originale, sugerează cititorului variatele registre de care dispune orice limbă, dar poate rata totul dacă prezintă o construcție ca cea de mai sus drept comună și corespunzătoare normei. Mi se poate reproșa că se greșeste nu numai în traduceri, ci, vai, și în scrieri originale în care, reflectînd fidel situațiile originale, sugerează cititorului variatele registre de care dispune orice limbă, dar poate rata totul dacă prezintă o construcție ca cea de mai sus drept comună și corespunzătoare normei. Mi se poate reproșa că se greșeste nu numai în traduceri, ci, vai, și în scrieri originale în care, reflectînd fidel situațiile originale, sugerează cititorului variatele registre de care dispune orice limbă, dar poate rata totul dacă prezintă o construcție ca cea de mai sus drept comună și corespunzătoare normei.

Un personaj, de exemplu, „este apt să se contopească într-o operă grandioasă”. Dacă voi accepta că „așa o fi în limba din care s-a tradus” înseamnă că voi anula sensul românesc al verbului **a se contopi**, ca și regula construirii sale cu un substantiv precedat de prepoziția **cu**. Lucrul acesta nu este posibil pentru că **a contopi** este un format românesc și își păstrează astfel toate caracteristicile originare.

O problemă deosebită se ivește atunci cînd unii termeni din limba-sursă nu au echivalent în limba română și traducătorul se vede nevoit să „inventeze”. Exemple ar fi multe și nu intenționez să mă opresc foarte mult asupra acestei chestiuni care poate forma, ea singură, obiectul unei discuții pe multe pagini. Singurul lucru pe care nu-l pot trece cu vederea în contextul de față este că, mai ales în această situație, se cer evitate devieri de la spiritul limbii-tîntă sau înțînării neașteptate ce pot denatura ori transforma într-un umor involuntar un text. Astfel, reducînd pe „cei care se scaldă” la un singur cuvînt, „scaldători”, cum am găsit undeva, apare o valoare tranzitivă a substantivului creat (scaldător) nu există în limba română care ne face să credem că respectivii scaldau pe cineva, nu se scaldau ei înșiși.

Sîntem foarte departe de limba română chinată și jargonată din traduceri anterioare, calitatea traducerilor actuale este net superioară. Dar, iată, probleme mai sînt...

CEZAR TABARCEA

Ala-bala portocala

Vorba povestitorului, nu știu alții cum sînt, dar eu tot îmi aduc aminte de copilărie și de limba noastră așa cum am învățat-o în școală, și printre copii, prin jocurile lor. Nu știu dacă și acum copiii, cînd își aleg partenerii sau echipele, folosesc tot vorbele — cam fără noimă — de pe vremuri, dar, oricum, sintagma ca „ala-bala portocala” sau „cioc-boc treci la loc” ne stăruie încă în minte multă vreme după vârsta copilăriei. De fapt, chiar și asemenea imperecheri de cuvînt, mai ales rimate și bine ritmate, sînt folosite ca refrene și devin un fel de clișee verbale. După cum e și firesc, ele există în toate limbile.

La fel de firesc e ca atunci cînd transpunem un text dintr-o limbă în alta, imbinările de cuvînt, sintagmele sau chiar propozițiile și frazele clasificate pînă la pietrificare (expressions figées în franceză, set phrases, în engleză), aceste construcții fixe să nu fie traduse cuvînt cu cuvînt, cu atât mai mult cu cit, după cum se va vedea, de multe ori nu sînt semnificative în limba-tîntă sau nu au chiar nici un sens. Ele trebuie înlocuite cu ceea ce spun copiii cînd se joacă, oamenii cînd povestesc un vis, călătorii cînd cer un bilet de tren s.a.m.d. Nu alături de

cuvînt trebuie să reproducem, ci mai degrabă contexte, de fapt micro-contexte încadrate în macro-contextele situaționale (de exemplu ca cele pe care **Ghidurile de conversație** le grupează pe capitole: „la restaurant”, „la poștă”, „la doctor” etc., tocmai pentru că ele s-au încetăținit astfel mai bine zis într-un fel într-o limbă și în alt fel în alta).

Poate nici n-aș fi așternut pe hîrtie asemenea considerații banale, dacă n-aș vedea în fiecare săptămînă în repertoriul teatrelor un titlu ca „Zbor deasupra unui cuib de cuci” (de fapt adaptare a unui roman de scriitorul american Ken Kesey). Titlul puțin ciudat al cărții este explicat de un fel de motto de pe prima pagină: „One flew East / One flew West / One flew over the cuckoo's nest” — evident un joc de construcție cu cuvîntele, o „numărătoare” rostită de copii cînd se joacă: „Unu' a zburat spre răsărit / Unu' a zburat spre apus / Unu' a zburat peste cuibul cucului” (de fapt: „Unu' a luat-o razna, ceea ce sugerează și sensul adevărat al cărții, acțiunea petrecîndu-se într-un ospiciu). Din păcate a intervenit... un „lant al slăbiciunilor”: cineva a văzut titlul filmului, dar n-a știut despre ce-i vorba, a promovat

un titlu românesc aparent tradus literal, dar în realitate greșit și ca gramatică (persoanal nu am auzit pe nimeni spunînd în românește „cuib de cuci”), titlul eronat dar încetăținit a fost impus traducătorului cărții și preluat la teatru.

Greșeala nu este prima de acest fel, pentru că acum mulți ani rula pe ecrane un film intitulat la noi „Un cartof, doi cartofi” deși, dacă botezătorul ar fi văzut filmul înainte de a-i da titlul ar fi observat cum chiar la început un grup de copii își aleg echipele tot cu niște cuvînt rituale: „One potato, Two potato... etc.” în care pînă și absența mărcii pluralului la cel de-al doilea substantiv sugerează o formulă devenită ceremonială, aproximativ, „ala-bala”, cum spuneam înainte.

Traducerea titlurilor de filme după ureche, prin telefon sau în orice caz în necunoștință de cauză ne-a adus pe vremuri și alte perle: „Moderato cantabile” de Marguerite Duras a fost reprodus într-o corespondență telefonică de la un festival internațional sub forma „contabilul liniștit” sau „Lunga noapte a lui '43” (ca și cum cifra ar fi indicat un deținut sau un spion, intrucît mie mi se pare că în română ar fi fost normal să se spună „O noapte lungă din (anul 1943)” sau „Camera de la mansardă” (redare greșită gramaticală a titlului romanului de John Braine, „Room at the Top”, literal: „mai este loc în vîrfurile piramidelor”, ulterior bine corectat prin interpretare, așa cum trebuie să se procedeze întotdeauna: „Drumul spre înalta societate”). Așa ar trebui să se procedeze, pentru a ne scuti de calvarul urmării unui film întreg intitulat „O fată fericită” fără a o putea descoperi (pentru că traducătorul filmului a inversat pur și simplu substantivul cu determinantul său: cuvîntul folosit ca titlu al filmului american **Girl-Happy**, făcut după alte modele, însemna „happy with girls”, adică mai exact „cu succes la fete”, „norocos în dragoste”, cum reieșea clar din film.

Desigur, ar mai fi multe de spus și, probabil, vom mai reveni pentru a discuta unele

greșeli de traducere din filme și mai ales din titluri de cărți (cum ar fi „Vicarul din Wakefield”, cînd e vorba de un biet popă de țară, nicidecum de lociitorul unui episcop), greșeli care denaturează originalul și afectează limba în care se traduce.

Totuși, nu putem încheia aceste rînduri fără a pomeni poate cea mai stupidă greșeală de limbă și logică. După modelul grecesc-latinesc, de la cuvîntul **agonia** = „luptă, înclăstare, întrecere” (de unde avem și noi cuvîntul **protagonist** = „prim combatant, luptător, actor”) englezii au păstrat ca prim sens al cuvîntului **agony** cel de „luptă, chin, încordare, efort”, dezvoltînd și alt sens: „izbucnire, strigăt”, de exemplu de emoție, de bucurie; așadar titlul romanului lui Irving Stone despre Michelangelo, **The Agony and the Ecstasy** nu se putea traduce decît prin „Chinul/suferința (creației) și extazul/bucuria (ce urmează creației)”. Botezînd filmul în necunoștință de cauză, organele de difuzare au „creat” una din cele mai absurde perle de exprimare: în românește **agonie** preluînd sensul subsidiar „lupta cu moartea”, „zbatere în ghearele morții”, e greu de înțeles la cine se mai poate referi cuvîntul **extaz** (la mort? la cel din jurul lui? la cei care admirăm opera artistului?). Dar, de data aceasta, lanțul slăbiciunilor a fost și mai dăunător intrucît greșeala s-a repetat asupra vorbirii oamenilor. Am să mă rezum la două citate pe care le am acum la îndemînă: „Tărâniile ardeleni urmăreau luptele de la Plevna cu o agonie vecină cu extazul” (dintr-o teză la istorie a unui elev); „Și iată cum atacantul ne-a purtat pe aripile lui de la agonie la extaz” (din comentariul radiofonic al unui meci de fotbal).

Să tragem oare concluzii? Am putea spune, parafrazînd comparația glumeată între inginer și arhitect, că traducătorul „trebuie să le știe pe toate și încă ceva pe deasupra”. Acest „ceva” ar fi în primul (și, eventual, în ultimul) rînd limba maternă.

ANDREI BANTAȘ

Corespondența registrelor

Ca „medieri interlingvistice” traducerile din literatura universală își propun să transmită cititorului român mesaje culturale complexe, adeseori greu de descifrat. Traducerea a fost definită de lingvistica modernă ca o „operație relativă” în ceea ce privește „succesul” ei, și „variabilă” în ceea ce privește realizarea comunicării. Dificultățile și capcanele acestei întreprinderi sînt bine cunoscute și unanim recunoscute la ora actuală. „pierderile” sînt inevitabile și traducătorul este întotdeauna obligat să facă o opțiune care favorizează un nivel sau altul al comunicării. Riscul unor deviații grave, a unor alunecări ce pot duce la amestecul de registre de limbă și chiar la contrasensuri și nonsensuri este foarte mare în special în traducerea „formulelor — reflexe” („holofraze”, cum le spun lingviștii) fraze pre-construite, specifice unei limbi, utilizate cu o anumită valoare în comunicare, în anumite situații definite social și psihologic.

O mare parte a acestor formule-reflexe, al căror sens global nu se suprapune sensului lor literal, pot să fie utilizate pentru realizarea mai multor intenții de comunicare, uneori opuse. Numai analiza atentă a circumstanțelor concrete ale comunicării îi poate spune traducătorului dacă expresiile franceze **Tu parles !, Vous parlez !** confirmă un adevăr deja enunțat și se traduc prin **Ba bine că nu !, Sigur că da !, Cum să nu !** etc., sau, dimpotrivă, resping o afirmație sau o supoziție enunțată de interlocutor și se traduc prin **Da de unde !, Nu mai spune !, Haida de !, Ei (aei), Nu zău !**. Nu credem însă că alegerea expresiei **Inclusiv și echilateral !** în traducerea enunțului menționat este fericită. În primul rînd pentru că „echivalentul” românesc exprimă îndiferența și nu respingerea unei supoziții, în al doilea rînd, dar

nu mai puțin important, pentru că enunțul din limba română nu este pur și simplu familiar, ci de-a dreptul vulgar.

Desigur, nimeni nu se așteaptă ca un traducător, bun cunoscător al limbii franceze, să traducă sensul literal al unei astfel de formule-reflexe, în locul celui global, chiar atunci cînd expresia respectivă inserată într-o altă secvență, poate avea și acest sens literal. **N'importe quoi !** poate fi tradus și prin **Orice și prin Ce, ești nebun !**, în funcție de valoarea de comunicare pe care o dobîndește într-o anumită secvență de discurs, într-o anumită situație de comunicare, deși, din păcate, dicționarele explicative nu consemnează întotdeauna valoarea holofraștică. Contextul este acela care îi indică traducătorului valoarea literală sau globală a expresiei și, în general, traducerile sînt corecte din acest punct de vedere. Și totuși am întîlnit și o transpunere ca aceasta: **Les petits sont ravis. C'est déjà ça ! Copiii sînt fericii de pe-acum**, în care sensul global al expresiei **c'est déjà ça** — măcar atît, măcar asta, este ignorat, marca temporală (de pe-acum) introducînd un nonsens în textul românesc, sau ca **Voyons, Françoise, comment a-t-il pu me dire cela ? Vezî, Françoise, cum a putut să-mi spună asta ?**, în care expresia reproșului, apelul la rațiune, la judecată pe care îl implică **voyons !** sînt absente în versiunea românească. Aceste exemple apar în traduceri în care analiza intenției de comunicare și efortul de adecvare a expresiei la situația în care are loc comunicarea au dus la găsirea unor transpuneri holofraștice fericite ca: **Tout est là. Aici e cheia !; Ben alors ! Asta-i bună !**, și multe altele.

Nu vom cita alte exemple de contrasensuri și nonsensuri, destul de puține în traducerea formulelor-reflexe, în raport cu alte tipuri de „perle” ale tradu-

cerii. Erorile în acest domeniu privesc mai ales registrul de limbă ales în limba română, care, credem noi, trebuie să corespundă celui din textul sursă, chiar dacă este vorba despre expresii familiare sau argotice. Mai gravă este eroarea de amestecare a registrelor de limbă încercînd să evităm o expresie pe care nu o folosim în vorbirea curentă și care ni se pare șocantă, sau chiar vulgară, dar care poate autentifica o anumită situație de comunicare prezentă în textul pe care îl traducem. Neadecevarea expresiei la toți parametrii situației de comunicare, la statutul social al personajelor, la raporturile dintre ele, la stările lor afective chiar, are un efect negativ nu numai prin pierderea unor semnificații ale textului tradus, dar și prin modelul de comunicare propus cititorului, comunicare heteroclită, prețioasă. Sînt deci de apreciat traduceri care reușesc să realizeze o echivalare și la nivelul registrului de limbă, ca: **Dis donc, l'employé, bas les pates, hein ! Halo, domnu' funcționar, jos laba se aude ?**, în care cele trei formule-reflexe din limba română reușesc să redea nu numai intenția vorbitorului din textul sursă, ci și statutul lui social, raporturile cu interlocutorul lui și starea psihică.

Găsirea echivalențelor formulelor-reflexe în același registrul de limbă nu este ușoară și uneori este preferabilă o traducere — interpretare decît o deviație de la registrul din textul sursă, acolo unde echivalențele nu pot fi stabilite: — **...Enlève donc tes lunettes, si tu veux avoir la queue de l'emploi. — ...Și mai scoate-ți ochelarii ăia, că arăți ca un belfer !**

Traducerea avertismentului **Il en ferait un foîn prin Ar face un scandal**, care ar fi reprezentat o alunecare de la registrul „familiar” la cel de vorbire curentă, a fost evitată, prin exprimarea efectului actualului predicat: **Ar ieși un balamuc !**, în contextul următor: **Une copine voudrait pas vous remplacer pour une fois ? / Pensez — vous. Et mon père ? Il en ferait un foîn. // N-ai o prietenă care să-ți țină locul o dată ? // Ce vorbesti ? Și tata ? Ar ieși un balamuc ! / — Dimpotrivă, în aceeași traducere, transpunerea unor formule-reflexe prin formule-reflexe din alte registre de limbă ar fi putut fi ușor evitată prin găsirea unor echivalențe frecvente în română „familiară” sau „populară” de care nu trebuie să ne ferim atunci cînd ele corespund exact intenției vorbitorului. Astfel, enunțul **Tu peux t'aligner ar fi putut fi transpus prin Ți-ai găsit nașul**, în loc de neutrul **Să știi că ai eu cine vorbi, sau Je m'en fous** ar fi fost mai bine redat prin **Mă doare-n cot decît prin Mă lasă rece**, sau expresia „populară” **J'ai une de ces dents prin Văd o foame... expresii mai adecvate raporturilor dintre interlocutori — personajele romanului respectiv, mai ușor previzibile în tipul de comunicare redat de autor.****

OLGA GALATANU

atelier literar

de G. Dumitrescu

P. Sirbu: Aceleași frin-turi, crimpele disparate, accente, imagini, etc. care nu aderă reciproc, pierdute în contexte deslinate, indecise, incapabile să se adune, să se concentreze (reflex, desigur, al lipsei de decizie și de concentrare a autorului...).

Afro: Mult prea lung, nejustificat de lung, poemul dv. n-are suflul necesar unor asemenea dimensiuni, nici substanța necesară (a trebuit să recurgeți până și la ierburile de leac pentru a umple nenumăratele pagini, fără a reuși să în-săilați o cit de vagă legătură între aceste ierburi și lupta împotriva arme-lor atomice...). Totuși, printr-un fel de fel de um-piuturi, inevitabil tribu-tare banalității, sint și unele pasaje mai aproape de poezie (ele ne amin-tesc de unele texte, de proporții mai firești, pe care le-am citit cîndva — v-am și răspuns de citeva ori — și care ofereau parcă o mai bună cale de acces spre poezie...).

Fl. Ștefănescu: Paginile trimise arată că aveți talen-t și că, în orice caz, „compunind versuri”, cum spuneți, nu vă pierdeți timpul (firește, dacă există preocuparea de a de-păși acest stadiu incipient, turbure și sovăitor, și de a atinge cîndva nivelul adevăratei creații). Sinteți încă sub influența supra-realismului, care v-a fas-cinat, și nu e nimic rău în asta, dimpotrivă, acest contact poate fi fecund, fericit, dacă nu rămîne un simplu mimetism, o

inertie mecanică lipsită de aport creator. Or, la dv. există, se pare, în texte, tendința, fie chiar abia schițată, de a nu accepta tirania „modelului”, de a căuta un sens și o struc-tură, o coerență, o „con-cluzie” etc., fenomene îmbucurătoare în perspectivă („Am ieșit”, „Inscrip-ție pe un dosar”, „Sărutul tău” și, parțial, „altele”). Firește, mijloacele de ex-presie sînt încă greoaie, rigide, lipsite de mlădie, nuanță, finețe etc., ca la orice început de drum. Progresul lor va fi para-lel și proporțional cu pro-gresul cunoștințelor dv., al lecturilor și studiilor, cu experiențele și exerci-țiul în domeniul creației (...și, probabil, nu în le-gătură cu „ura” dv. pen-tru matematică!). Așteptăm vești din ce în ce mai bune.

Marina Delaria (?) : Pagini interesante, ade-verind bune și promiță-toare înzestrări, precum și oarecare experiență de lectură și de scris („So-netul dragostei”, „Poves-te scurtă”, „Sinucidere”, „Bacoviană”, poate și „Terapie”). Vă rugăm să ni le retrimiteti dactilo-grafiate și să păstrați și în viitor această bună de-prindere!... (Și, firește, să ne comunicați și o semnătură cu un aer mai firesc, mai puțin „fabri-cată”...).

Oana Bls: E ceva, un început, deocamdată dis-pus mai cu seamă spre un fel de joacă lirică (nu întru totul neinteresantă...). Lucrul cel mai con-sistent pare a fi „Vene

de toamnă”, dar rămînem cu impresia că sinteți în stare de mai mult. Vom vedea în viitoarele pa-gini.

Lilia P.: Interesante confesiuni, ale unei minți înzestrată, ale unei con-științe vii, plină de no-bile aspirații și ambiții... E semnificativă această adevărată bătălie cu timpul pe care o relatați (căreia nu-i veți permite, sperăm, să-și instaleze prea ferm elementele de stress!). Nu ne indoim că veți izbîndi, pînă la urmă, vă dorim succes (pe toate planurile!) și rămînem în așteptarea scrișorilor și manuscrise-lor dv. **Panaît P. Panaît, B. Doru, Augustin T., Mi-hai P., Andrei Serban-Tulcea, Nicolae Tudora-che, X. Y., Virgiliu Popa, Călin Gabriel, Ion Manea (mai citeț!), Izabela Ban-ță, George Mihailov, Ște-fan Minca, Sorin Alexan-dru, Petru Dărău, Vico-nțiu Gabor, P. P. D. (Bir-lad), Rodica Borșan; In-cercări de nivel modest.**

Gina C., Monica Marin, Dana Ledana, A. I. Bir-lădeanu, Iulia T. — Bucu-rești, Soriana Ropan, Alex. Mihai R., Dora Ier-nis, Veronica Ungureanu, Bianca Muresanu, Elsa Petrescu (mai citeț!), Că-tălina Călin, Ka. El., Cam-elia Macarie, M. Gutui, George Pirvu, L. Gh., Rodica Moagher, Diana M. Ionescu, Lia Bilț; Încă nu, să mai vedem.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se inapoiază.

Poem pe scara blocului C 26

Ființe aleatorii urcînd scara blocului C 26 îndreptîndu-ne spre serviciu cu visele de peste noapte încartiruite sub cutele frunții le vom rezolva pe acestea le vom rezolva pe acelea vom soluționa vom cerceta vom spera

ființe aleatorii urcînd scara blocului C 26 cu destule zimbete cu tristețe pregătîndu-ne să visăm din nou altceva, desigur altceva

sintem acasă deschidem ușa poemului și toată panorama vieții ne apare în față.

DOREL SAUCUC

Adolescență repetată

Crescîndu-mi codițele, ridicole și sinii în taină, mama n-a observat și veste în lume n-a mai trimis să vină voinicul,

nici ciuboșele-de-cue n-a strins pentru scaldătoare,

nici sulfina, nici tămioară, nici năvalnic: nimeni nu m-a iubit și nu m-a gelozit atît de amarnic.

Unde o fi pierit fata-tatei-frumoasă, cu părul numai mătăsoș, cu suris speriat, de infanță? Unde sint ghiociei unghiilor, petele de decalcifiere, ceacănele pentru nopțile nedormite

în care scriam ca o călugăriță portugheză nebună în lună?

Azi noapte purtam salbă și la centură pusese busuioac, dar cînd m-am trezit doar în geam cînta un lăstun, rățicit în iarba din ghiocelul bătrîn. Unde sint? Unde trebuia să rămîn?...

MIHAELA COSMETTO

Casă plutitoare

Casă de lemn cu rădăcina în apă, Născută la margine de pîriu, Cohorînd anevoie la vale

cu piraie sau amintiri de piraie cu riuri oboșite de setea popoarelor pînă la marea — mirare

Poposind la răsărucii de priviri Casă de lemn hoinară care n-ai vrut să fii casă de piatră

urată la o nuntă casă de pămînt Strimtorată pe pămînt

de case de beton, mai ales Casă plutitoare care va ajunge la marea-mirare purlînd în sine doi oameni, Icoana lui Noe și focul.

IRINA EFTIMESCU

Toamnă

Intins pe spate în mijlocul cîmpului prin mine trecea luminînd toată toamna.

GAVRIL BĂLE

Lacrimă

Generată de ochiul albastru, înzestrată cu mărturisiri, ea s-a prelins prin preajma surisului, a poposit pe maxilar, a licărit, s-a prăbușit pe himera unui sin.

FILIP KÖLLÖ

Țigară

Uneori mi se pare că sunt țigara unui zeu uitat stau pe marginea unei scrumiere și ard în neștire în zadar

prin propriul meu fum mă înalț să-i aduc aminte că ard că voi sfîrși în scrum și uitare fără vreun vis de salvare

el stă și mă privește-neruntat de parcă se-apropie clipa cînd s-ar lăsa de fumat.

NICU SILADE

COSTEL BADEA:

(Urmare din pag. 9)

sine, ci o inclinatie. De altfel, cum să vă spun, este prima oară cînd vorbesc despre aceste lucruri pe care, pînă acum le-am expus prin însăși ceea ce fac. Și cred că am făcut-o mai bine atunci decît am explicat-o acum.

— Cum se împacă această lume de gînduri și intensă trăire cu faptul că atelierul colectiv este împărțit cu alți trei colegi? Nu cumva vă stingheriți unul pe celălalt?

— Nici vorbă de stinghereală. Dimpotrivă. Într-un atelier de ceramică se muncește intens, fizic vorbind. Sînt manipulate uriașe cantități de material care se cere frămîntat, modelat, ars... Sînt o sumedenie de lucruri pe care nu le poți face singur. Așa s-a născut, între noi toți, o prietenie adevărată, o prietenie artistică, dar și omenească. Punem mîna și muncim pentru că sintem mai tot timpul împreună. Împreună gîndim, împreună simțim. Această colectivitate s-a născut din însuși specificul muncii noastre. În pictură, în sculptură, în grafică sau alte arte, oamenii sînt mai însingurați. Noi, prin arta noastră, sintem tot timpul împreună, dialogul fiecărui, desi este la fel de interiorizat și de personalizat ca al oricărui alt artist, consonează tot timpul cu ceea ce face, cu ceea ce a descoperit colegul. Nu este vorba de o presupusă copie în lant, ci de o ciudată osmoză, de un adevărat laborator de creație. Mi-a fost dat să înțînesc oameni care nu s-au văzut niciodată, dar care se cunoșteau doar din lucrări. În clipa în care s-au și cunoscut, acei oameni au început a dialoga imediat, chiar și fără cuvinte. Iată, ca să vă dau un exemplu, colegul meu de atelier, Dumitru Rădulescu, este extrem de iute la lucru, un tip de-o explozie nemaipomenită. E debordant. Scoate lucruri extraordinare, dar și lucruri oarecare. Firește, rămînem cele bune. Restul, simple arderi, cău-tări. Cu totul altfel e Mihai Tomșăneanu. Mai așezat, mai greu de pornit, mai circumspect, mai atent, teribil de atent, la tot ceea ce face. Se suplinesc, prin felul lor de-a fi, extraordinar. Eu, ca să vorbesc despre mine, sint o ipostază și a unuia, dar și a celuilalt.

— Iată, mărturisind ceva și despre dumneavoastră, am a-

juns cu interviul într-un anume punct cu care, de altfel, putea chiar să înceapă. Ce-am mai putea afla despre ceramistul Costel Badea?

— Că m-am născut în 1940, la Iași, că am făcut un liceu de cultură generală, „Aurel Vlaicu”, că tatăl meu voia să mă facă profesor, că am avut o copilărie formidabil de frumoasă, că eram un elev bun, chiar premiant, că învățam ca să nu-l dezamăgesc pe tatăl meu, dar și pentru că nu îmi era indiferent cum apar în fața celorlalți, colegi și profesori... Destul?

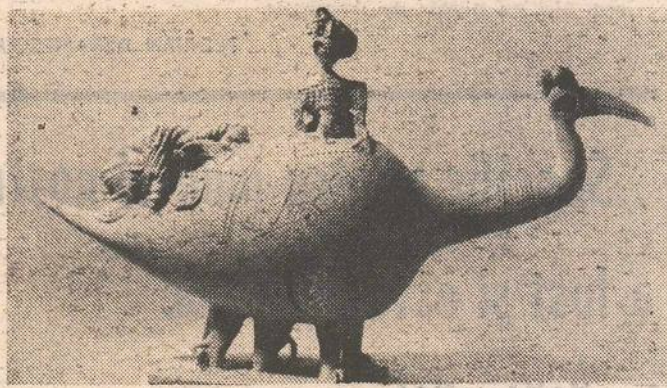
— Pentru început, da, dar vrem să știm cit mai multe lucruri.

— Spuneam că am avut o copilărie frumoasă. Frumoasă pen-tru că lingă liceul nostru se afla un aeroport. Lingă aero-port, niste uriașe terenuri de joacă. Toată ziua eram acolo. Noi nu ne-am jucat cu zmeie, ci cu aeromodele, cu planoare făcute de noi. Una-două incin-geam cite un meci de fotbal. Făceam foarte mult sport, iar unii dintre prietenii de copilărie au devenit mari sportivi, mai ales rugbiști. Cam tot de pe a-tunci, din liceu, începusem să și desenez. Ai mei au vrut să mă facă, dacă nu profesor, arhitect. Dar eu m-am dus la arte plas-tice. N-am reușit, dar am ră-mas să mă pregătesc intens pen-tru examenul din anul următor. N-am reușit pentru că pe atunci era o diferență uriașă între un absolvent de liceu de cultură generală și unul de la un liceu de arte plastice. Am reușit în anul următor. Îmi plăcea pic-tura la nebunie. Eram în stare, metaforic vorbind, să mîning piine cu pictură. La sfîrșitul primului an am fost selecționat pentru pictură, dar pentru că îmi aminasem citeva examene pe toamnă — le aminasem pen-tru că pictam toată ziua și nu mai aveam timp să și învăț! — m-au repartizat, dimpreună cu alți studenți cu examenele amî-nate, la ceramică. Nu voiam să merg la ceramică nici în ruptul capului. Ce să caut eu la cera-mică, mă întrebam. Asta-i ce-nusăreaca artelor plastice, spu-neam. Și într-adevăr, pe-atunci, așa și era. În loc să fiu la cera-mică, eram tot timpul în ate-lierul de pictură. Profesorii de la pictură mă voiau, dar mă voiau și cei de la ceramică. Împotriva voinței mele, m-am

dus la ceramică. A fost un fel de logodnă forțată. Sint un fel de om că dacă trebuie să fac un lucru, fie că-mi place sau nu, mă chinui să-l fac cit mai bine. Prin anul patru, dacă bine îmi aduc aminte, după ce am mai dat eu cu nasul prin ceea ce este ceramica, am avut prilejul să văd niste lăcasuri străvechi sculptate în cretă, prin Dobrogea. Eram în vacanță, dar, uimit de frumusețea acelor lu-crări cu care erau ornate lăcasu-rile, am început să le desenez cu gîndul de-a le trage în lut. Le desenam cu frenezie, cu emotie, cu o mie de gînduri. Cînd am revenit la institut și am încercat să le refac, n-a ieșit mare lucru. Dar profesorii mei au fost uimiți. Eu, la rîndul meu, vedeam că începusem să spun ceva, ceva care însă nu-mi era foarte clar, dar pe care îl sim-team deplin. Vezi ce bun ești pentru ceramică, mi se spunea. Apoi a început truda, acea ter-ribilă încetare cu tine însuți, cu puterea ta de-a te exprima și cu ceea ce neapărat vrei să exprimi. Au început nopțile ne-dormite, cosmarurile, incertitu-dinile. Încetul cu încetul înce-pea arta, rostirea de sine. A început ceea ce de fapt continuă și azi. Sigur că da, îmi face plăcere să vorbesc despre acele începuturi, despre copilărie și adolescență, dar pare sint, ele atît de importante, vor oamenii să le cunoască?

— Dar ce anume credeți că ar trebui să afle oamenii despre dumneavoastră, despre cera-mică?

— Despre mine, cit mai pu-tine lucruri. Despre ceramică, despre scoala românească de ceramică, despre această artă care a început să intre, ca artă, în viața de zi cu zi a oamenilor, cit mai multe lucruri. În confruntări internaționale, la Perugia sau Faenza, sau la bienala de la Vallauris, cera-miști ca Arina Allincăi, Wil-helm Fabiul, Tereza Panelli, Dumitru Rădulescu sau Petru Matei au cucerit prestigioase premii. Din păcate, pe plan in-tern, expozițiile republicane de ceramică se tin din patru în patru ani. Sint în măsură să vă spun că le vom ține din trei în trei ani. Dar aștept clipa în care trienele vor fi înlocuite de bienale. Școala românească de ceramică are puterea de a alcătui, din doi în doi ani, cite o expoziție de anvergură, demnă de atenția și interesul celui mai pretentios iubitor de artă, iubi-tor de frumos.

„Fotografia ploii“

(Urmare din pag. 9)

putea sufla singur / în toate trompetele și saxo-foanele / orchestrei lui Jim / preț de o seară... / Alte lucruri doresc acum, / altă lumină întreză-resc / la capătul drumului / Vine noaptea și stringe paharele, / pianistul negru merge aca-să / de zece ani / nu cu Mary / ci cu un baston alb“

Cassius Clay, alias Mohammad Aly, legenda-rul distribuitor de pumni, namila simpatică și infatuată, guralivul, adesea penibilul dar (încă) frumosul mascul se vadește a fi cel mai... pu-ternic dintre poeții planetei. Inchipuți-vă că ar fi el rumân și critica unor Piru ori Eugen Simi-on l-ar irita! La ce spectacol am asista! De unde ajung la înțelepciunea că poetul ar trebui adesea să aibă alura lui Aly.

Poetul nostru scrie stupefiant de...inspirat cum că „pornește / cu dinții strînși / spre un cartier / de locuințe inexistent”, simte că pum-nul, asemeni cordului, „îmbătrînește”, se crede „pe malul Oceanului ca într-un ring / și spec-tatorii au îmbătrînit / și au plecat...”

O Ars poetica? Iat-o; „Acum scriu poezii / scriu ca să nu trebuiască / să țin un pistol în mîna dreaptă / scriu ca să ne iubim / și să ne salvăm“.

Deci Clay-Aly scrie poezii. Terismanul Vilas așîjderea. Românul Năstase ar fi publicat un roman în Londonezia despre care încă n-am știre. În ce limbă va fi fost el scris? M-aș amuza să-l traducem din engliterește pre limba lui Anton Pann...

Ce ne mai rămîne alta decît să-i omagiem pe sportivi, mai nou pe sportivii cu pix și departe de a le întoarce gentilețea apucîndu-ne noi, scriitorii, să facem box și judo, să ne cocoșăm ca de trei mii de ani încoace asupra filei (pie-trei), sporind cu neînsemnata noastră trudă ceva din misterul cuvintelor neincrucșate.

In preajma centenarului nasterii, am adunat aproape toate aparitiile cinematografice cunoscute pina la acea data ale lui Nicolae Iorga din pelicule din arhiva intr-un documentar pentru televiziune, si pot spune ca imaginea savantului, a tribunului, a profesorului, a omului, surprins in momente de incordare intelectuala, la masa de lucru, intre colaboratori si in familie, in viforoasele dar si in dataoarele sale de nu stiu ce promisiuni de linistire aparitii in public — in toate aceste ipostaze a intrat, prin mijlocirea micului ecran, in constiinta publicului, devenindu-i (acele imagini) familiare si de neinlocuit. Generatiile tinere faceau astfel pentru prima data cunoastinta cu Nicolae Iorga nu numai prin intermediul operei tiparite, in timp ce virstnicilor li se oferea prilejul retrairii a ceea ce vazusera si auziseră cu cel puțin patru zeci de ani in urma.

Pe linga imagini filmice, fotografiile si documente personale, se pastreaza si cîteva discuri inregistrate cu vocea sa — din multe vinete si sparte cu salbatice de legionari, dupa asasinarea sa — precum si o inregistrare cinematografica sincron datind din 1938. Aceste inregistrari care au infruntat timpul ne reveleaza in primul rind oratorul in adevaratele sale dimensiuni, pe care numai cuvintul rostit pe viu, cu intreg magnetismul exercitat asupra auditorului, o poate face. Doua din discurile ce s-au pastrat poarta marea prestigioasa firma internationala „Pathe”, unul din discuri inregistrat in strainatate se afla la Muzeul Cuvintului din Paris; celalalt, realizat in 1931, de aceiasi tehnicieni ai firmei „Pathe”, deplasati la Bucuresti in strada Bonaparte 8, cu prilejul sarbatoririi a 60 de ani de viata ai istoricului. Ma voi opri puțin asupra acestuia din urma din care un exemplar, perfect conservat, a fost identificat intr-un vraf de discuri cu inregistrari de voci ale cîntăreților celebri de opera din epoca, a un meloman, astazi aflindu-se depus la Muzeul de Istorie al R.S.R., in conditii de perfecta securitate. Discul e imprimat pe o tafa in romaneste iar pe celelalte in principalele limbi pe care le vorbea autorul, de unde se poate deduce ca il destina deopotrivă auditoriului sau din tara, cit si celui de peste hotare. Ca pagini inedite, reproducem aici un numar de fragmente.

FLORIAN AVRAMESCU ■

La microfon, Nicolae Iorga

Trădiția poate fi ucisă, dar uitată nu

Dacă i se taie drumul în clasele de sus, ca rămîne și se adîncește tot mai mult în cele de jos. Vine un moment cînd o nație ruptă în două prin direcțiile opuse: în clasa conducătoare care nu mai poate conduce fiindcă nu înțelege poporul, și în clasa muncitoare care nu se mai poate ridica pentru că drumul ei firese a fost închis.

A admira o civilizație străină e ceva vrednic de respect, e o datorie; a o imita fără schimbare e o umilință, și una fără folos. Popor civilizată este acela care a ajuns să satisfacă sănătos și armonios nevoile sale cele adevarate, înalte, către un ideal care întrece cerințele elementare și biruie egoismul individual. Am avut în alte împrejurări o adevarată civilizație patriarhală, rămîne să atingem adevarata civilizație modernă; ea singura ne va permite să se simtă glasul nostru în concertul popoarelor civilizate, fără ca el să sune fals sau pretentios. Am fost multă vreme, prea multă vreme uimiți, fermecați, cîști-gați și robiți de strălucirile departate ale marilor civilizații europene. Desigur că-i cald în locul în care arde focul, de la care însă pentru noi sar numai cîteva scînteii în negrul nopții; dar e așa de lungă și de grea calea pînă la vatra unde e lumina întreagă și căldura bună; și chiar dacă vom ajunge vreodată acolo, nu trebuie uitat un lucru: că alții sînt așezați în rîndul inții în jurul flăcării și că ei au dreptul s-o înconjure fiindcă ei au aprins-o cu munca și cu riscul lor.

Mai ales tinerilor nu li se spune îndejuns că țara nu trebuie părăsită pînă cînd nu înțeleg în adevar care e meritul ei în fine și drepturile lor, față de dînsa; acolo unde sînt dispuși să plece capetele ca robi nimeni nu le va fi recunoscători de la abandonarea de la patrie și de la neamul lor.

Mîndria națiunilor celor mai luminate nu poate sta în aceea că provoacă ridicole contrafaceri

și dezgustătoare caricaturi. Prezum numai un profesor de o proastă calitate se poate bucura cînd se vede copiat în felul lui de a vorbi și de a gîndi de elevul său; dar precum cea mai mare mulțămire pentru un profesor bun este să fi trezit în alte suflete ceea ce s-a desăvîrșit în sufletul său, așa și o nație civilizată nu poate fi de nimic mai mîndră decît a vedea în cortegiul său civilizațiile naționale pe care le-a chemat la viața lor proprie.

(Text în limba română)

Cum înțelege România să fie cunoscută

România este prea des cunoscută prin bogățiile solului, pe care le-a ignorat sau cel puțin le-a neglijat, prin luxul vechii clase aristocratice a boierilor moldo-valahi deveniți ridiculi prin cheltuielile prostesti de bani pe care nu-i cîștigaseră, prin nesățiosul avînt spre știință al tineretului său și prin aptitudinile demne de mirare ale rasei sale cînd e vorba de a se transforma după modelele aparținînd marilor civilizații mondiale. A o cunoaște astfel, e a o jigni. Conștiința ei însăși cere altceva; respectul față de îndelungatul său sacrificiu în pragul civilizației creștine, sensul pentru sinteza de instituții și de artă pe care ea a reușit să o realizeze, și recunoașterea forțelor care se conservă intacte în macroforme naționale.

(Text în limba franceză)

De unde se trage statul român ?

România este o țară nouă, nu este o improvizare a secolului al XIX-lea, nu este rezultatul unor căutări entuziaste după națiuni pierdute și uitate. Ea nu trebuie să fie confruntată cu statele balcanice pentru a fundamenta filantropia occidentală a romantismului și nici nu se datorește intereselor Rusiei. Din cele mai străvechi timpuri se trag temeiurile de căpetenie ale trecutului ei barbar și Alexan-

dru cel Mare a fost înrudit cu tragicii stramoși ai acestui popor. În limba română trăiesc cele mai vechi caracteristici ale limbii latine din epoca Republicii; la baza vieții satelor, din care s-a născut statul român, se află orînduirile romanice originale ale Evului Mediu timpuriu. În numele stăpînitorilor săi se păstrează amintirea imperatorului și domniilor imperatorilor și politici sănătoși al maselor populare izvorăște din seculara experiență a lungului său trecut statal.

(Text în limba germană)

Vechea Romă trăiește în țaranul român

Țară latină, România este fără îndoială, dar nu în acel sens care i se atribuie dintr-un simplu sentimentalism de rasă, pe de o parte, și pe de alta dintr-o cunoaștere superficială a originilor sale. Legăturile românilor cu celelalte națiuni care se trag din vechea Romă sînt mai adevarate și mai puternice. În noi trăiește și rasa — nu aceea a legionarilor care sînt de alt neam, deci nu latini — ci în noi aleargă singele acelor țărani modesti striviți de luxul îmbogățitorilor din Roma, necredincioșii originilor lor și veniți de dincolo de Adriatică pentru a crea pe alte țărături o altă națiune. În noi trăiește simțul politic al acestor strămoși cu care ne putem mîndri, nu numai pentru victorii și cuceriri, în noi se păstrează ceva din vechiul Lățiu, din ceea ce a cîntat Virgiliu și pe care influența elenică l-a distrus în capitala lumii antice.

(Text în limba italiană)

Sufletul românului de rînd

Una din marile calități ale seminației engleze este interesul manifestat față de reprezentanții obișnuiți ai acestui popor român neglijat și prea adesea neînțeles. El este răbdător și modest. El nu crede în război. Poate fi viteaz dar nu are înclinația de a-si impune neapărat eroismul în fața națiunilor...

„Specific pentru județul nostru a fost și este setea de învățătură”

Convorbire cu prof. CORNELIA BAGIU, inspector general la Inspectoratul școlar al județului Caraș-Severin

— Surprinzător, însă plăcut de constatat, într-un județ cum este Caraș-Severin — avînd o tradiție atestată de învățămînt românesc de multe secole — conducerea Inspectoratului școlar a fost incredincțată unui om de numai 35 de ani, foarte tînăr adică, după cîte știu — cel mai tînăr inspector general din țară în momentul de față. Cred că veți recunoaște că nu vă e tocmai ușor.

— Întrebarea cea adevarată, pe care o intuieste în spatele cuvintelor dumneavoastră amabile, ar suna, de fapt, cam așa: cum de-am ajuns, la vîrsta asta, într-un asemenea post? Nu mă mai consider, după 11 ani de învățămînt, chiar așa tînăr. Am acumulat destulă experiență în timpul petrecut la catedră, ca profesor de fizică. La 31 de ani am devenit director adjunct al unui liceu, la 33 eram inspector general adjunct, iar un an mai tîrziu — inspector general. Desigur, ușor nu i-ar fi nimănui, chiar cu mult mai vîrstnic, în locul meu. Însă nu vîrsta este criteriul de evaluare a competenței, sau, mai exact, nu e singurul, ori cel mai de seamă criteriu. Tradiția obligă, dar continua ei primenire este lu-

crul care interesează — acum — cel mai mult. Firește că istoria a consemnat — lucru deloc neglijabil — că școala reșiteană, de pildă, a fost, de-a lungul timpului, locul de pregătire a unor muncitori de frunte, oțelari în primul rînd, care au determinat, în multe locuri din țară, creșterea nivelului general de cunoștințe și de acțiune, în acest important sector. Problema noastră centrală este însă pregătirea muncitorilor de mine. Fiecare lucru cu care te mîndrești într-adevăr este un îndemn de a face pe mai departe lucruri asemenea, dar mereu mai bune.

— Am mers, cîteva zile la rînd, prin multe școli ale județului, din sate și din orașe, în gimnazii și licee de diferite tipuri. Mi se pare întru totul remarcabilă baza materială de care dispun aceste unități, semn al unor eforturi serioase, al priecerii și imaginației celor care au vegheat la modul în care s-a realizat dotarea, al grijii ca totul să fie frumos, ergonomic și funcțional. Dar, după cum se știe prea bine, baza materială este doar o condiție — necesară, dar nu și suficientă — a opti-

mizării procesului instructiv-educativ.

— Este, iarăși, ușor de ghicit întrebarea, cu atît mai mult cu cît eforturile inspectoratului nostru tocmai în această direcție au fost canalizate — spre creșterea calității muncii de predare-învățare, prin asigurarea unei baze materiale corespunzătoare, moderne, concomitent cu creșterea exigenței față de modul în care cadrele didactice își desfășoară activitatea. Ar fi multe de spus în acest sens. Întii de toate, asigurarea fiecărei școli cu un colectiv de profesori cu bună pregătire de specialitate și pedagogică, lucru care pare îndeobște de sine înțeles, dar care, în realitate, nu este chiar simplu de realizat. Tot în această ordine de idei, am privit cu mai multă atenție problema directorilor de școli, știind foarte bine, din anii de profesorat, ce rol important, adeseori decisiv, are omul investit cu o asemenea funcție de răspundere. În fine, prin dese, cit mai bine organizate și gîndite acțiuni de perfecționare, vizăm ridicarea competenței profesionale a tuturor cadrelor didactice.

— Cele spuse de dumneavoastră ilustrează principiul cunoscut, generale școlilor de pe tot cuprînsul țării. Care sînt însă noile specifice învățămîntului cărășean, în ce constă contribuția sa originală la progresul școlii noastre?

— Școala nu este un sector nici atît de conservator, cum era socotit, pînă mai deunăzi, dar nici atît de deschis prea deselor experimente. Consider că învățămîntul de calitate obligă la rigoare științifică în respectarea principiilor pedagogice și la inteligență nuanțare în aplicarea lor. Specific pentru județul nostru a fost și este setea de învățătură a oamenilor săi. Iar rostul nostru, ca profesori, nu poate fi altul decît să le astîmpărăm această sete. Poate că nu spun lucruri tocmai originale, dar munca la catedră n-are nimic de-a face cu extravaganțele, chiar și numai de limbaj.

— În legătură cu ceea ce spuneți, am aflat la Oravița că acum mai bine de o sută de ani, un om de prin partea locului

ar fi vîndut patru perechi de boi pentru a-si cumpăra o anume carte. Poate că prețul, cu trecerea timpului, se va mai fi exagerat, dar adevarul cuprins în această întimplare-poveste rămîne același, nestîrbît: dorința de cunoaștere, de instruire a celor de pe-aiici. Care este, în acest moment, cuvîntul de ordine în școlile județului?

— Primul — nu se poate altfel — disciplina, atît comportamentală, cit și de studiu. Apoi — efortul constant, echilibrat și conjugat al oamenilor școlii, elevi și profesori, în direcția instituirii unui caracter strict științific întregii activități. Munca la catedră nu se mai poate concepe, acum, în afara unui temeinic suport științific. Fără a înceta să fie, pe destule porțiuni, „arta de a-i învăța pe toți toate”, cum zicea Comenius, didactica presupune, mai mult ca oricînd, lărgirea orizontului epistemologic al profesorului, punctul real de pornire al unei adevarate, sigure și benefice modernizări a procesului de învățămînt.

— În acest context, care e rolul inspectoratului școlar?

— Inspectoratul școlar nu trebuie să fie, în nici un caz, privit ca un vîtaf în școlile unde intră, ci ca un specialist venit să îndrume și să sprijine munca din respectiva unitate. Așa înțelegînd lucrurile, menirea inspectoratului nu se reduce deloc la a controla și sancționa; el se implică în mod responsabil și dă o mîna de ajutor atunci cînd simte că este cazul și momentul. În același timp, deși noi lucrăm cu profesorii, gîndul ne este permanent la elevi. Ne interesează în mod special atît progresele lor la învățătură și la practică, performanțele lor școlare și extrascolare, cit și condițiile de viață, realizarea profesională. Exemplu concret, chiar aici, la Reșița, scîndind că mulți elevi au probleme în privința drumurilor pe care le fac de acasă la școală și înapoi, am solicitat bucurîndu-ne de toată înțelegerea din partea Consiliului popular și a I.J.T.L. — autobuze speciale pentru elevi la orele de vîrf ale

circulației. În același mod ne preocupăm de integrarea absolvenților în profesiile pentru care au fost pregătiți, țînd permanent legătura cu unitățile economice care coordonează liceele, așa cum ne preocupă și colaborarea cit mai strînsă cu organizațiile de copii și tineret, cu factorii de răspundere din domeniul culturii, cîntînd ca întregul mediu educațional să favorizeze dezvoltarea armonioasă a personalității elevilor.

— Înainte de a începe această convorbire, am asistat la audiențele pe care le-ați acordat. Mă simt silit să recunosc faptul că multe dintre situațiile ce v-au fost supuse atenției și rezolvării erau extrem de delicate, solicitînd, în egală măsură, tact și măsuri prompte...

— ...dar și oferindu-mi, în compensație, posibilitatea cunoașterii mai apropiate a celor cu care lucrez, date noi în legătură cu ei, chiar dacă, așa cum ați putut constata, aceste date nu sînt întotdeauna de natură să ne bucure. Cit despre rezolvări, ele sînt urmarea directă a cunoașterii legislației în vigoare și aplicarea, în condiții concrete, a politicii partidului nostru în domeniul învățămîntului și, în general, în toate domeniile vieții sociale.

— Discuția pe care o purtăm urmează a fi publicată sub genericul „noua noastră școală”. Ce considerați că o caracterizează și ce trebuie făcut pe mai departe pentru o școală cu adevarat de tip nou?

— Acesta poate fi subiectul unei lucrări de proporții sau, măcar, al unei alte, mai ample, discuții. Sintetic — pentru a se înnoi continuu, școala trebuie să-și deschidă larg ferestrele spre viață, spre viitor. Să cultive sentimente statornice, să pună preț pe omnia adevarată. Pentru că, în definitiv, ce-și poate dori mai mult o școală decît să fie considerată de cei care-o frecventează o primitoare casă a sufletelor deschise și a minților luminate?

DAN MUCENIC ■

„Înveți mereu ca să descoperi cât de puțin știi!”

Dan Alessandrescu; n. 5. iunie 1913, Pitești; profesor (consultant) doctor docent, director al Spitalului clinic de obstetrică și ginecologie „Polizu”; autor de cărți (uncle traduse și în străinătate), manuale, tratate; circa 500 de lucrări științifice; președinte al Societății române de obstetrică și ginecologie, redactor responsabil al revistei de specialitate; membru în numeroase societăți științifice, între care în Biroul Executiv al Federației Internaționale de Obstetrică și Ginecologie (F.I.G.O.); Ordinul Muncii clasa a III-a, Meritul Sanitar clasa a II-a, alte ordine și medalii, românești și străine; prezent în „Who's Who in the World”, în „The Men of Achievement” etc.

ratur. Cum aveam numai 10 și cum îl admiram pe Mumuianu din tot sufletul, vrînd să-l mulțumesc la primirea tezei, am podidit în plîns. Și din meschinărie, fugeam după note, dar și, repet, din regretul de-a nu-l fi mulțumit. S-a mirat, mi-a luat înapoi teza și, fără să zică nimic, mi-a trecut 10! Nota aceea, o să-ți pară o prostie, m-a îndirjit atât de tare încît, din ziua respectivă, m-am îndreptat către biologie și la ea am rămas.

— **Apropo de flori. Văd aici o mulțime și toate sint, absolut toate, galbene. Există vreo explicație?**

— Iubesc florile, iar galbenul e culoarea mea preferată. Bolnavilor nu le-a fost greu să afle acest amănunt. M-a întrebat cineva, cum o să mă întrebă probabil și dumneata, ce-aș fi vrut să fiu dacă n-aș fi fost chirurg. I-am răspuns tot chirurg. Poate că m-am pripit, recunosc. Mi-ar fi plăcut să mă ocup de biologia florii. De ce? Pentru că floarea dă totul și nu așteaptă nimic. Poate doar un pic de apă, cînd și cînd. Spre ea m-a împins tot Mumuianu, care vorbea despre flori, la lecțiile de botanică, cum puțin bărbați știu să vorbească despre femeile iubite.

— **Trecînd la a doua categorie de maestri, ați lucrat, ca intern și extern, cu o mulțime de somități ale medicinei românești, cu Rainer, cu Danielopolu, ș.a. Care v-a marcat?**

— Am fost o vreme preparatorul lui Rainer, un fel de lucrător benevol. Rainer era genial, surd și suferitor. La examene, dădea mereu din cap, fără să distingă dacă semnul era de bine sau de rău. Tot încuviința și, la sfîrșit, te trezeai piicat! Eu am ghicit un diagnostic și asta l-a frapat, m-a ținut minte și mi-a dat 10. Era lucru mare la Rainer, înaintea mea nu luase 10 decît Gigi Palade, laureatul de mai tîrziu al Premiului Nobel. Din păcate, Palade nu l-a prea menționat pe Rainer între dascălii lui, deși el l-a format. Teza de doctorat a lui Palade, despre morfologia rinichiului de delfin, a fost la Rainer. În altă ordine de idei, generația noastră de secundari Juvara, Titel Georgescu, urologul, fostul secundar al lui Hortolomei, Bruckner, Papadopol, cardiologul, Conu, dermatologul, a însemnat ceva pentru medicină. S-a retras sau e pe cale să se retragă cu fruntea sus.

— **Aveam o altă întrebare, dar o amin: care era cel mai bun dintre toți?**

— Toți păreau destinați, prin dotare și prin ambiție, să devină șefi de școală. Au și devenit. Nu i-a ajutat atît talentul, cît încăpea, cît i-a ajutat munca. Toți au fost, fără excepție, niște pâlmași, niște trudituri.

— **Sărim de la una la alta, dar asta e. Cît ține succesul în chirurgie de talent, stimate tovarășe profesor Dan Alessandrescu?**

— Nu știu. Fără îndemnare, e sigur, nu se poate. Dealtfel, meseria mea s-a și numit cîndva „artă obstetrică”. Forțat, zic eu, pentru că nu e artă. În artă poți face, pe lingă lucruri minunate, și greșeli. Încercări, în funcție de inspirație. La noi, nu. Responsabilitatea e uriașă, iar prețul unei erori imens. E clar, și de ce: pentru că o viață nu poate fi plătită cu nimic.

— **Chirurgilor trebuie să le solicităm perfecțiune?**

— Pe cît se poate, da. Celor adevărați. Sau măcar, la început, ochi și mâini bune, fără care nu se poate. Eu le-am avut, urechea mi-a lipsit, de-aia nici n-am avut velenitățile de meloman. Pictura însă, fiind vizuală, da, m-a atras, am înțeles-o. Degeaba aștepti de la mine „portretul robot” al chirurgului. Nici nu există așa ceva. Estimarea, cît e de bună, e în funcție de etalonul cu care-l măsoară. Și de etapa cu noasterii, cît se știe, pînă unde s-a ajuns.

— **Și unde s-a ajuns?**

— Foarte departe. Să exemplific referindu-mă la reproducerea umană, hobbyul meu. Recent, în septembrie, am fost la congresul mondial, unde a participat și englezul Edwards, de la Cambridge, cel care a inițiat fertilizarea in vitro. „Părintele” copilului în eprubetă. Te și înspăimîntă cît a avansat știința: sint azi peste 120 de copii născuți în laborator! Cine ar fi crezut asta acum 20-30 de ani?!

— **Să fie asta o șansă în plus pentru specia umană?**

— Îți răspund ca și mai devreme: nu știu. Poate că nu e, oamenii au încă mari rețineri, justificate, dar poate că va fi. Cine poate întrezări ce izbinzi va mai repurta ingineria genetică. Să revenim însă de unde am plecat: un chirurg trebuie să citească mereu pentru că pierderea contactului cu noul, sub asaltul rutinii, îi micșorează pînă la anulare șansele de reușită.

— **Frumos spus. Ați fost intern și extern, vorbiți-mi despre perioada aceea.**

— Internatul a fost, nu mă indoiesc, cel mai bun mijloc de formare. Aveai 4 ani, masă și casă, fără să fie o afacere din punct de vedere material. Stătea în spital de dimineață pînă seara, iar leafa era mai mult simbolică. Dacă în loc de internat deschideai un cabinet, cum era pe atunci, te umpleai de bani, dar cu cît folos? Meseria tot ca intern se deprindea. Tot internatul te călea, scoțîndu-ți în drum cazuri cît mai diverse, făcîndu-ți mina, familiarizîndu-te cu bolnavii. Mie mi-a prins bine, nimic de zis, dar nu-l apăr. Nu regret adică desființarea lui, la care au recurs pînă și francezii, cei care l-au inventat. De ce nu regret?

— **Exact.**

— Pentru că internatul, la numărul mare de studenți de azi, 600 într-o serie, ar fi o piedică în calea selecției. Înainte, într-un serviciu, erau 60-70 de paturi, tocmai cît trebuia pentru 2-3 interni. Azi însă, la 570 de paturi, cite sint la „Polizu”, ar intra 6-7 interni, recrutați dintr-o cifră de studenți mult mai mare, zdrobitor mai mare, decît pe vremea studenției mele. Pe cine să alegi? Cum? Discriminarea ar fi, consider, exagerată și o sumedenie de virfuri s-ar pierde rămînînd pe dinafară. Eu zic că e bine cum e, mai ales, că, analizînd atent, în ceea ce privește selectarea cadrelor nu s-a găsit, nicăieri, formula ideală. Elixirul.

— **Ce înrîurire a avut asupra carierei dumneavoastră profesor Danielopolu?**

— Vezi dumneata, dacă tot mă împingi, într-acolo, problema scoliî nu e chiar foarte simplă. Ai auzit de profesorul Mitică Ionescu?

— **Nu.**

— A lucrat la „Filantropia”, om serios, dar n-a strălucit, în meserie. N-a fuscinat. A creat însă o școală puternică, Lupu, Iliescu, Litarczek, Dinischiotu, Aubert, alții. El n-a fost mare, elevii l-au făcut mare. Cu Danielopolu situația e stat altfel, steaua lui a urcat cel mai sus, deși între discipolii lui s-a aflat și profesorul Ion Bruckner, Tuți, cum îi ziceam noi, titan și el, incomensurabil. Danielopolu? Il poreclisem „Buzică” pentru că gura lui era parcă un rictus, ușor disprețuitoare. Era distant, Nu dădea mina cu nimeni și rareori, din an în paste, răspundea la bună-zua! Dar ce minte! Cea mai mobilată, cred, din cite a avut biologia românească. Modelul lui experimental era primitiv, de acord, dar conceptul lui despre farmacologia nespecifică merita cu prisosință Premiul Nobel! Am progresat imens, dar mare parte din abecedarul biologiei aparține, și azi, lui Danielopolu. Cu toate astea, asupra mea o influență mai evidentă a avut Ștefan Popescu, băiat de țărani săraci, care n-a ajuns niciodată profesor. El m-a îndrumat, la „Cantacuzino”, unde i-am fost intern, spre chirurgie. Îi datorez multe.

— **De pildă?**

— Bunăoară faptul că, în meseria noastră, contravizita e lege. Pentru că dramatismul se poate declanșa în orice moment, fără nici o avertizare. Un singur timp pierdut poate duce la pierderea întregii cauze.

— **Cît stați dumneavoastră în spital?**

— Cît e nevoie. Uneori nu plec deloc. M-am și legat de acest spital, pe care îl cunosc de 30 de ani. Cu o pauză de 6 ani, cît am lucrat la „Cantacuzino”, sint aici director de 3 decenii. L-am văzut crescînd și ajungînd ce e. o clinică modernă, dotată cu tot ce-i trebuie.

— **Remarcă că e foarte curat.**

— Am fost și am rămas, recunosc, un maniac al curățeniei și al ordinii. Curățenia e, din punctul meu de vedere, primul mod, poate și cel mai simplu, de a ne exprima concret recunoștința față de partidul și statul care, investind bani frumoși, ne-au pus la dispoziție o asemenea clinică. În care nu ne lipsește nimic.

— **Se zice, iertați-mă, că sințeti un director dur.**

— Se zice? Am avut, și ca profesor, această tendință. Cînd eram mai tînar, eram afurisit din cale-afară! Cu vîrsta însă, m-am mai liniștit, dar adevăratul director în acest spital nu sint eu, ci bolnavul. E o deviză, un crez de la care nu se abate nimeni. Sau nu cu știința mea. Cine se abate, plătește.

— **Tot așteptîndu-vă să ieșiți din operație, am tras cu ochiul și am constatat că majoritatea medicilor nu mai sint chiar tineri. Ce credeți, m-am înșelat?**

— Ai dreptate, personalul e ușor îmbătrînit, dar nu-i de mirare. Cu mulți dintre cei de azi, cu Pascu sau cu Teodoru, care mi-au fost și interni, am pus bazele acestei maternități, pe locul fostului institut de traumatologie al profesorului Nasta. Sint oameni în vîrstă, dar „Polizu” se mîndrește și cu o sumedenie de tineri foarte valoroși, cu Ștefan Valentin, cu Mihaela Trăilescu, cu Nicolae Poiană, cu Gabriel Băncăanu. Cînd îi văd lucrînd, îmi crește inima, pentru că-mi dau seama că tortă e pe mini pricepute. E unul din motivele, să nu rizi, pentru care dorm liniștit.

— **E adevărat că ați jucat fotbal, tovarășe profesor?**

— **N-am auzit.**

— **V-am întrebat dacă ați jucat fotbal.**

— Nu mă lași deloc?! Da, am jucat, la „Șoimii” Sibiu. Puțin și prost.

— **Cît v-a fost de folos sportul?**

— Mi-a fost și îmi e, tenisul mai ales, care mă desfiinde după orele de încordare din sala de operații.

— **Ați jucat vreodată cu profesorul Dan Gavrilu, care se laudă că n-are adversar?**

— Niciodată, deși sintem prieteni buni. De-un leat, cum se zice. Mare chirurg, iarăși mă întorc. Mulți operează bine, dar Dan are ceva în plus, talentul despre care vorbeai. O flacăra. O știință. O fi el trîznit, între prieteni vechi se permite, dar are o mină de aur.

— **Profesorul Panait Sirbu nu avea?**

— **De ce mă întreb?**

— **Pentru că între „Polizu” și „Giulești”, clinica în care a lucrat pînă cînd s-a stîns, nu demult, profesorul Sirbu a existat, dacă nu greșesc, un fel de intoleranță. Poate chiar o invidie.**

— Care însă, notează asta, n-a plecat de la mine. Nu l-am iubit, o spun deschis, dar l-am respectat. Era mai perseverent decît mine, mai organizat. Eu, fiind născut în „gemeni”, sint mai poet.

— **De ce Alessandrescu, cu doi s? Ca să vă confunde lumea cu regizorul?**

— Din omagiu pentru bunicul meu, care iscălea așa. Era văr primar cu V. A. Urechea, care a fost, o știți și dumneata, un român de mare frumusețe. De altfel, nici nu țin prea mult la cei doi s, mulți îmi scriu numele Alexandrescu și nu mă supăr. Nu sint orgolios.

— **O întrebare mai delicată: le spuneti bolnavilor totdeauna adevărul?**

— Numai cînd el se suportă. Altfel, le mint cu neruşinare pînă în ultima clipă. De ce? Pentru că, acum cel puțin, noțiunea de cancer nu e legată doar de moarte, viața fiind făcută ca să se termine, ci și de chinuri. Nimeni nu-mi dă voie să traumatizez alt om, cît ar fi el de bolnav. Ca și cînd unele femei urite, după ce e cum e, i-ai spune de la obraz și că e slută. Ce-ai cîștigat?!

— **Ce vă deranjează cel mai mult la cei din jur?**

— Fătărnicia. Eu consider însă că oamenii n-au defecte. Ei sint cum sint și așa trebuie luați. Prețuiesc cel mai mult decența. Fuga de ridicol.

— **Ziceați că sințeti înțelept: ce sfat le-ați da colegilor mai tineri?**

— Să nu se apuce de meserie dacă nu le place. Nimic nu e fără iubire, dar chirurgia cu atît mai puțin, pentru că ea trebuie făcută, în toate împrejurările, cu competență și abnegație. Cu dăruire fără margini. Altfel e cîrpeală și primjduiește. Spune-mi ceva, dumneata chiar te gîndești la un interviu?

— **Da.**

— **Să știți că ar fi primul de asemenea ampoare.**

— **A fost, stimate tovarășe profesor. Vă mulțumesc și vă doresc numai bine. Spre sănătatea mamelor, surorilor și copiilor noștri.**

OIDIU IOANIȚOIA ■

— **Pot fuma?**

— O țigară, două, nu mai mult. Sint dușmanul fumatului dint-un motiv care o să te surprindă: pentru că oamenii aruncă mucusurile peste tot, prin cele mai năstrușnice locuri. Mergi în clinică, unde pretînd că e curat, și uită-te după calorifere: nu se poate să nu dai de-un chistic!

— **Sințeti, înțeleg, adeptul curățeniei, da?**

— Aici nu incapa nici o tocmeală, un spital trebuie să fie bec. Nu doar saloanele, ci totul, pînă la ultimul ungher. De ani și ani, ți-o poate confirma oricine, vizita mea începe, pe fiecare etaj, de la grupurile sanitare. Nu iert nimic și nu accept nici o scuza.

— **Tovarășe profesor, știți de cite telefoane am avut nevoie ca să ajung în fața dumneavoastră?**

— Ați tot sunat, e adevărat.

— **De 35! De ce, sințeti chiar atît de ocupat?**

— Și asta, dar și altceva. Să scrii despre mine, adică ce să scrii?! Mi-amintesc că, mai demult, a venit un coleg de-al dumitale de breaslă și mi-a zis că vrea să mă includă într-o carte despre celebrități. N-am marșat. Aș fi făcut-o poate, dacă nu mi-ar fi zis că sint, în materie de obstetrică și ginecologie, mă rog, de chirurgie, un „monstru sacru”?! Așa ceva se poate îndrăzni despre cineva numai după ce a murit. Expresia mi s-a părut, iartă-mă, ca o arvună la înmormîntare, m-a luat cu frig. L-am tot amînat pe omul acela pînă cînd, după numeroase încercări, i-a pierit cheful. Cartea a apărut fără mine și n-a suferit nimeni.

— **Uneori, nu-i nici o nouate, faptele noastre o iau înaintea voinței noastre și nu mai sintem ce credem noi că sintem, ei sintem ce păm în ochii altora. O fi fost formula aceea de „monstru sacru” nițel exagerată, dar conținea și mult adevăr: aveți o reputație, citeva priorități, mai multe cărți de referință, o școală și așa mai departe. Credeți că greșesc?**

— Poate că te grăbești. Toți ne grăbim, asta e omul, aleargă mereu. Timpul e singurul care decide și clasifică, el rînduiește valorile. Degeaba umfli acum, totul poate plezni, dacă e vorbărie, într-o fracțiune, ca o băsică de săpun.

— **E, și cazul dumneavoastră?**

— **Eu să ți-o spun?!**

— **Poate că sințeti cel mai îndreptățit!**

— Mi-e greu, crede-mă, să vorbesc despre mine. Eu n-am descoperit America și nici n-am urcat Everestul, mi-am văzut doar de meserie. Asta da, n-o lua ca pe o laudă, m-a înrobît și i-am dăruit totul. Poate că, neînșurîndu-mă niciodată, m-am și sacrificat ei, dar a fost opțiunea mea, pentru viața mea eu răspund cel dintîi. Mă întrebă dacă am aici, la „Polizu”, o școală. M-am bătut pentru lucrul acesta și l-am urmărit cu multă ambiție, dar nu e oare prea devreme să mă pronunț?

— **Nu cred că e, nu e.**

— Dumneata știi una și bună! Mulți dintre cei care cunosc carte și conduc azi clinici cu renume au trecut pe la mine: Aurel Constantinescu, Vasile Luca, Gheorghe Teodoru, alții, o gramadă. Prin „Polizu” sau prin fostul institut de perfecționare, în cadrul căruia am condus un timp catedra destinată, în exclusivitate, medicilor. La forma aceea s-a renunțat, acum catedrele se adresează studenților și medicilor concomitent. Ultimii vin la perfecționare cînd vor, cînd au timp, cînd sint trimiși etc., nu scotesc că e rezolvarea cea

mai fericită. Noi avem, spre deosebire de multe țări ale lumii, o lege judicioasă în materie de perfecționare. Ea ar trebui, la medicină mă refer, mai riguroso respectată.

— **Nu cumva sințeti pesimist, tovarășe profesor?**

— Nu. Poate că sint, la 72 de ani, mai înțelept decît alții. E un drept pe care l-am cîștigat cu vîrsta.

— **Dați-mi un exemplu că sințeti înțelept. Puteți?**

— Am ajuns la concluzia că în meseria mea, în chirurgie, înveți mereu ca să descoperi cît de puțin știi!

— **Nu vă aparține, s-a mai zis!**

— Totul s-a mai zis, nu-ți fă iluzii. N-am cerut de pildă, niciodată recunoștință. Multe dintre bolnavele mele, după ce le scot din necaz, se angajează că n-o să mă uite niciodată! Ele sint, în clipa aceea, sincere, dar apoi? Numai dragostea de țară e eternă, prin continuitatea ei, restul sentimentelor trece. La ce-aș aștepta recunoștință, dacă ajutîndu-le, vindicîndu-le, nu-mi fac decît datoria? Și mai e ceva în care am ajuns să cred: marile simfăminte, cele adînci, sint mute.

— **Poate că e și firesc ca boala, care nu-i o treabă plăcută, să se uite mai repede.**

— **Așa e.**

— **Tovarășe profesor, cine v-a atras pe dumneavoastră către medicină? Ce maestri ați avut?**

— I-aș împărți în două categorii: cei care m-au modelat prin exemplul lor și cei care, concret, mi-au arătat ce și cum. Pentru că, înainte de toate, chirurgia se învață cu ochiul. Te uiți și vezi, abia după aceea încerci și tu. Deși n-au fost supracomeni. Adevărații creații de școală au transmis concepte.

— **Un cadru didactic tînar, om excepțional în domeniul lui, îmi spunea că a avut norocul să nu se tragă din nici o școală, luptînd numai cu erorile lui, nu și cu cele moștenite. Ce ziceți?**

— Are dreptate, ți-o mărturisesc unul care poate fi socotit între fondatorii ginecologiei moderne. Fondator nu în sensul vanității, ci apreciînd că, aproape jumătate de secol, a trăit toate etapele disciplinei: anestezia, reanimarea, antibioticele, echipa chirurgicală și așa mai departe. Profesorul Amza Jianu, pe la care am trecut și eu, făcea de toate, de la unghie la cap. Situația s-a schimbat radical, azi, bolnavul e ca un aparat pe bandă, operația se realizează într-o echipă, pe bucăți. Totul e ca fiecare să fie cît mai stăpîn pe felia lui. Asta e, după mine, secretul.

— **Să ne întorcem la dascălii pe care i-ați avut. Cine ar intra în prima categorie?**

— L-aș numi pe profesorul de științe naturale din liceu, de la „Gheorghe Lazăr” din Sibiu, pe Alexandru Mumuianu.

— **O clipă: nu sințeti născut la Pitești?**

— Ba da, numai că tata, fiind militar, ne-a purtat de colo pînă dîncolo. Am nimerit însă, peste tot, în scoli bune, începînd la „August Treboniu Laurian” la Botoșani, continuînd la Sibiu. De ce l-am pomenit pe Mumuianu? Pentru că prin el am descoperit biologia și florile. Era un om foarte bine informat și ar fi putut intra, fără să roșească, în orice universitate. Îmi reamintesc că la o oră a lui am auzit pentru prima dată de enzime, subiect de mare subtilitate la vremea aceea. La o teză de chimie, în anul II de liceu, mi-a pus 7, incurcînd eu clorura de potasiu cu clo-

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

„În urmă cu câțiva timp solicitam, prin intermediul revistei, sprijinul unui cititor de bine care să-mi ofere — contra cost, sau sub formă de împrumut — volumul I al romanului „HOREA-REX-DACIAE”, un roman de o rară frumusețe, de I.D. Mușat. La scurt timp după apariția acestei rugămînți, am început a primi, din toată țara, volumul solicitat. Gesturi de a-leasa omenie! Printre cei care mi-au înțeles dorința, și cărora doresc să le mulțumesc și prin intermediul revistei ce, la rîndul ei, primește calde mulțumiri din partea mea: Ioan Dimofache — fiul autorului cărții, București (volumul poartă autograful autorului I.D. Mușat, decedat la 26 septembrie 1982), Gheorghe Iosefide — Brăila, Pop Aurel — Satu Mare, George Valea — Petroșani, Meruță Petru — Timăveni, Alex. Szanislo — Curanșeș, și încă mulți alții. Tuturor le adresez, încă o dată, sincere mulțumiri”. (Vasile Neagu, Tirgoviște)

● Primim din partea Consiliului popular al județului Dolj:

„Referitor la scrisoarea lui Ilie Ionescu din București, în legătură cu starea podului peste apa Germăului: faptul că acest pod asigură transportul utilajelor și agregatelor agricole ale C.A.P. și I.A.S. din zona respectivă precum și al locuitorilor, a impus biroului executiv al consiliului popular comunal să ia măsuri de consolidare a acestuia, folosind în acest scop muncă patriotică și contribuția în muncă a cetățenilor, precum și materiale locale. În prezent podul este consolidat și asigură în bune condiții desfășurarea circulației spre și de la terenurile agricole din zonă”.

● „Ați publicat, sub titlul „Pescăruși departe de mare” — în pagina ULTIMA ORĂ — o informație cum că aceste păsări marine au început să-și facă apariția pe meleagurile Bucureștiului, Oltului și județului Alba. Vă comunic în acest sens un fapt poate și mai interesant: de vreo doi-trei ani, în fiecare toamnă, pe la începutul lunii octombrie, pe râul Someș, în municipiul Satu Mare, își fac apariția și stau toată iarna aici un număr de circa zece-cincisprezece familii de pescăruși... la o distanță de peste 1.000 kilometri de mare!” (Ioan Fernea, strada Pictor Grigorescu nr. 6, Satu Mare)

● Consiliul popular al sectorului 3:

„În legătură cu scrisoarea adresată de către Vasile Paparado din strada Odobești nr. 4, blocul 33, apartamentul 75: ICRAI „Vitan”, prin Secția 4, a început executarea lucrărilor de reparații la terasa imobilului în care locuiește acesta”.

● „În numele unui grup de naționaliști, vă semnalam următorul fapt: vagoanele etajate, produse în R.D.G., deși aspectuoase și comode pentru cei ce călătoresc pe căile ferate române, prezintă un dezavantaj: sectorul de nefumători este plasat la etaj și nu are uși. Poate că în țara producătoare acest fapt nu provoacă supărări, respectându-se pesemne cu strictețe locurile de fumut; dar la noi, unde se fumează peste tot, nefumătorii „de la etaj” sînt supuși la un test de inhalare a fumului de țigară greu de îndurat. Sînt destule citeva țigări aprinse de cei de jos, pentru ca aerul din sectorul de nefumători să devină de nerespirat. Iar dacă vara, cînd geamurile sînt deschise, treaba se mai suportă, acum, iarna, conflictul dintre „cei de sus” și „cei de jos” devine de neevitat, au loc discuții mereu mai aprige. PROPUN organelor în drept inversarea etajării, în sensul că etajul superior să fie destinat fumătorilor: schimbarea unor scrumiere nu cred că poate fi un inconvenient în acest sens! În acest fel, cei de „sus” — fumătorii, cu alte cuvinte — nu vor mai avea nevoie de aerul celor de „jos” — vor trăi, astfel, în propria lor poluare, fără a mai deranja alți oameni.” (Tudor Drăghici, comuna Mătăsaru, Dimbovița)

● Procuratura județului Marureș:

„Din verificările prealabile făcute în legătură cu cele sesizate de Dragomir Stupar, om al muncii încadrat la IMMUM Baia

Mare, a rezultat că într-adevăr colocatarul Varga Liviu a tulburat liniștea și, respectiv, folosirea pașnică a locuinței. Pe baza acestor verificări, s-a indicat organului de miliție din Baia Mare să efectueze cercetări penale în legătură cu infracțiunea prevăzută și pedepsită de articolul 320 Cod penal — tulburarea folosinței locuinței —, stabilindu-se ca, pînă la data de 15 noiembrie, să fie terminate cercetările și, în raport cu probele administrative, să se dea soluția ce se va impune”.

● Constantin Țigancle, din Reșița, Sodol 2, cod 1700: „Stimată tovarăși, revin asupra sesizării făcute cu citva timp în urmă; adresa pe care v-o scriam era greșită, imi fusese dată greșit de cel care locuiește în Drobeta-Tr. Severin, iar eu, exasperat că toate scrisorile imi erau returnate, am socotit că vînovași sînt funcționarii poștei municipiului T. Severin. Regret totul! Vînovat sînt numai eu, iar dacă le-am adresat tovarășilor poștași cuvinte jignitoare, îi rog pe această cale să mă ierte. Nu mi-am dorit o astfel de celebritate și vreau ca impresia oamenilor despre mine să rămînă cea pe care au avut-o, și sper, o au. Cine sînt eu? Un scriitor modest, aflat la începuturi... persoana din Severin este, de fapt, o fată la care am ținut: dar cum totul s-a terminat între noi chiar din acest motiv, fie cî-o fi, sînt gata să îndur orice. Vă rog încă o dată să publicați aceste rînduri. Sînt curate, cinstite, nu ca acelea pe care vi le-am trimis data trecută. Prezintîndu-mi încă o dată scuzele mele acelor oameni care nu au nici cel mai mic amestec, vă rog să...” (etc.).

Îndrăgostiților li se iartă totul... Și e bine — încă! — să fie așa.

● Consiliul popular al municipiului Oradea:

„În legătură cu scrisoarea adresată de către Viorel Todor, din Oradea, strada Galileo Galilei 24, prin care solicită sprijin în angajarea în muncă a soției sale: vă informăm că această a fost angajată la Întreprinderea de încălțăminte „Solidaritatea” — Oradea, în calitate de muncitor, avînd toate condițiile de a se califica în meseria de confecționer încălțăminte; postul de desenator, corespunzător calificării sus-numitei, va rămîne în continuare în atenția DPMOS, județul Bihor”.

● „Aș avea citeva de spus în legătură cu evoluția mea sportivă ca amator, dar pentru condițiune vă rog să imi permiteți să-mi prezint performanțele personale (ne serie Laurențiu Bucur, inginer la Liceul agro-industrial Tîndărei, Iași); am 28 de ani. La 20, am notat în lacul Amara timp de 10 ore; la 23 ani străbăteam, înotînd, distanța dintre „Hanul Piraților” și portul turistic Tomis, cu plecarea la ora 9,00 și sosirea în jurul orei 15; recordul de sală îl înregistrez în toamna anului 1984, cînd înot 130 lungimi de bazin (olimpic, Hotel Parc Mamaia), adică 130/50 = 6.500 m., timp de 2 ore și 40 minute”. În mod frecvent, conform spusei dînsului, înnotă 100 lungimi de bazin olimpic — 50 m — sub două ore. Este dispus să își încerce puterile pe Canalul Dunărea — M. Neagră, între ecluza Cernavodă și ecluza Agigea, adică pe parcursul a 60 kilometri... și, zice, „este necesară susținerea de către o asociație sau club sportiv a unei asemenea tentative, avînd în vedere extrema dificultate a ei”. Dintr-o curată pasiune, dorește totodată a se sprijini organizarea unui concurs național de natație în acest din urmă sens, întrebîndu-se — și întrebîndu-ne — cine poate gira o astfel de temerară expediție sportivă?!

Așteptăm ecouri, sau poate chiar propuneri concrete.

● Inspectoratul școlar al județului Dimbovița:

„Asupra scrisorii adresate de către Georgeta Grigore, din comuna Crevedia: deși surprinzîndu-ne solicitarea acesteia la un an de la consumarea unor evenimente ce au dus la corigență, pentru a veni, totuși, în ajutorul ei, s-a obținut acordul MEI în sensul de a-și susține examenele de corigență. În prezent, G.G. este elevă în clasa X-a la Liceul agricol Buftea, secția serală”.

● „În perimetrul situat între blocurile din strada Islazului nr. 14, Ion Meșter nr. 7 și Ion Meșter nr. 5 există un spațiu de circa 1 ha care de aproximativ 5 ani este ocupat de schele, panouri metalice, cofraje, armături etc. — resturi de pe urma șantierului care a construit zona asta de locuințe în anii 1979-1980. Avînd în vedere pericolul potențial pe care îl prezintă acestea pentru copiii care se joacă atît printre ele cît și sub — în orice moment putînd un panou să se prăbușească peste ei — de asemenea avînd în vedere mizeria și resturile menajere ce se îngrămădesc aici sau, altfel, valoarea fierului vechi depozitat aiurea — rugăm să interveniți ca șantierul în cauză, respectiv TAGCM Cluj (fost TC Cluj), să elibereze locul și să-l niveleze, iar Administrația parcurilor și străzilor, cu ajutorul locatarilor, să amenajeze un părculeț cu copaci, bănci și, mai ales, locuri de joacă pentru copii (scrisoarea nu este semnată, ei ștampilată de cinci asociații ale locatarilor din zonă).

● „Mă numesc Elefterie Viencescu, sînt pensionar și m-am mutat în blocul 134, scara I, apartamentul 14 din strada Panșelilor nr. 12. La acest bloc, zice comitetul, „a dispărut” antena colectivă Tv., drept pentru care același comitet a contractat cu o cooperativă de instalat antene una nouă: costul acestei antene s-a ridicat la peste 7.000 lei și s-a împărțit pe familii, mie revenindu-mi în jur de 140 lei — la fel cu cei care sînt, în familie, 4-5-6 sau chiar mai mulți. Sînt de acord că, trăind în colectiv, trebuie să luăm parte la toate cheltuielile, dar orice cheltuală cred că trebuie împărțită pe numărul de persoane: eu nu am televizor, și nici nu voi avea, sînt prea bătrîn; gazele se împart pe număr de persoane, de pildă, pentru televizor există o singură priză, întreținerea se plătește la fel, pe numărul de persoane, la fel apa, lumina etc. Este normal, oare, să plătesc această singură priză — pe care nu o folosesc — precum fac ceilalți din bloc?”

● Procuratura județului Suceava:

„Cuprinzînd concluziile rezultate în urma verificării plîngerii adresată de Vasile Sandiuc din Cimpulung Moldoveneș, vă comunicăm: stabilindu-se vinovăția, prin rechizițoriul nr. 235/1985, Mihai Bordeianu a fost trimis în judecată pentru infracțiunea de vătămare corporală din culpă, prevăzută în art. 184, al. 2, Cod penal. În prezent, dosarul se află pe rolul instanței locale, nefiind încă soluționat”.

● Constantin Grecu din Craiova, strada M. Kogălniceanu nr. 9, ne sesizează: „În comuna Butoiești, din județul Mehedinți, se află o clădire aparținînd Ministerului Industriei Lemnului și Materialelor de Construcții; ani la rînd ea a adăpostit Ocolul silvic din localitate; în ultimul timp această clădire se găsește într-o părăsire completă, este în curs de degradare, are un aspect dezolant. Considerăm oportun ca această casă, rămasă în memoria locuitorilor ca una dintre clădirile reprezentative ale comunei, să-și recapete înfățișarea de altădată printr-o destinație adecvată, dată de ministerul de resort sau altă instituție centrală sau județeană; la asta s-ar putea adăuga și folosirea rațională a terenului din jur, ceea ce ar însemna o notă mai mare dată spiritului gospodăresc”.

● Consiliul popular al județului Bihor:

„Ca urmare la scrisoarea adresată de numita Floare Zahra din Oradea, strada Ovidiu nr. 7, vă comunicăm: ea a fost încadrată la secția O.R.L. a Spitalului județean Oradea, începînd cu data de 1 noiembrie a.c.”.

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin ziinic între orele 11 — 14.

● „Hanul MOARA LUI FĂGĂDĂU din Stațiunea turistică Tușnad-băi este indicat și recomandat turiștilor români și străini în ghidul județului Harghita, în ghidul turistic al Stațiunii Tușnad-băi, precum și în toate indicatoarele și reclamele din localitate; pe lângă modernele restaurante din beton și sticlă ale stațiunii, Hanul „Moara lui Făgădău”, construit în stil rustic, constituia o unitate comercială deosebit de atractivă și originală. Este cu totul inexplicabil cum o astfel de construcție, proiectată și executată cu multă fantezie, a fost lăsată pradă degradării. Vă rugăm să faceți un apel stăruitor... pentru remedierea acestei situații, în primă urgență fiind necesară repararea acoperișului, în vederea protejării restului construcției, în întregime din lemn. (Ion Badea — mustru la Uzinele 23 August — București, strada Baba Novac 20, etajul 6, apartamentul 65).

● Consiliul popular al sectorului 4:

„Urmare scrisorii adresate de Gheorghe Rada, vă facem cunoscut următoarele: s-a dispus evacuarea administrativă a numitului Florea Zamfira care nu posedă titlu locativ și domiciliu stabil în București, dispoziția urmînd a fi executată”.

● „Țin să vă informez că — în urma scrisorii trimise redacției — termostatul frigiderului meu s-a schimbat cu unul nou, pus de aceeași tovarăși din reprezentanța Găești, în citeva minute. Le mulțumesc dînsilor, precum și dumneavoastră (Dumitru Girlea, Iași, cartierul Mircea cel Bătrîn nr. 4, bloc B 3, apartament 3, scara A).

● Consiliul popular municipal Galați:

„În legătură cu scrisoarea adresată redacției de Maria Olaru din București, prin care aceasta solicită sprijin pentru încadrare în muncă a surorii sale, Elisabeta Constantinescu, din Galați: avînd în vedere situația deosebită în care se află sora petentei, aceasta a fost ajutată să obțină repartitie pentru încadrarea în muncă la ICAPPA — Galați”.

● Eugen Lipinski din bd. 1 Mai nr. 146 A, ap. 6, sector 1, București, face propunerea ca

marfa preambalată în saci, indeosebi cartofii și ceapa, să aibă o greutate și un pret fix. De asemenea, din partea vînzătorilor din magazinele I.L.F. se cuvine mai multă curățenie a spațiilor destinate legumelor și fructelor, curățirea cîntarelor și o mai atentă cîntărire. Practica de a nu lua greutatea de pe cîntar pentru a vedea echilibrul perfect ori dezechilibrul

Dincolo de aparențe

Tată cu... numele

Într-adevăr, cei trei copii — o fată și doi băieți — îi poartă numele de familie: Tiber. Atît și nimic mai mult au cei trei minori de la tatăl lor „bun” — bun, între ghilimele, evident — pentru că numai de bunătate nu poate fi vorba cînd abandonezi, cu o lașitate demnă de tot disprețul, ființele pe care le-ai adus pe lume.

De ani de zile Ștefan Tiber din București nu vrea în rușul capului să știe ce se întîmplă cu copiii săi, cu ce se întrefîn, cum se comportă, absolut nimic. Preferă orice, inclusiv consecințele legale pentru abandon, în locul îndeplinirii obligațiilor — în primul rînd umane — de a se îngriji de propriii copii.

Și aceasta mai ales că cei doi băieți, cu dificultăți de ordin psihic, au provocat pînă în prezent destule necazuri morale și materiale colectivității, prin

cîntarului, trebuie de asemenea înălturată.

● Procuratura județului Suceava răspunde în urma sesizării apărute în nr. 32 al revistei din 9 august 1985: Vasile Luchian, presedintele C.P.A.D.A.M. Dolhasca, a preluat într-adevăr de la C.A.P. Dolhasca un număr de 111 miei și 10 oi, fără a se fi întocmit vreo formă legală. Organele de revizie au constatat că o parte dintre oi au pierit, cauzîndu-se un prejudiciu de 9.025 lei, sumă ce a fost imputată de către UJECOOP Suceava lui Vasile Luchian. Prin expertiză săi, instanța stabilește că 26 de miei au pierit datorită unor afecțiuni pulmonare cauzate de ploii reci, iar 7 miei au fost sfîșiați într-un padoc de către cîinii ciobanului.

● Vă scriu în numele locatarilor domiciliați în strada Cartojani nr. 2, blocurile 53, A, 53, 55, A, 55 și 6 — Ferentari, precum și al celor vecini cu secția de panificație a Fabricii de piine „Steagul Roșu” situată în șoseaua Sălaj nr. 173 și care, de fapt, este plasată în mijlocul acestor blocuri: la această secție, fîina se aduce în containere metalice care se descarcă prin absorbție, iar desprînderea fîinii de pe pereții containerelor se face cu ciocane din fier care produc un zgomot asurzitor, mai ales noaptea, cînd loviturile sună inzeceit mai puternic. Majoritatea locatarilor sînt muncitori care lucrează în trei ture, care au nevoie de odihnă, copii la școală, bătrîni, oameni bolnavi etc. Ne-am adresat în ne-numărate rînduri cadrelor de conducere ale întreprinderii, ni se spune mereu să avem răbdare, lucrurile se vor îndrepta, pînă în prezent însă nu s-a schimbat nimic — măcar de s-ar renunța la descărcarea acelor containere noaptea! În plus, mai sîntem amenințați și de faptul că fabrica intenționează să ocupe un teren viran situat între blocuri, unde noi intenționăm să facem un parc pentru copii, spre a-l transforma în loc de parcare al mașinilor... vă dați seama cu cit va crește poluarea sonoră de care am pomenit mai sus! (semnează Marian Tecu, presedintele Asociației de locatari, bl. 53, A, împreună cu un număr de 10 cetățeni din zonă).

● Din partea Ministerului Muncii:

„La scrisoarea adresată de către Silvestru Retiuc din comuna Mitocul-Dragomirei, Suceava, care solicită înscrierea la pensia pentru munca depusă și limită de vîrstă, vă facem cunoscut că prin decizia nr. 72.443/1985, comisia județeană de pensii a hotărît înscrierea acestuia, în dreptul solicitat, începînd cu data de 1 X 1985”.

Fagină realizată de HORIA PATRAȘCU

săvîrșire de furturi și incendieri de magazine, prejudiciul cauzat fiind de ordinul sutelor de mii de lei.

Se zbate soția, cum poate, întervine miliția, procuratura, depun eforturi educatorii, numai tatăl dă bir cu fugiții: nici pensie, nici sfaturi, nimic din ceea ce îl obligă morala și legea.

Ștefan Tiber lucrează de citeva luni de zile în mijlocul unui mare și puternic colectiv muncitoresc — la Uzinele „23 August” din Capitală.

Fie ca aceste rînduri să rețină atenția celor din preajma lui Ștefan Tiber.

Cu o vorbă de duh, cu insistența pe care o impune situația dramatică a copiilor pe care Ștefan Tiber i-a adus pe lume, apoi i-a abandonat, prin orice mijloc uman de convingere, ca și prin măsurile prevăzute de lege, Tiber trebuie determinat să-și reintre în atribuțiile de familie, să preia o parte din povara pe care o suportă în prezent doar soția și colectivitatea.

MIHAI GROZAVU

Plantele medicinale, sursa și resursa vieții

Cercetarea propune, dar cine dispune?

...La redacție crește teancul scrisorilor care ne aduc la cunoștință efecte remarcabile ale „Cibotusului”, medicament antiastmatic din plante ale farmacistului Horia Bucur. Dar și al celor care nu ajung să intre în posesia lui; farmacistul din Sebeș lucrează artizanal, într-un mic laborator dintr-o mică farmacie. Cu toate promisiunile, medicamentul n-a fost încă preluat de industrie. Stau teanc și cele care ne solicită intervenția pe lângă Universitatea din Galați în a obține extractele de substanțe bioactive dintr-o serie de vegetale din cultură ori din flora spontană, din ace de brad, din foi de ceapă, din frunze de nuc și de păstîrnac etc. (În schimb, la Herculane, în baza de tratament a hotelului „Minerva”, de pildă, personalul se chinuie să obțină decocturi din frunze de nuc, în cantitățile necesare pentru băile de plante). Laboratorul Plantavorel din Piatra Neamț este asaltat, la rîndu-i, de cerințe. Revistele O.M.S. fac tot mai mult apel la forțele de cercetare ale lumii pentru cât mai multe medicamente pe bază de plante, mai aproape de natura umană, mai benefice, cu mai puține riscuri și efecte secundare. Nu este o modă, este nevoia unei capitale reconsiderări în medicina modernă. Cătina albă, cu toate descoperirile și tehnologiile puse la punct de biochimistul român, prof. univ. dr. Ion Brad, bate încă la porțile fabricilor de medicamente. Inerții nejustificate ale unora îi barează drumul. În fine, produsul antineoplazic al doctorului Dănilă este omologat. Medicul Virgiliu Băgu de la Centrul de medicină naturistă din Galați se străduiește să adune cu forțe proprii pelnița pentru tratarea unor suferințe, în asociație cu acupunctura. Avem școală de acupunctură, am putea avea industrie de batoane tip moxă, din buruiana destul de întilnită în flora spontană a țării. Congresul de farmacologie, ca și simpoziunile din ultimii ani au relevat numeroase preocupări, cercetări și idei de o netă valoare științifică privind valorificarea inestimabilului fond

vegetal medicamentos de care România dispune. Ele nu pot rămâne însă disperate, este o resursă națională ce are nevoie să fie conservată și exploatată cu grijă.

Despre toate acestea revista noastră a scris în repetate rânduri și, iată, ne propunem să revenim, să urmărim stadiul actual al lucrărilor.

Dacă altădată ne-am oprit mai cu seamă (dar nu numai) la cercetări și inventatori individuali sau la colective restrinse, pasiunea plantelor medicinale nedecurgînd din sarcinile de serviciu, de data aceasta începem demersul în laboratorul-cheie al domeniului, numit chiar **Laboratorul de valorificare plante medicinale și aromatice** al Institutului de cercetări chimico-farmacaceutice din Capitală. Îi mărturisim farmacistei Ecaterina Nichiforescu, șefa Laboratorului — un om dedicat de aproape 35 de ani studiului acestui microunivers greu de cucerit, cu o teză de doctorat despre Anghinare, evidențiind lucruri inedite în literatura de specialitate privind această plantă-regină între buruienile de leac și astfel una dintre cele mai cercetate internațional — îi mărturisim, că am fost, mai zilele trecute, în postura personajului lui Șukșin, căutînd prin tot Bucureștiul nu „venin de șarpe” ci o doctorie numită **Vincamina**. La mai toate farmaciile nis-a răspuns „n-avem”, dar pentru bătrînul meu părinte era la fel de vitală. Știam că medicamentul este creația laboratorului unde ne aflăm și că demult a fost incredințat producției de serie; se află în toate nomenclatoarele farmaceutice ca și în Agenda medicală, medicii prescriindu-l curent. Noi înșine scriesem despre el, cu timp în urmă, într-un reportaj de la „Antibiotice” Iași. Și totuși?! Intrăm dintr-odată pe o pistă grea. **Vincamina**, acest vasodilatator cerebral de origine vegetală, face parte dintr-o gamă de medicamente, obținută printr-un susținut efort de cercetare și creație de tehnologii, ce exprimă una din direcțiile prioritare ale activității Institutului de-a lungul a cel puțin un deceniu. În-

scrierea în arile de preocupări științifice medicale pe plan mondial, vizînd crearea de medicamente care să combată maladiile secolului, printre care ateroscleroza, și care să aibă la bază substanțe naturale, reducerea importurilor. Obținută dintr-o plantă din flora spontană, **Vincamina** românească, după îndelungi testări clinice, s-a dovedit competitivă cu cele mai bune produse similare din farmacopeea internațională. Ceea ce o face să lipsească unorii din farmacii, să nu acopere integral comenzile oficiilor farmaceutice este lipsa de ritmicitate în aprovizionarea cu materie primă. Trustul „Plafar” trimite o dată, în loc de cantitatea de plantă necesară, hîrtii cu tot soiul de justificări, greu de luat în seamă din moment ce a fost alături de cercetare și de industrie în studiile privind necesarul de materie primă ce a fundamentat producția.

De asemenea, în ani și ani de studii de laborator, de experimentări și testări s-a separat o gamă întreagă de alcaloizi din secara cornută, pe baza cărora s-a pus la punct un număr de medicamente de mare necesitate, înlocuind importuri costisitoare pentru țară și pentru bolnavi. Asigurînd medicația de fond pentru o categorie de boli și bolnavi cu produse de vîrf similare cu cele mai reputele din lume. Numim, ca exemplu, două dintre acestea — **Ergoceps**-ul, un egal al **Hydergin**-ului și **Bromcriptina**, similar cu **Parlodel**-ul Casei Sandoz, cu acțiune și în unele forme de cancer. În testarea clinică **Ergoceps**-ul a dat chiar mai bune rezultate față de alte asemenea droguri produse de alte firme internaționale. Numai că, secția specializată în fabricația lor de la „Antibiotice” Iași, ca și institutul (care finalizează alte produse din seria de alcaloizi) întâmpină aceeași greutate din partea unor furnizori de secară cornută. Trimit hîrtii cu motive ce te fac să zîmbești amar: ploile abundente și vînturile puternice au calamitat recolta. În anul în care o secetă acerbă a bîntuit peste toată țara!

După cornul secarei, această veritabilă forță vegetală a farmaciei moderne în toată lumea, sau mai exact alături de el, au stat studiile asupra **Degețului lînos**, din care au rezultat două importante tonocardice: **Lanotizid C** și **Digoxina**, competitive și impuse în nomenclatoarele de pretu-

tendeni. Oricine știe, desigur, că a descoperi și cunoaște principiile active, constituenții unei plante nu înseamnă și medicament. De cele mai multe ori, urcușul Everestului abia de-aici începe. Incepe bălăia, efortul, încrîncenarea, ambiția, pentru a transpune la scara marii industrii o tehnologie adecvată, care să convertească substanțele bioactive într-o doctorie, într-un drog util pentru oameni, capabil să vindece. Scriam, cu circa doi ani în urmă, despre eforturile de creație și de industrializare a **pulberilor instant** pentru ceaiuri-medicament dintr-un considerabil număr de plante. O formă farmaceutică dintre cele mai moderne la ora actuală în lume. Prin truda acestui competent colectiv de la ICCF s-au realizat, și sînt pe piață, 3 asemenea produse. **Instamixt**, cu acțiune coleretic-colagogă (pe bază de extracte din Anghinare, Sunătoare, Rostopască, Păpădie și altele) **Tarbedol** pentru disfuncții digestive, **Sedinstant** pentru afecțiuni cu componentă nervoasă, fiind suficient să amintim că între plantele ce intră în compoziția lui sînt Valeriana, Păducelul, o specie de tei și încă altele recunoscute pentru efectul calmant și neurotonic. Problema este că puțini medici și puține rețete le recomandă. „Ele sînt necunoscute, recunoaște interlocutoarea noastră, dr. farm. Ecaterina Nichiforescu. Rezultatele experimentărilor clinice sînt prea puțin difuzate medicilor”. Dar această sincopă în circuitul de informație al terapeutului provoacă sincopă în lanțul afirmării medicamentului original românesc, în lanțul producției, în lanțul apărării sănătății publice. Din cîte știm, Direcția asistenței medicale ca și Direcția farmaceutică sînt compartimente ale aceluiași minister, unde pot fi tratate cu cel mai bun efect și fără eforturi speciale astfel de nedorite sincopă.

Registru de lucru al colectivului condus de dr. farm. Ecaterina Nichiforescu este vast și plin de răspunderi, fiecare temă de cercetare înseamnă o componentă majoră din Programul național privind cercetarea și valorificarea superioară a plantelor medicinale, coordonat de către forul științific cel mai înalt al țării. Consiliul Național Pentru Știință și Tehnologie. Registrul acestui plurivalent și pluridisciplinar colectiv format din medici, chimiști și ingineri chimiști, farmaciști și biologi, biochimiști și biofizi-

cieni include numeroase studii asupra unui important număr de plante mai puțin cunoscute ori mai puțin studiate pînă acum și care au fost, totuși, folosite în medicina populară. Include totodată și preocuparea de a valorifica în tehnologii industriale brevete, idei, cercetări și rezultate obținute de alte colective din afara institutului, sau de către acei cercetători individuali care au dedicat viața lor întreaga acestei probleme. Cu atenția încordată și cu mari speranțe, zi și noapte, ei urmăresc în retortele laboratoarelor, în diverse faze ale testărilor, o plantă ce crește pe margini de lacuri, pentru virtuțile ei aproape certe anticancerogene și antivirale. Ca și o alta, tot din vastul univers al florei spontane, aptă să devină medicament antifungic și bacteriostatic. Atît de așteptat în epoca antibioticelor, cînd micocitele fac atîtea ravagii. Din **Glaucină**, s-a și realizat un antisiv superior Codeinei, ca să nu mai vorbim de faptul că, aici, în laboratoarele din Calea Vitan, s-au sintetizat, din suava **Floare a miresei**, saponinele pentru uz foto, fără de care filmele și hîrtia fotografică românească de la „Azomureș” n-ar fi fost posibile. Dintre brevetele cunoscute și recunoscute internațional ale cercetătorilor individuali — și pe care „Flacăra” le-a susținut ani în șir — intrate în sfera de interes a acestei echipe de înaltă formație științifică am amintit produsul original pentru inhibarea astmului bronșic de natură alergică, pe baza unor componente extrase din boabe de porumb, al regretatului dr. Al. George și, mai ales, medicamentul, de asemenea de origine vegetală, pentru tratarea neoplasmului, îndelung controversat, dar și îndelung afirmat de către testările clinice, al dr. Dănilă.

Valoarea curată, valoarea reală învinge, chiar dacă mai există uneori, pe alocuri, chiar și între cadrele acestei instituții de cercetare, abțineri ori negări în ceea ce-i privește pe alergătorii de cursă lungă prin hățișul spinos și anevotos al plantelor medicinale. Despre ei vom continua să discutăm, din rațiunea firească, din datoria patriotică, din obligația morală ca nimic din ceea ce este valoare să nu se piardă, ca nici o idee nouă, benefică economiei naționale, să nu rămînă un inventar pasiv, nevalorificat.

CICI IORDACHE-ADAM ■

„Lecipolul” își face intrarea și la cardiologie

După 25 de ani de practică medicală, desfășurată la ASCAR și la Clinica de cardiologie de la Spitalul Fundeni, doctorul Lucia Serafim a ajuns la o descoperire de importanță majoră privind tratamentul maladiilor cardiace prin utilizarea în acest scop a unui produs apicol destinat... afecțiunilor hepatice. O întimplare (deloc întimplătoare!) despre care ne propunem să vorbim în rîndurile ce urmează.

Începînd cu anul 1983, interlocutoarea noastră a devenit titulara unui cabinet de cardiologie la Centrul medical de apiterapie din București. Aici, studiarea medicamentelor obținute din produsele stupului, i-au permis să ajungă, între altele, la următoarea constatare: Lecipolul, preparat de bază de produse agricole, folosit în combaterea unor boli ale ficatului, prezintă o formulă foarte apropiată de cea a Mecoparului, drog farmaceutic de import, prescris și el tot în tratamentul afecțiunilor hepatice. O asemănare, aparent, lipsită de semnificații particulare, dar care, în schimb a constituit o descoperire, cu o rezonanță deosebită pentru cineva care, așa cum aminteam mai sus, beneficiază de o îndelungată practică în terapia bolilor interne. S-a avut în vedere în primul rînd faptul că, în nu puține cazuri, creșterea coleste-

rolului reprezintă consecința proastei funcționări a ficatului. În acest fel s-a născut ideea organizării, cu concursul farmacistei Elena Palos, a unei cercetări de lungă durată și pe un lot mai mare de bolnavi, experiment ce și-a propus, în principal, urmărirea efectelor pe care le-ar putea avea Lecipolul în combaterea colesterolemiei.

— Creșterea lipidelor în sînge, ne spune doctor Lucia Serafim, reprezintă, după cum se știe, un factor important de risc și de agravare a multor boli cardiovasculare. De aici importanța depistării la timp a hiperlipidemiilor. Tratamentul reclamă dietă alimentară și administrarea de medicamente (clorofibrat, tiroxină, acid nicotinic, ca să le amintesc pe cele mai cunoscute), dar acestea prezintă unele inconveniente și efecte secundare. Tocmai de aceea, specialiștii își concentrează cercetările spre găsirea unor produse normolipemiant care să completeze arsenalul terapeutic actual. Acest dezerat s-a aflat și în vederile noastre atunci cînd am hotărît organizarea unui test privind efectele Lecipolului la bolnavii cu hipercolesterolemie, efectele finale dovedindu-se mai mult decît neașteptate.

Inițial au fost luați în evidență un număr de 112 bolnavi, 38 bărbați și 74 femei, vîrsta lor

variînd între 33 și 81 ani. Grupul cel mai mare s-a situat în decada de șapte de vîrstă, iar la toate persoanele supuse investigației dozările de colesterol au depășit valoarea de 200 mg%, cifră considerată normală pentru țara noastră în lucrările de specialitate. Lotul martor a fost constituit din aceiași bolnavi, fiecare pacient în parte comparîndu-se cu el însuși, deoarece bolile cordului sînt extrem de individualizate, una și aceeași afecțiune avînd manifestări deosebite de la o persoană la alta. Această situație a impus organizarea a două etape de lucru. În prima, desfășurată pe parcursul a trei luni, toți cei 112 subiecți au fost urmăriți clinic și biologic numit cu medicamente alopatiche fără nici un agent hipocolesterolemiant în afară de regimul igienic-dietetic. În cea de a doua etapă, la tratamentul existent a fost asociat produsul Lecipol. Din păcate, ne informează în continuare interlocutoarea noastră, Centrul medical de apiterapie nu dispune de un laborator propriu în care să se efectueze dozările biochimice, situație care ne-a produs unele inconveniente, dar și unele avantaje. Faptul că pacienții s-au adresat nu unui singur laborator, ci unor diverse servicii a reprezentat o verificare suplimentară a cercetării.

Dar în același timp, numărul pacienților intrați în cea de-a doua etapă s-a redus la 94, iar din aceștia numai 50 au putut prezenta la timp toate buletinele de analiză solicitate. Cu toate acestea rezultatele rîmîn extrem de semnificative. Înainte de a le prezenta cititorilor noștri, ne mai revine datoria să

notăm că la un număr de 39 subiecți, colesterolemia a fost asociată cu hipertensiune arterială, la 33 bolnavi cu ateroscleroză și la 27 cu boală cardiacă ischemică. De asemenea, 5 pacienți au prezentat, în afara viciului de metabolism lipidic, și perturbări ale metabolismului glucidic (diabet zaharat insulino-dependent) și numai în șapte cazuri colesterolul crescut a fost unica expresie a perturbării metabolismului grăsimilor.

Bolnavii au luat timp de 15 zile cîte două lingurițe pe zi de Lecipol, folosind în continuare, așa cum amintit mai sus, și tratamentul alopatic obișnuit. Concluzii:

În prima etapă, deci în rîstimpul în care bolnavii au fost tratați prin mijloace clasice, valorile colesterolului au rămas staționare în proporție de 34,5%, crescînd sau scăzînd cu 10 mg. Sub regim igienic-dietetic colesterolul a scăzut la un număr de 8 bolnavi cu 20-50 mg (3,5%). S-a putut constata de asemenea că la un număr de 54 bolnavi (dintr-un total de 94), nivelul plasmatic al colesterolului a crescut cu valori între 20 și 50 mg (31 subiecți), cu 90 mg (în 3 cazuri) și cu 100 și peste 100 mg (la 4 bolnavi).

În cea de a doua etapă, cînd medicația convențională a fost asociată cu Lecipol, buletinele de analiză, întocmite, cum spunem, doar la 50 de bolnavi, au prezentat următoarele rezultate: la un număr de 8 bolnavi (8%), valorile au rămas staționare, la alți cinci (10%), colesterolul a crescut cu valori între 20-50mg, iar la 42 (82%) scăderile s-au dovedit substanțiale: între 20-49 mg în 12 cazuri, iar la

5 bolnave, scăderile au fost cu adevărat spectaculoase: 150-200 mg. Efectele tratamentului prin Lecipol apar cu evidentă mai ales prin compararea celor două etape, deci a lotului martor cu lotul experimental. Astfel, valorile staționare au fost de 34,5% în prima etapă față de 8% în cea de a doua; creșterile colesterolului plasmatic s-au dovedit de 57% în primele trei luni de tratament și de numai 10% în cea de a doua etapă, iar în ceea ce privește scăderile colesterolemiei, diferențele sînt de a dreptul impresionante: 8,5% la lotul martor și 82% prin administrarea produsului apicol Lecipol.

„Mărturisesc — ne spune în încheiere interlocutoarea noastră — că, într-o practică medicală de mai bine de un sfert de secol, mi-a fost dat rareori prilejul să constat efecte atît de categorice prin administrarea unui medicament în bolile cardio-vasculare. Consider tocmai de aceea că acest experiment reprezintă doar începutul unei cercetări de proporții și de lungă durată. Trebuie să vedem în primul rînd dacă Lecipolul nu contribuie, concomitent, și la reducerea altor fracțiuni lipidice, răspunzătoare de apariția aterosclerozei”.

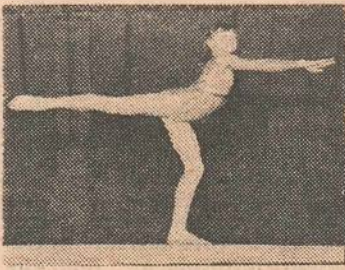
Studiul celor două cercetătoare demonstrează odată mai mult virtuțile de excepție ale preparatelor apicole. În cazul de față, Lecipolul, medicament folosit în mod curent în tratamentul ficatului, s-a dovedit deosebit de necesar în terapia hiperlipidemiilor prin efecte nebănuite pînă nu de mult.

LIVIU TIMBUS ■

Campionatele Mondiale de gimnastică

Aur și argint la Montreal

„Românca Daniela Silivaș de numai 15 ani, a relansat gimnastica românească pe firmamentul mondial anunțându-se ca o stea de primă mărime...”. „România a lansat o nouă vedetă de talie internațională”. „Daniela Silivaș a prezentat un exercițiu impecabil de mare dificultate... o execuție ce nu putea primi altă notă decît 10”. „Un exercițiu desăvîrșit și de înaltă ținută artistică”. Să adăugăm acestor elogioase aprecieri cu care specialiștii și comentarii marilor agenți de presă a Danielei Silivaș, medalie de aur și titlul de campioană mondială la birnă, la recent încheiatele campionate mondiale de la Montreal, ediția a 23-a, câteva amănunte ce vor configura portretul noii campioane mondiale: locul I la individual compus și la sol, în cadrul primei ediții a Cupei Mondiale pentru junioare (Tokio, 1983), locul I la sărituri și sol, în campionatele internaționale ale U.R.S.S. (Riga, 1984), locul I, la birnă și locul II la paralele și sol, la Campionatele Europene (Rimini, 1984), locul III la sol, dar prezentă la încă două aparate, birnă și paralele,

la ediția din acest an a Campionatelor Europene pentru senioare de la Helsinki. Cu alte cuvinte, noua stea a gimnasticii românești era deja prezentă pe firmamentul gimnasticii mondiale. Ii lipsea doar o izbîndă de prestigiu pe care a obținut-o, iată, la Montreal, în fața unui public care a văzut în ea o demnă urmasă a Nadeiei Comăneci, incontestabila zeiță a Olimpiadei de-acum 9 ani. Strălucirea acestui aur este fericit completată de argintul Ecaterinei Szabo la aceeași probă, dar mai ales de titlul de vicecampioană mondială pe echipe a fetelor noastre, succese ce confirmă încă o dată vitalitatea extraordinară a școlii românești de gimnastică.

Poloștii de la Dinamo, în finala „Cupei Cupelor”

După o primă partidă, excelentă din toate punctele de vedere, în care poloștii de la Dinamo București au învins cu 15-11 o redutabilă formație, așa cum este cotată pe plan european Sisley Pescara, meciul retur se anunța a fi extrem de disputat. Așa a fost, și, spre satisfacția noastră, elevii antrenorilor Iuliu Capșa și Dinu Popescu au luptat exemplar și în cel de-al doilea meci, reușind o spectaculoasă calificare în finala „Cupei Cupelor”, fază a competiției în care adversara noastră va fi Vasó Budapesta, o echipă cu un impresionant palmares european.

Revenind la meciul de la Pescara, să subliniem că, la capătul celor 4 reprize, scorul general devenise egal, italienii cîștigînd cu 14-10. Au urmat, pentru stabilirea învingătorului, două reprize de prelungiri, două reprize pe care bucureștenii le-au jucat exact, înscrind două goluri și primind doar unul. Scor final, 15-12 pentru Sisley Pescara, dar 27-26 scor general pentru Dinamo București.

V. NIȚĂ ■

Cronica șoselei Cîteva secunde

„Nu pot realiza ce s-a întimplat, tovarășe căpitan. Logodnica mea m-a întrebant ceva și eu nu am auzit din cauza zgomotului mare făcut de tractoarele care tocmai treceau din sens contrar, prin dreptul nostru. Apoi am înțeles despre ce e vorba. Mă sfătui să mai reduc viteza. Transportam în portbagaj o mașină de spălat cu program. „Vezi că nu prea-i fac bine zdruncinăturile”. Am întors capul spre fotoliul din spate, unde stătea ea, spre a-i răspunde. Ii producea ametele atunci cînd mergea pe locul din dreapta mea. N-am mai apucat să-mi termin vorba. Uțindu-mă în fața, am rămas înmărmurit. Mașina mea rula pe partea stîngă a curbei, iar la nici 200 de metri se contura silueta unei Dacie care se apropia cu viteză destul de mare spre mine. Cum am putut comite o asemenea eroare, doar trecusem prin acest loc de zeci de ori? Prima reacție a fost să întorc volanul spre dreapta, pentru a-mi recucupa locul pe drum. Mi-am dat seama că manevra a fost precipitată. Auto-turismul a început să valseze. Spaima a pus stăpînire pe mine. M-am blocat, inhibat, m-am pierdut. Totul s-a petrecut cred în cîteva secunde. Mașina, înrătă într-un puternic derapaj, pe șoseaua cu mizgă, a început să se învîrtă ca în jurul unui pivot. Am văzut întii pădurea, apoi albia riului, pe urmă cîmpul cu rădăcinile cocenilor de porumb, apoi iarăși pădurea. Imaginile se asemănau cu acelea realizate de un operator iscusit în timpul unui zbor acrobatic, cînd spectatorul ba vede cer, ba pămînt. Fiatul meu s-a oprit apoi din mersul său haotic, din rotirile pe care le făcuse (în realitate două, dar mie mi se părușeră sute). A urmat apoi lovitura. Un zgomot groaznic de gemuri sparte. Parcă se răsturnase un camion cu sticle. Prima lovitură a fost urmată imediat de o a doua. Accasta din urmă infundată, surdă. Nu mi-am dat bine seama ce s-a întimplat. Auzeam doar, așa, un tînguit, un gemăt, la început mai puternic, apoi din ce în ce mai slab. Am privit înapoi, văzînd-o pe Marta rostogolită pe fotoliul din spate, cu capul plin de sînge și o mină căzută spre podea. De la ea se auzea gemătul. Cu dificultate am reușit să deblochez ușa și să ies afară. Mai greu a fost cu portiera din spate, care se încăpătîna să nu se deschidă. M-a ajutat șoferul unui ARO, care a și transportat-o pe viitoarea mea nevastă la spital. Apoi mi-am pierdut cunoștința. Aveam două fracturi destul de urite. La spital am aflat că Marta murise. Nu, de ceilalți din Dacie nu știu nimic!”

În multe cazuri, mașinile care lovesc (bineînțeles, e vorba de turisme cam de aceeași talie!), suferă mai puțin decît cele lovite. De data aceasta a fost însă invers. „Vezi fii atent că ăla din față a început să danseze”, i-am spus șoferului. „Revine el pe traiectorie, nu-ți fă probleme”, mi-a răspuns el. „Acum îmi dau seama, ne spune soția șoferului din Dacie, că tare nu-i bine să te bazezi pe ce vor face alții să evite necazul. Bineînțeles că șoferul n-a reușit să-și ocupe locul inițial pe șosea și s-a așezat de-a latul șoselei, iar noi ne-am înfipt ca un cuțit în mașina lui.

Un secundă de neatenție și ignoranța mizgăi a provocat o autentică tragedie shakespeariană, un adevărat Macbeth. La 25 de ani, Marta ajunge în mormînt, iar tatăl ei, cînd aude năprasnică veste, face un infarct mortal. Roxana rămîne fără soț, Mia se pierde cu cîteva zile înainte de căsătorie, Victor, proaspăt intrat în facultate, rămîne fără mamă, iar tatăl său fără soție. Părinții lui Miron, un om distrus, cu patru oameni pe conștiință, n-au apucat să-și vadă viitoarea noră decît în raclă.

VICTOR BEDA ■

Scriu rîndurile de față cu cîteva zile înaintea meciului cu Turcia. Deznodămîntul lui, oricare ar fi, nu schimbă datele problemei. Poate impune un tip de soluții; datele esențiale rămîn nemodificate. Naționala a continuat cariera europeană a Craiovei. A prelungit tensiunea de la Florența, Bordeaux, Lisabona și i-a dat o strălucire nouă pe stadioanele din Roma, Stockholm și Bratislava. Din nefericire, mișcarea înainte nu a urmat criteriile translației. Universitatea n-a fost angajată în dificilele examene cu toate forțele sale. Cele rămase în afară s-au constituit treptat și iremediabil în tendințe centrifuge. Donose, Crișan, Beldeanu și mai tîrziu Ticleanu și-au căutat rosturile aiurea. Cei care am urmărit bătațiile Universității pe stadioanele continentului am văzut și ce-am văzut am spus: placa turnantă a jocului craiovean începea și se termina cu Donose. Și tocmai el a rămas în afara vederilor largi ale selecționarilor. Desigur, nu putem reduce starea generală care l-a determinat pe Donose să părăsească echipa la acțiunea unui singur factor psihologic. Sciziunea echipei este un fapt real indiferent de concurența motivelor care l-au generat. Și la fel de real este sentimentul de nesiguranță și inutilitate care s-a infiripat treptat în cei citați. Eclipsa de formă a

lui Geolgău sau Tilihoi nu pornește din altă parte. Universitatea a trecut la reconstrucție înainte de a fi sîrșit construcția. Balaci, Donose, Crișan, Cițu, Ticleanu nu sînt mai bătrîni decît Stoica, consacratul, și au vîrsta aproximativă a noii stele Pițurcă. Există în mod cert o uzură psihică indiferent de vîrstă, ciudat e că ea a survenit în primul rînd la cei neselecționați în lotul dominant de colegii lor.

La peluză

O datorie de credință

Există în tot ce-am spus pînă acum o doză mare de inevitabil, de fatal care aparține lumii sportului dar și, într-o măsură pe care n-o pot aprecia, o doză de subiectivism, de neglijență și superficialitate la nivelul factorilor de decizie sportivă. Degringolada Universității, care are la bază o ruptură psihologică a atras după sine slăbiciunile echipei naționale ca un magnet.

Un cerc vicios care n-a fost sesizat la timp. Ne-a împiedicat încrederea nemăsurată în noi. Acum nu mai e nimic de făcut, nici pentru echipă, nici pen-

tru cei a căror carieră se încheie înainte de vreme. Printre altele, în meciul cu Honved, Steaua ne-a oferit și exemplul maturității și lucidității psihologice: a început meciul cu cei trei huiduiți cu numai o săptămînă înainte, Lăcătuș, Marjari și Pițurcă, toți trei autori de goluri în memorabilul meci. Dacă echipa n-ar fi jucat sub culorile clubului, cei trei n-ar fi avut loc într-o selecționată. Și pe urmă n-ar mai fi avut loc nici în echipă poate. N-ar fi avut loc nici Bărbulescu, autorul celui de-al patrulea gol (al treilea în ordinea cronologică!).

Nu s-ar fi reeditat o poveste tristă?

Scriu toate astea, repet, înainte meciului cu Turcia. Nu cunosc formația cu care se va începe jocul. E posibilă o remaniere mai generală. Nu este exclusă nici varianta de a fi folosit cu preponderență lotul Stelei. Mă bucur că nu cunosc nimic din toate cite se pot întimpla și-mi pot face datoria dincolo de determinările de conjunctură. Istoria tristă a clubului craiovean poate fi evitată și trebuie să fie evitată în perspectiva răspunderii care revine echipei din Ghencea într-o competiție nu mai puțin prestigioasă aceleia la care atît am rîvnit. A veghea la unjitate de voință și morală a echipei este o datorie de credință și probitate profesională.

NICOLAE CRISTACHE ■

O FATA IUTE DE PICIOR

Viața unei mari campioane

De cînd se știe, de cînd ne știm, totul este mișcare, ritm, alergare!

Se mișcă în spațiu și în timp stelele în galaxie, planetele sistemului solar, apele, plantele și oamenii pe pămînt.

Alergarea ca formă de mișcare umană, athletică, vine și ea de departe. De la egipteni și maya, de la greci și indienii din America, aproape la toate popoarele.

Hermes, Dionis și Apolo, zeii luminoși și buni ai Eladei, indienii Tarahumara din vechiul Mexic care alergau fără să obosească sute de kilometri, simbolica cursă a stelelor la încași — totul însemna alergare, ritual, sărbătoare.

Și de la primul record de o oră — 18.589 m în 1863 al indianului Gordon Bennett, din tribul californian Seri la Nurmi, Zatopek, Ron Clarke, Viren, Rono, deasemenea.

Iniția alergare de maraton și ea simbolică, din cadrul primei olimpiade (Atena 1896), deschide drumul alergărilor de mare fond.

Se ajunge la alergări de 50 și 100 km, englezul Bruce Tuloch străbate distanța de 4600 km de la Pacific la Atlantic în 66 de zile, se preconizează o alergare Maraton — la Atena, de peste 600 km.

La ultimul maraton din 1984 desfășurat la New York participă 18.000 de sportivi, se obțin performanțe sub 2h 10', un copil de 9 ani din tribul Tarahumara alergă 2h 58', iar un bătrîn de 83 de ani termină cu bine și fericit întrecerea.

Așadar, alergăm cronometrat de un secol și - mai bine. Noi, bărbații. Dar femeile?...

Sigur, și ele alergă de mult, dar orgoliul și prejudecățile masculine le-au trecut neobservate. Și totuși, parcă statuile grecești Alergătoarea dorică și Atalanta vor să spună altfel.

Femeile Eladei își aveau și ele jocurile lor, în cin-

stea zeiței Hera, în luna septembrie, din cinci în cinci ani și tot la Olympia.

Distanța de alergare era de 160,22 metri. Fetele și femeile — erau trei categorii de vîrstă — se întrecuau despletite, cu cămășile puțin ridicate, sub genunchi, să nu le împiedice în mișcări, cu umărul drept gol, așa ca în sculpturile antice. Învingătoarele primeau coroane din ramuri de măslin și carne din vaca jertfită zeiței Hera...

Dar, ciudat, în timpurile moderne, încă la prima ediție a J.O. și pînă în 1928 nici o femeie n-a concurat în probele atletice.

Atunci la Amsterdam în 1928 s-au desfășurat pentru prima oară alergarea de o sută de metri, înălțimea, greutatea, 4 x 100 m și marea surpriză — 800 m. Abia mai tîrziu s-au introdus în program alergările de 200 m și 400 m, probele de garduri, lungimea, sulita, greutatea.

Dar, din cauza dificultății probei (2.16.8 cîștigătoare) și a lipsei de pregătire a sportivilor, cursa de 800 m va fi scoasă din program pînă în 1960, la J.O. de la Roma. Iniția alergare olimpică de 400 m se va desfășura abia în 1964, învingătoare fiind Betty Cuthbert (Australia), în 52 secunde.

Proba de 1500 este inclusă în program în 1972, la München și este cîștigată de sovietica Ludmila Braghina în 4.01.4. Dar, așa cum se știe, alergarea de fond pe 3000 m și maratonul vor fi premierele Olimpiadei de la Los Angeles.

Să nu ne mirăm însă. Prezența femeilor în sport, mai ales în cele considerate dure sau de risc, bărbătești, a fost mereu refuzată sau aminată. Așa a fost în alpinism, aviație, automobilism, chiar și în știință și artă.

Revoluția în alergările de fond feminine a fost maratonul. La început cu participări timide, speriate, cu

O filă din istoria handbalului mondial:

Dreapta lui Vasile Stîngă

— Ne-am obișnuit alit de mult cu tine, cu prezența ta în fruntea handbalului românesc încă uităm adesea câteva repere esențiale. Deci, cînd te-ai născut și în ce împrejurări ai început să joci handbal?

— M-am născut la 21 ianuarie 1957, la Hunedoara. Părinții sînt și acum acolo, muncitori la combinat. Am început să joc handbal la Școala generală nr. 7, cu profesorul Iuliu Voinea, care mi-a fost în continuare antrenor la Școala sportivă din Hunedoara. Apoi am jucat, pînă la terminarea liceului, la divizionara B Metalul Hunedoara, după care, în 1977, am venit la Steaua.

— În ce împrejurări?

— Fusesem selecționat în lotul național de juniori, antrenat pe atunci de Eugen Trofin. Cornel Oțelea m-a văzut cum joc și mi-a propus să vin la Steaua...

— Cine juca pe atunci în echipa militară?

— Jucam corifei: Gațu — în ultimul an de activitate, apoi Radu Voinea, Birtalan... Cu toate acestea, am fost primit foarte bine într-o echipă consacrată, cu mulți jucători la apogeul carierei. Am fost ajutat de toți să prind echipa și să înscriu multe goluri.

— Calitățile tale de jucător — detenta, acea „pluțire” în aer, forța șutului etc. — sînt educabile, pot fi dobîndite prin antrenamente sau sînt native?

— Sînt calități native, dar care trebuie lucrate, modelate...

Ca și portarii, și interii — aruncătorii de la distanță — au antrenamente specifice, de dezvoltare a detentei și a forței șutului.

— Cred că ai cel mai puternic șut din tot handbalul nostru.

— Dețin un fel de record național, la normele de control ale federației am aruncat mingea la 73 de metri.

— Cite goluri ai marcat pînă acum?

— Cred că peste o mie, nu știu exact, poate în tabelele federației să fie trecută cifra exactă.

— Spune-mi ceva despre antrenorii pe care i-ai avut la Steaua.

— Cînd am venit aici, știam că echipa Steaua este ca o adevărată familie, antrenorul Cornel Oțelea reușind să strîngă toți jucătorii în jurul lui și să obțină rezultate alit pe plan sportiv, cit și pe unul afectiv, al dăruirii pentru culorile clubului. Apoi a venit Radu Voinea, cu care fusesem coleg de echipă. Acest lucru poate fi un avantaj, în sensul că noi, cei care am mai rămas din vechea gardă — Munteanu, Drăgăniță și cu mine — știm la ce gîndeste antrenorul și ce așteaptă de la fiecare. Important este că tradiția echipei, de a fi ca o adevărată familie, s-a păstrat, chiar dacă între timp au apărut foarte mulți jucători tineri.

— Cînd ai debutat în națională?

— În 1977, era antrenor Nicolae Nedef. De-atunci am jucat peste 200 de meciuri în națională.

— Și care ți s-a părut cel mai greu sau cel mai important?

— La națională, orice meci e greu și important. Acum, în handbalul mondial nu se mai poate spune că există un meci ușor, dar cele mai grele rămîn, totuși, cele în compania echipelor de elită — U.R.S.S., Iugoslavia, R.D.G.

— Știm cu toții că adesea ești marcat om la om pe tot terenul. Nu te agasează acest lucru?

— Ba da, chiar foarte mult. Handbalul „jucat” fără minge e plictisitor, e enervant, dar m-am obișnuit deja. Norocul nostru că la națională mai este un inter la fel de bun trăgător, Marian Dumitru, plus Maricel Voinea, care este un trăgător la fel de periculos. În felul ăsta, dificultatea marșajului se împarte la trei pentru noi și se

înmulțește cu trei pentru adversari.

— Ce-i cu Marian Dumitru?

— S-a accidentat destul de grav la piciorul stîng, pare-mi-se are entorsă de gradul trei cu rupere de ligamente.

Deocamdată are piciorul în ghips.

— Ce spui despre dubla înțînire cu Gammersbach?

— A fost o veritabilă finală a competiției, din care ne-am dat seama că cel mai greu, în cupele europene, este meciul de acasă. La București au evoluat mulți jucători tineri, care debutau în C.C.E. — și încă în fața unui adversar faimos. Acolo, însă, ne-au ambiționat și opiniile unor ziariști, care dădeau ca sigură eliminarea noastră, mai ales, ziceau ei, că ne lipsește partea dreaptă, adică Marian Dumitru și Berbece. În prima repriză am jucat de la egal la egal, apoi, în a doua, s-au distanțat, dar numai o singură dată la 5 goluri. Cu 40 de secunde înainte de final aveam 4 goluri avans și eram în atac, dar n-au reușit să tragă la poartă. Asta ilustrează cel mai bine modul în care am reușit să-i ținem mereu la limita în care aveau iluzia calificării. Cu cei doi jucători în echipă, cred, însă, că ne puteam califica fără așteptarea emoții.

— După calificarea fotbalistilor, a urmat calificarea voastră. E o toamnă a Stelei, ce zici?

— Am fost cu toții la meciul fotbalistilor și ne-a impresionat dăruirea echipei, plus imensa bucurie de pe fața spectatorilor, de a fi putut vedea, în sfîrșit, că Steaua este o echipă mare. Asta ne-a îmbărbătat și pe noi, mai ales că aveau prospecte în memorie incurajările formidabile ale spectatorilor la meciul tur cu Gammersbach.

— Nu te vîd extaziat de această calificare. Trăiești la fel și victoria și insuccesul?

— La fel, cred că sînt un om echilibrat. În sport trebuie să fii lucid, să fii fair-play și să recunoști, cînd e cazul, că adversarul — nu că a fost mai bun, pentru că acum toți sînt buni, ci că a făcut mai puține greșeli. În handbal, victoria se tranșează după numărul de greșeli — și trebuie să ai forța să le recunoști.

— Cum este lumea handbalistilor — față de fotbalistii, să zicem?

— Mai multă coeziune și mai multă modestie. Rivalitățile există, dar la națională și în afara terenului sîntem foarte buni prieteni. De pildă, sînt foarte bun prieten cu Durău de la Dinamo și cu Maricel Voinea de la Baia Mare, dar asta nu

elimină rivalitățile de club, după cum și reciproc e valabilă.

— Ești căsătorit?

— Da, cu Elisabeta (Bradu) Stîngă, jucătoare de baschet la Olimpia. Avem un băiețel, Andrei, de doi ani și două luni.

— Să vă trăiască, a pus mina pe minge?

— Nu știu altă jucărie.

— Pe la Hunedoara mai mergi?

— Nu atît de des pe cît aș vrea. Mai am un frate acolo, Aurel, are 16 ani și joacă handbal la Școala sportivă. Lui seamănă foarte mult în joc.

— O să vină și el la Steaua?

— Nu știu, e prea devreme să mă pronunț dacă va reuși acest lucru.

— Profesorul Voinea ce mai face?

— Acum antrenează o echipă de fete la Alba-Iulia. A rămas același mare pasionat de handbal, de descoperirea talentelor pentru acest sport. Face parte din categoria acelor antrenori care au fler, care sînt jucătorii de valoare.

— În încheiere — o probă de „liber alese”: spune ceva despre care eu n-am reușit să

te întreb.

— Cred că acum ar trebui să scrieți mai mult și despre echipa națională. Azi (marți — n.n.) plecăm în pregătire, pentru o săptămînă, la munte, în vederea Supercupei mondiale care se va desfășura la sfîrșitul acestei luni la Dortmund, cu participarea tuturor echipelor care au cîștigat măcar odată titlul mondial sau cel olimpic. Avem datoria să păstrăm în țară acest trofeu prestigios pe care l-am cîștigat la ediția trecută a Supercupe.

Dar principalul nostru obiectiv este Campionatul mondial din Elveția, de la începutul lui februarie, anul viitor, cînd trebuie „să spălăm niște păcate”, să ne luăm, față de noi înșine, în primul rînd, niște revanșe pentru nereușitele naționalei din ultima vreme. Putem și trebuie să ajungem în finala Campionatului mondial, pe care cred că trebuie s-o și cîștigăm.

— Am notat și am reținut exact tot ce ai spus. Noi vom reveni, iar ție — și, prin tine, colegilor de la națională — vă urăm de pe acum mult succes.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Un nou campion mondial

Cu un an înainte de-a se implini un secol de cînd se dispută titlul lumii, în sfîrșit, stacheta performanței supreme a fost trecută la numai 22 ani! Garri Kasparov este campion mondial, cel mai tînr din toate timpurile! Dacă în alte sporturi vîrsta genialului șahist sovietic poate fi un moment în care „se depun armele”, în șah este doar începutul unei ascensiuni, secretul marilor succese rămînd acumularile cantitative și calitative obținute de-a lungul mai multor ani de repetări, analize și exersări. Emanuel Lasker a devenit campion la 26 ani și pînă la 53 ani a reușit să păstreze titlul. Mihail Botvinnik a cîștigat cununa cu lauri la 37 ani, iar Anatoli Karpov atinsese apogeul victoriei mondiale la 24 ani. Cum se explică performanța lui Garri Kasparov? Talentul său extraordinar este dublat de o intuiție șahistă nemăitîfnită. Tar specialiștii îi atribuie o calitate ieșită din comun: capacitatea intelectuală a lui Kasparov a luat-o înainte vîrstei sale biologice.

Garri Kasparov este departe de apogeul creației sale, chiar dacă a reușit să transpună în realitate mult rîvnitul său vis de-a fi jucătorul nr. 1 al lumii. Imaginația sa căutătoare de noi posibilități în domeniul deschiderilor, fantazia sa scripitoare în atac și abilitatea cu care se descurcă în orice tip de poziție ne fac să credem că șahul practic de Kasparov va croi o nouă lume a luptei pe cele 64 pătrate. Tehnica de realizare a avantajului mai trebuie să și-o îmbunătățească pentru a-l putea egala pe Anatoli Karpov, adeptul unui stil pozițional de exactitate matematică. Garri Kasparov l-a avut model la începutul carierei sale pe... învinsul de astăzi în meciul pentru titlul mondial, pe Anatoli Karpov.

L-a învins categoric cu 13:11 pe cel care, timp de zece ani, a deținut titlul suprem și a demonstrat că este un campion activ înscriindu-și numele ca învingător într-un impresionant de mare număr de turnee. Kasparov l-a învins pe jucătorul aflat în plenitudinea forței sale.

Meciul a fost scurt și greu. S-au jucat toate cele 24 partide, acum, cînd prima variantă a meciului, „maratonul” celor 48 partide, a dovedit că regulamentul propus de Fischer nu este pe măsura condițiilor dezvoltării actuale a șahului. Sau poate dacă Fischer... ar mai fi jucat... Kasparov nu a reușit să profite de startul bun, tehnica sa i-a fost potrivnică și a ajuns să fie condus. Restabilind egalitatea el a știut să aștepte momentul de slăbiciune al campionului și a punctat decisiv în două partide. Cînd meciul părea a fi deja jucat, a fost rîndul lui Kasparov să joace sub posibilități. De partida a 22-a Kasparov își va mai aminti multă vreme încă. Pierzînd-o meciul a fost relansat, șalangerul păstra avansul unui singur punct. Cînd au fost consumate toate time out-urile n-a mai apărut nici o surpriză... Ultima rundă a decis soarta unei lupte aprige începute, de fapt, cu un an în urmă. Karpov a jucat totul pe o singură carte: victoria. Cîștigînd ar fi egalat scorul și, potrivit unei clauze din regulament, titlul ar fi rămas în posesia sa. Incordarea din partidă a fost colosală. De ani de zile campion, Karpov s-a obișnuit cu denumirea de campion mondial ca și cu propriul nume... S-a jucat o „siciliană” contra cronometru... Cîne ajunge primul în atac... Kasparov, desi avea negrele, și-a impus punctul de vedere și a obținut avantaj distrugător. Campionului nu i-a rămas altceva mai bun de făcut decît să-l felicite pe noul campion. Fusesse învins... Kasparov a dovedit și prin jocul la tablă, nu numai prin răspunsurile sale incisive din interviuri, că este superior lui A. Karpov. A cîștigat clar și pe merit devenind al 13-lea campion mondial... Dar Anatoli Karpov nu și-a spus încă ultimul cuvînt: meciul-revanșă nu e departe...

MARGARETA MUREȘAN ■

Serial Flacăra

abandonuri, astăzi cu curaj, talente, antrenamente metodice și număr mare de alergătoare.

Dintre ele, un nume prea bine cunoscut, statornic și dirza alergătoare norvegiană, adversara și prietena Maricicăi Puică, Grete Waitz, de cinci ori cîștigătoare a maratonului de la New York și prima campioană mondială în aceeași probă la Helsinki în 1983.

Femeile aleargă astăzi maratonul sub 2h 25 deci mai bine ca Mimoun sau marele Emil Zatopek, campioni olimpici în această probă la Helsinki și Melbourne.

S-a stabilit și primul record mondial pe 5000 m, Christiansen, tot din Norvegia, astăzi un uluitor 15' (14'59), dar curînd mult sub aceste cincisprezece minute.

Multe s-au schimbat, de-a lungul anilor și în țara noastră. Meritul revine alergătoarelor de valoare mondială și olimpică din trei generații atletice, Elena Baciu, Doina Melinte, Maricică Puică.

Și, bineînțeles, multiplele noastre campioane și record-mane Maricică Puică. Despre care vom vorbi, cu drag și mîndrie, în capitolele acestui serial.

Vă invităm să vă luați treningul, pantofii cu cuie sau de antrenament, dacă aveți, tabela internațională, obligatoriu un cronometru și să ne urmați...

Începutul a fost „Crosul”

O zicală din bătrîni spune că „orice lucru are un început”.

Cum și sportul este un lucru serios, un fapt consemnat de ziariști și scriitori, sigur că și el are un început!

În cazul Maricicăi Puică a fost „crosul”.

Parcă ieri a fost toamna anului 1966, cînd pe stadionul din Dealul Copoului, din dulcele tîrg al Iașului, împreună cu colegii de la liceul unde funcționam ca director, am organizat un cros de selecție pentru școlile generale din localitate.

Printre elevii selecționați se afla și o fetiță blondă, subțirică și timidă, care venise doar pe locul 4, dar care, lucru aflat mai tîrziu, a alergat la o categorie mai mare decît vîrsta ei. Pierduse startul, pe motiv că sora, care trebuia să vină după ora de educație fizică și să-i aducă tenișii, întîrziase.

Făcea parte, tot mai tîrziu am aflat, dintr-o familie numeroasă, cu 6 copii (de unde atîția bani să cumperi șase perechi de teniși deodată!).

Locuiau pe Tițău, lîngă bojdeuca lui Creangă, iar școala era pe Sărărie, la nici doi km distanță, pe care-i parcurgea mai totdeauna în fugă! Din cauza tenișilor, care, parcă era un făcut, numai la ea întîrziu să ajungă!

Transferată la liceul unde funcționam (era un liceu de specialitate) în cea toamnă nu a mai participat la nici un concurs, în schimb, a făcut zeci și zeci de crosuri la antrenament.

În anii următori, crosul, cu multitudinile lui forme de aplicare, pe tot parcursul anului, dar în mod special toamna și primăvara, cu multitudinea traseelor și a bucuriei de a te mișca în mijlocul naturii, pe lîngă mijlocul principal de pregătire, a devenit și un mijloc de afirmare.

Astfel, de neuitat rămîn crosurile pe școli și categorii de vîrstă din Iași, cu bucuriile și necazurile lor, dar mai ales tradiționalele crosuri județene de la Birnova din împrejurimile Iașului, unde se adunau zeci și sute de concurenți la cîte o categorie de vîrstă. Iar aceste crosuri însemnau atît pentru con-

curenți cît și pentru organizatori și arbitri o adevărată sărbătoare.

Crosul, pe drept cuvînt, este forma cea mai sigură și cea mai completă de pregătire a unui sportiv sau chiar forma de început și a altor sportivi de la alte probe!

Este cunoscut faptul că multiplul nostru campion și recordman în probe de sprint 100 + 200 + 4 × 100 și mai tîrziu chiar și 4 × 400 m, Alexandru Stoenscu, ca să nu dăm decît un exemplu, și-a început frumosa-i carieră athletică cu crosul și nu de puține ori l-am avut ca adversar în tradiționalele crosuri bucureștene de la Șosea!

După cum spuneam, crosul este un excelent mijloc de pregătire pentru orice sport sau probă athletică și mai ales pentru perioada de început, cînd organismul trebuie obișnuit treptat cu efortul și în același timp fortificat progresiv.

Astfel, crosul a devenit pentru Maricică Puică o parte integrantă a antrenamentului zilnic, lucru care peste ani și ani i-a adus supreme satisfacții, prin cucerirea succesivă de 3 ori a titlului mondial (de 2 ori individual).

Tot crosul a fost acela care i-a dat posibilitatea să fie selecționată pentru prima dată în echipa națională și astfel să poată cuceri, cu echipa, în anul 1968, la crosul balcanic din Turcia și prima ei medalie balcanică.

Deci:

— CROSUL a fost primul ei concurs, i-a adus prima selecționare în echipa națională și tot el i-a adus consacrația și prima medalie de nivel mondial.

ION PUICA ■

Continuare în numărul viitor

La o masă de beton cu bănci meșterite din material adus din cine știe care fabrică, bărbății îmbrăcați în paltoane înfruntă aerul fluid și rece al duminicii de toamnă cu cer senin și mincinos pe margini și joacă rummy. Se aude țâcănitul pietrelor și foșnetul frunzelor trezite de adierile scurte. Nu departe de ei se află un rest de dulap cu picioarele pirlite de flăcări. Copiii bat mingea pe puțină iarbă rămasă pe un fost loc de joacă. În dezordinea acestui peisaj amestecat cu de toate se vede mina de lemn a unui gospodar, acel om-care să nu lase totul pe seama celorlalți, care să-și schimbe viața de unul singur, fără să aștepte ploaia care să le spele sau vântul care să ducă din preajma casei toate cele de prisos și aruncate pe geamuri. Am încercat să văd și blocurile vecine. Am urcat cu liftul până la ultimul etaj al clorva blocului din cartierul Drumul Taberei și-am coborât la pas. Uneori e mai greu, mai insuportabil să cobori, decât să urci. Îți trebuie un efort mai mare și trebuie să înduri mai multe. În M 15 din Riul Doamnei mirosea a peste oceanic și prin panouri, prin ușile lăcuite străbătea vocea Ilenei Sărărioiu. Pe pereți scria „Hai Steaua” sau numele lui Florin, „gravat” cu fumul unei luminări pe casa scării. Pe o ușă te izbește sloganul „Curățenia este mama sănătății” dar oricât privești prin preajmă nu reușești să dai de tatăl ei. Cu ce sîntei, bre, cu lumina? mă întreabă o femeie arțăgoasă și cînd îi spun că nu mormăie ceva și trîntește ușa. La etajul zece picturi abstracte, scrieri cuneiforme și alte forme grafice, urme de smoală întinse pe pereți și suluri de hirtie gudronată, trîntite pe jos. Am bătut la ușa administratorului, un bărbat care-și certa copilul că nu dezleagă o problemă de matematică și apoi l-am ascultat, ce să facem și noi? sîntem un bloc cu 70 de copii, se mai joacă și ei, fostul președinte și-a dat demisia, scara e zugrăvită de 12 ani și de atunci a trecut ceva vreme, că au venit cite doi în fiecare apartament, s-au bucurat că-și au căsuța lor în care să stea ca să scape de chirii și acum au ajuns cite patru sau cinci într-un apartament, și de la un vecin se aude un aspirator defect cu sunet de reactor pregătit să decodizeze și administratorul Alexandru Dumitrel, trăgînd cu coada ochiului spre copilul bucuros că a scăpat pentru moment de dezlegarea problemei, zice, anul trecut pe 25 octombrie am dat banii la ICRAL Giulești de pe Miron Constantinescu ca să ne repare terasa că se infiltra apa și-a ajuns și la etajul opt și ne-au tot ținut și ne-am dus peste dinșii și abia anul ăsta au venit să ne facă. Au lucrat o vreme și de trei luni ne-au lăsat, au dat două straturi și-au zis că nu au carton smolii și-au încercat să ne convingă că e bine și așa, că ei garantează pe zece ani, da noi am zis că mai așteptăm și ei au zis că vin la primăvară.

Continui să cobor și două etaje savurez mirosul de varză călită. Pe pereți sînt marcate toate etapele artei scrișului... ale evoluției gîndirii, de la cercuri simple cu urechi și ochi, pînă la „Hard-rock” și numele Ginei, cu anunțuri personale scrise de prieteni, pe pe-

rete, în apropierea soneriei. Și e un bloc de apartamente proprietate care dă senzația stridentă de mahala pe verticală, cu mizerie și dezordine puse pe seama celor 60-70 de copii care bat o minge pe un teren pus-tiu. Părinții joacă rummy și ingheață de frig în fața blocului dar nimeni nu încearcă să facă un gest, de parcă ar aștepta să cadă peste ei o farmacie sau o minune care să-i plaseze într-o altă civilizație, uitînd cu desăvîrșire diminețile de duminică dimineața cînd fiecare în satul sau în orașelul lui mătura curtea și strada și o stropea. La intrarea în M 19 cade masca de la conducta care traversează holul. Într-o bună zi un locatar s-ar putea trezi direct la spital. Dar n-o fixează nimeni și un grup de pensionari stă liniștit la taclale în fața intrării. Sînt apartamente cu chirie sau proprietate? Il întreb pe unul. Mă privește aspru și-mi zice, ce te privește pe dumneata? E secret! Asta e vigilența comică, importanța

mosfera umbroasă dîndărătul ferestrelor prăfuite. M 14 din Aleea Potaița te întîmpină cu un hol curat, cu o colonie de leandri viguroși. Cîntă Ioana Radu și adie a cartofi prăjiți și-a ghiveci și copiii tipă de afară, impușcîndu-se cu cornele de hirtie. E alb prin preajmă de proiectile rupte din caietele de citire și liftul toarce ușor cînd urcă. La etajul 10, înaintea de-a deschide ușa, un bărbat mă avertizează zîmbînd, să nu vă speriați! nu mă sperii prea ușor! atunci o să vedeți!! și, cînd ușa se deschide, parcă nimeresc într-un cazan de smoală. A ars un apartament la etajul 9, zice bărbatul în timp ce deschide ușa apartamentului său, era să ne sufocăm cu toții! Holul pare un decupaj dintr-o noapte întunecată, un fund de căldare atunat și un miros de pirlit și ars trosnes-te peste tot. Cobor la etajul 9. În fața apartamentului 53 în care a locuit familia Stan e adunată mai multă lume. Abia au plecat pompierii. Focul a iz-

trăesc o sărbătoare fără să se fi gîndit că dacă-i nuntă, măcar hirtiele trebuie adunate din fața intrării, dacă nu măturat și holul. Oricum, în fața apartamentului cu numărul 32 din blocul C6 din Prelungirea Ghen- cea nr. 32, o femeie spală holul cu cirpa udă. Ce număr are apartamentul dumneavoastră? da de ce întreb, zice femeia, de curiozitate, răspund și ea mi-o faie scurt, poate nu ești zdravăn. Ciudată e uncoori lumea, nu mai are chef de povești și nu mai are timp de taclale, chiar dacă pe hol e o bancă lungă de scîndură, de genul celor așezate la porțile țărănilor, chiar dacă, la citeva etaje mai jos, spațiul e aproape blocat de-o canapea. La scara A (bl. C2 din str. Drumul Taberei nr. 99) un spațiu pentru ială e astupat cu un cocoloș de hirtie, pe-o ușă 'e bătută o potcoavă în miniatură, într-un loc tencuiala e căzută, într-altul e un început de catalog al copiilor de pe scară, și, în fața altor apar-

reparație. O iau pe scări. E pentru prima dată cînd urc. Parcă e mai ușor să urci pe brînci decât să cobori de-a berbeleacul. Toată istoria scrisului și toate formele de artă naivă, se desfășoară între două etaje. Și e un bloc cu apartamente proprietate, „Nici o masă fără pește oceanic” pare să spună mirosul care adie și la etajul patru. Călare pe lift, doi muncitori de la Ascensorul își petrec duminica pe cosmolia deteriorată. Cînd e gata? Marți, răspunde unul. Și de cînd stă? De o lună. S-o fi săturat lumea de atita urcat, zic eu. O fi, dar dacă voiau lift, trebuia plătit. Stă de-o lună, dar noi lucrăm la el doar de o săptămînă. Avem termen să-l predăm în 10 zile și-l dăm. M-am săturat de urcat și cobor iar, alături de ceilalți, coborînd fiind în acest spațiu și mai obositor și mai deprimant. Ajuns la bloc, omul își plătește apartamentul dar print-o ciudată mentalitate ajunge să gîndească altfel, el e doar cel care vine de la slujbă, stă la cumpărături și apoi trebuie să se odihnească, așteptînd pe cineva (nici el nu știe ce să răspundă cînd îl întreb cine) care să pună mina. Vorba unui titlu comic, Vine iarna și nimeni nu pune mina! Nu pune, dar mai și strică din indiferență din neglijență, din porniri ciudate, adesea stranii. Și toate aceste reparații costă. Timp, bani, oameni, nervi, confort. În preajma blocului nu e tot una cu în preajma casei. În preajma casei e mai curat, în ciuda faptului că și blocul este tot o casă. Și nimeni nu știe exact cîți bani costă toate acestea și nu se grăbește să le numească risipă.

Cu totul inîtmplător am intrat și-n holul blocului TS 8 din strada Riul Doamnei nr. 8. La casierie era deschis. Se auzea sunetul subtil al zarurilor și pocnetul rar al tablelor aruncate. Cîțiva bărbăți stăteau de povești și-și omorau dimineața în fața unei cutii de table. Apartamentele cu chirie la stat se rînduiau pe scări curate, încercate de flori și tablouri, cum n-am văzut în mai nici un bloc cu apartamente proprietate personală. Poate că bunul gust și ordinea desăvîrșită sînt singurele și suficientele cuvinte demne de acest spațiu care nu este al nimănui, ci al fiecărui dintre locatari. Poate că asta e și diferența între locatari și blocatari. Oricum, am strîns două miini, una de administrator și una de președinte (Mîrică Florea și Mihail Benchio) și am pornit spre casă, sătul de atitea scări coborite prin peisajul neglijenței, al gospodariilor care una două îți zic „Curățenia este mama sănătății” și cînd văd o mătură te întreabă ce fel de aparat o fi ăsta.

Ajuns acasă, am încercat să urc. Liftul a rămas rece. Și cînd simțeam că-mi crește pulsul, un puști simpatic, pe care toți copiii îl strigă Moșu a venit și mi-a zis, habar n-ai să umbli cu liftul! Ti-am mai zis să tragi de butonul de la etajul unu și p-orm să apeși unde vrei. Încerc să aplic tehnica puștiului și liftul țîșnește sprinten. Cînd ajung în fața ușii descopăr că o mină dibace mi-a scris pe perețele de lingă sonerie „Aveți de ridicat un mandat poștal între orele 7-20”. Mai mare bucuria și amărăciunea.

CORNEL NISTORESCU ■

Coborînd

pe zece

scări

omului mic care scoate vorbe mari cu viteza mitralierei dar nu-i în stare să-și ia gunoii din ușa sau să-și repare broasca, el le apără pe toate dar nu salvează nimic de la distrugere. Și cobor iar, scară de scară, admirînd un cărucior de gemeni așezat în fața unei intrări, două animale tăiate din plăcaj printre care sticlește ochiul vizorului, capetele de leu turnate în fontă și bronz fixate în șuruburi pe pefeul ușilor, plăcuțele cu numele de familie scrise cu litere gotice, o teroară pentru poștași și vizitatori, papucii de casă așezați frumos în fața intrării, pe ștergătoarele țesute la țară din zdrențe colorate, tăieturile din reviste înrămate și agățate pe pereți, și, la plecare, într-o cutie de scrisori a apartamentului 11, un scutec de copil așteptînd pe cineva să ridice corespondența. Încerc și la M 16. Abia urnesc ușa de la intrare. Parcă ar fi o ușă de depou. Și cînd îi dau drumul, bufneste de parcă s-ar fi închis la capătul lumii. N-a mai fost unsă de cîțiva ani. Dar holul e curat, scările sînt mai puțin pictate iar pe glocuri flori izolate în vase de pămînt luminează at-

bucnit la ora 5 dimineața și apartamentul a ars în cea mai mare parte, familia dormind liniștită în una din camere, singura necuprînsă de flăcări. O gaură enormă deasupra ușii te lasă să privești. Munca de ani și ani a unei familii s-a mistuit în cel mult două ore. Era să murim, să ardem ca șoarecii, zice o bătăuță. Ce ne-om face cu zugrăvitul, se întreabă un moșneag. Fumul a intrat în mai toate apartamentele de pe trei nivele. Scara arată ca un tender de locomotivă. Ce să-i mai zici unui om după ce a pățit-o și-a păgubit enorm? Oamenii încă nu s-au dezmeticit și încă se miră. Necazul va începe cu refacerea. Coborînd, coborînd, am auzit un copil care striga ca din gură de șarpe, în vreme ce mama îl amenința, și televizorul mergea deschis la maximum și la apartamentul vecin miriia un aspirator, acompaniat de muzica îngăduitoare a unei mașini de spălat rufe, pusă la treabă în alt apartament. Cobor, cobor, încep să mă doară picioarele de atita coborît și în fața blocului așteaptă citeva mașini cu garoaie lipite pe capotă și mireasă nu-i și nuntașii, blocatari înveseliți,

tamente e curat, frumos, cu multe flori, cu fotografii din reviste, cu reclame de bere Daab, cu o ușă aproape scoasă din zid pe care cineva lasă impresia că s-a chinut s-o smulgă cu putere. Scările blocului M 5 din Prelungirea Ghen- cea nr. 30, sînt mai curate decît celelalte dar cu urme de fum, dovezi afe jocului cu luminarea și urc iar, cu liftul găurit al blocului C 5 din Prelungirea Ghen- cea nr. 28. Parcă un soarece cu dinti de otel ar fi ros cusca ascensorului. Holul e lucrat în faianță și scările sînt curate, curate, de oameni gospodari, care nu așteaptă pe nimeni, chit că la un etaj e numele lui Iulică iar la altul scrie direct pe zid „Hai Steaua”. Încep să mă doară genunchii de atita coborît, să nu mai am condiție fizică pentru atita mers la vale și-mi aduc aminte cu groază de ce-mi spunea bărbatul angajat pe post de femeie de serviciu la blocul M 15, „o fi murdar la noi, dar să vedeți ce-i în M 20 din Riul Doamnei”. Și-n M 20 poți să intri fără să deschizi ușa. Lipsește geamul. Chem liftul dar o plăcuță scrisă cu roșu îmi face cu ochiul. „Ascensorul în

Din nou, la „Grădinița”

„Grădinița” este o firmă. Mică, atît de mică încît un îndrăgostit care și-ar da aici înfîlînire ar rămîne precis burlac. A ieșit o mîzgălitură a unui ambițios al graficii căruia nu i-a reușit deloc ambiția. Pentru cei 61 de lucrători ai „Grădiniței” lipsă unei firme a fost un serios handicap. La 19 martie, Stelian Pacef devenea șef de unitate. A organizat în prima zi o sedință. „Grădinița” trebuie să redevină o firmă! Curățenie, începînd cu ținuta vestimentară, bucătărie etalon și divertisment. Restul vine dela sine... Colegii lui Stelian Pacef s-au pus pe treabă, adică Ion Garoiu, Dorel Munteanu, Măriuța Bodea, Ana Stănescu, Mariana Lupu și ceilalți. În citeva luni la „Grădinița” schimbările se făceau remarcate de clienți. Gheorghe Săndulescu, celălalt șef de unitate, a adus de la „frații Chivu” salata de crudități. La început clienții primeau într-o cupă de șampanie o salată cu 90% crudități, limbă fiartă și suncă.

Erau uimiți: „eu n-am cerut...”, iar ospătărul le prezenta salata „surpriză”: „știți din partea unității...” Așa au ajuns acum să prepare zilnic cite 100 de porții. La cerere. Viorel Boboc, șef de sală, încearcă prepararea unor rețete în fața clienților. Știe că e greu, are răbdare, un calm și o eleganță de invidiat. Este unic și ca orice lucru unic se adaugă extraordinar familiei „Grădinița”.

Inima caldă a „Grădiniței” este Titu Vătășanu, adică bucătăria. În 1966 era tipograf la Casa Școlii. A tipărit și el revista „Flacăra” din acea perioadă. Apoi a venit armata și și-a descoperit pasiunea sau talentul de bucătar. „Fără talent nu trebuie să stai la bucătărie” și nea Titu crede tare în ce spune. S-a trezit bucătar peste noapte, cum spune el. Două meserii sînt frumoase: vara pădurar și iarna bucătar! A învățat mai mult de la concursuri unde afla ce nu era bine la preparatele altora. Acum la

„Grădinița” el gătește și „orice mincare pe care o fac, o fac cu atita plăcere încît toate îmi ies”. Prepară totul fără rîntas, nimic călit. Fierbe ceapa, adaugă suc de roșii și arome și are ce-i trebuie: îndrăzneală. Poate cel mai tare compliment i l-a făcut seful său, Stelian Pacef: „Nu mi-a plăcut de el, este prea independent, dar n-am ce-i face. E bun. Poate cel mai bun bucătar din sectorul I”. În 1983 la Alba Iulia lua locul II pe țară. Bărbății știu să dea gust mincării! Maestru la Școala de alimentație publică și-a adus la „Grădinița” foștii săi elevi: surorile Elena și Maria Tănase, Florentina Olteanu și Marin Gabriel.

Viața la „Grădinița” a luat un curs nou. Din 25 octombrie s-a deschis o sală pensune. Zilnic între orele 12-16 se servește meniul fix, în trei variante, la prețul de 12 lei. Luni, 11 noiembrie erau: 1. — supă de roșii, sarmăluțe cu mămăligă,

clătite cu dulceață; 2. — ciorbă de pul, pește prăjit cu legume, papanasi; 3. — ciorbă de legume, pulpă la tavă, fructe. Condițiile de masă sînt excelente.

Puțini au aflat de pensiune. Zilnic sînt aproape 50 de oameni. Bucătăria duce greul. Titu Vătășanu spune: „Pot să iau pe oricine de pe stradă și să-l învăț să-ntorcă cu friptură. Asta nu-i bucătărie. Cu timpul vom reveni la mîncarea gătită”. Bucătăria „Grădiniței” livrează zilnic 200 de kg de semipreparate și preparate alimentarelor „Muntenia” și „Calea Victoriei 110”: friptură la tavă, salată à la ruse, maioneză, sarmale. Ideea unui meniu trebuie sprijinită. 61 de oameni de la „Grădinița” au inițiat-o. Lipsa unei reclame este suficientă pentru a o desființa. S-au făcut primele abonamente săptămînale și lucrerile merg...

„Grădinița” redevine o firmă. „Grădinița” — pentru că mai tot timpul anului locul este plin de flori și de verdeață. Cînd dă frigul, florile se mută pe mese, înăuntru. Stau cumînți în niște vase simple. Stau și așteaptă clienții, adică acel soi de oameni pentru bucuria cărora există și „Grădinița”.

PAUL AGARICI ■

Un apel la rațiune

În același an în care Organizația Națiunilor Unite își marca, în cadrul actualei sesiuni jubiliare, 40 de ani de existență, s-au împlinit și 4 decenii de la terminarea celui de-al doilea război mondial. Arătam atunci că cei 40 de ani pe care omenirea i-a trăit după război pot fi numiți ani de pace numai dacă se are în vedere neizbucnirea unui al treilea război mondial. Altfel, această pace fragilă a fost permanent întreruptă de numeroase războaie și conflicte locale, s-au cronicizat actele de recurgere la forță pentru rezolvarea unor dispute, litigii sau diferențe. Au avut loc 140 de asemenea conflicte locale, în care și-au pierdut viața peste 10 milioane de persoane, ca să nu mai vorbim de consecințele economico-sociale, politice, morale și psihologice ale înfruntărilor militare, de influența lor nefastă asupra progresului de ansamblu al unor țări și popoare. Din totalul, menționat mai sus, al conflictelor armate postbelice, 42 se prelungec și în prezent, provocând masive pierderi de vieți omenești și de resurse materiale, anihilând sau diminuând eforturile de dezvoltare ale unor popoare, în primul rând ale țărilor în curs de dezvoltare, servind intereselor politicii de dominație și de aservire și, în ultimă instanță, amenințând grav pacea și securitatea internațională.

Iată de ce România, președintele ei, au apreciat și apreciază că a sosit timpul să se pună capăt disputelor, conflictelor armate, să se dea dovadă de reținere, spirit constructiv și rațiune, să fie promovată stăruitor calea dialogului și a negocierilor. „În actualele împrejurări internaționale, ale interdependenței tot mai strinse ce caracterizează întreaga evoluție a evenimentelor mondiale — arăta președintele Nicolae Ceaușescu —, este necesar să se renunțe cu desăvârșire la forță sau la amenințarea cu forța în soluționarea problemelor mondiale, să se acționeze cu toată răspunderea pentru încetarea

tuturor conflictelor existente în diferite zone ale lumii și pentru trecerea la soluționarea problemelor litigioase dintre state numai și numai pe cale politică, prin tratative. Conflictuale, războaiele așa-zis locale provoacă zilnic mari pierderi umane și materiale, le cad victime mii și mii de femei și copii. Este timpul să se înțeleagă că toate aceste conflicte și războaie mai mici sau mai mari, așa-zis locale, nu fac decât să slăbească statele respective, servesc, de fapt, numai politicii imperialiste de dominație și asuprire“. Pornind de la această convingere și de la grija deosebită pentru destinele păcii în lume, pentru soarta tuturor popoarelor, a plane-

Comentariul săptămânii

tei înseși, președintele Nicolae Ceaușescu a formulat propunerea ca Adunarea Generală a Națiunilor Unite să adopte un **Apel solemn** către toate statele pentru ca acestea să renunțe la conflicte, la confruntările armate, precum și un **Angajament solemn** al tuturor țărilor de a nu recurge la forță și a nu se amesteca în treburile interne ale altui stat. Această propunere, înaintată oficial de țara noastră la O.N.U., a fost înscrisă pe ordinea de zi a actualei sesiuni a Adunării Generale. După cum este cunoscut, în urma unor ample dezbateri, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat în unanimitate „Apelul solemn către statele aflate în conflict de încetare fără întârziere a acțiunilor armate și de soluționare a problemelor dintre ele pe calea tratativelor și Angajamentul statelor membre ale O.N.U. de a reglementa stările de încordare și conflict, diferențele existente pe cale politică, de a se abține de la folosirea forței și amenințarea cu forța,

de la orice intervenție în treburile interne ale altor state“.

Atât în cadrul dezbaterilor, cât și după adoptarea documentului, reprezentanții a numeroase țări membre, alte persoane oficiale au reliefat importanța deosebită a noii inițiative a României, faptul că ea răspunde în cel mai înalt grad unor imperitive superioare ale vieții internaționale. Elogiind noua inițiativă românească, mai multe delegații au arătat că aceasta se înscrie în mod firesc în rândul acțiunilor politice constructive întreprinse consecvent de România pe plan mondial, îndreptate spre creșterea rolului O.N.U. în viața internațională, spre promovarea dialogului și negocierilor, a metodelor politice pașnice pentru rezolvarea diferențelor dintre state, pentru convenirea unor soluții generale acceptabile în marile probleme cu care se confruntă în prezent omenirea. Importanța **Apelului solemn** a fost cu atât mai mult apreciată în luările de cuvânt cu cât el este singurul document politic de această anvergură — vizând domeniul esențial al menținerii păcii și întăririi securității internaționale — care a izbutit să întrunească consensul statelor membre la actuala sesiune jubiliară, în condițiile în care nu a fost posibilă adoptarea unei declarații politice speciale consacrate celei de-a 40-a aniversări a Organizației Națiunilor Unite.

Succes românesc de prestigiu, adoptarea de către O.N.U. în unanimitate a **Apelului solemn**, înflăcărat apel la rațiune, inițiat de președintele Nicolae Ceaușescu și propus de România la actuala sesiune, demonstrează o dată în plus principialitatea, originalitatea, dinamismul puternic și realismul politicii externe românești, spiritul ei de inițiativă creatoare, puse în slujba poporului român, în slujba împlinirii aspirațiilor de prietenie, înțelegere, colaborare și pace ale tuturor popoarelor de pe glob.

ION D. GOIA

În umbra pădurilor tropicale

În zona tropicelor, pe toate continentele pe care acestea le străbat, dar cu deosebire în America de Sud, suprafețe foarte întinse sunt ocupate de păduri care datează din timpuri imemorabile. De-a lungul mileniilor, aceste păduri au constituit sursa esențială de alimente, combustibil, materiale de construcții, ierburile medicinale și altele, au asigurat condiții de viață pentru oameni, ca și pentru aproape 50 la sută din plantele și speciile de animale de pe Terra, protejind solul și resursele de apă. Prin influența benefică hotărâtoare asupra climatei de pe întregul glob, pădurile tropicale au fost și continuă încă să fie adevărați plămâni ai Pământului. În ultimele decenii însă exploatarea masivă a pădurilor din zona tropicelor a făcut ca acești plămâni să respire cu tot mai multă dificultate. Se apreciază că dacă defrișările vor continua în rit-

mul cunoscut de 11 milioane de hectare anual, până în anul 2000 vor fi distruse alte 225 de milioane de hectare de păduri tropicale, afectând cel puțin 20 la sută din plantele și animalele de pe planetă. Iată de ce salvarea și refacerea pădurilor tropicale este o chestiune vitală pentru întreaga omenire.

Cu privire la importanța decisivă pentru viața planetei noastre, a ocrotirii și salvării pădurilor tropicale specialiștii s-au pronunțat în repetate rânduri. Recent, Institutul Mondial al Resurselor a publicat un raport în care avertizează că defrișările care au loc în prezent în zona tropicelor reprezintă „una din cele mai mari tragedii ale timpurilor noastre“.

De ce se taie pădurile tropicale? Evident, din necesități economice. Țările pe teritoriul cărora se află astfel de păduri, în totalitatea lor state în curs de dezvoltare, exploatează lemnul în primul rând pentru export, pentru a-și acoperi o parte din nevoile de valută. Totodată, defrișările au și rolul de a crea noi suprafețe cultivabile. În aceste condiții, este imposibil să se pretindă ca salvarea pădurilor tropicale să se facă prin simpla

abținere a țărilor care le posedă de la exploatarea lor. Dealtfel, unele state din zonă, răspunzând apelurilor ecologiștilor, au declarat că ele nu au nici o obligație de a salva, numai prin propriile forțe și sacrificii, clima de pe Terra; la o cauză generală să pună umărul și ceilalți, mai ales cei cu dare de mină. Punct de vedere pe care specialiștii l-au considerat cu totul întemeiat. Institutul menționat a și alcătuit un plan care prevede inițierea unor programe de împăduriri și amenajări funciare ajutătoare, pentru care este necesar să se aloce în următorii 5 ani fonduri în valoare de circa 8 miliarde de dolari. Țările industrializate au, fără îndoială, obligațiile cele mai ferme în această privință, ele fiind principalele importatoare ale lemnului rezultat din defrișarea pădurilor tropicale și, totodată, principalii responsabili de poluarea planetei. Interesate sint, evident, și celelalte țări de pe glob. În felul acesta, conchide raportul amintit, ocrotirea și salvarea pădurilor tropicale, chestiune vitală pentru sănătatea Terrei, devin o cauză a întregii omeniri.

ION CODRU

HARTA LONDREI

O firmă din Marea Britanie care produce microcircuite a dat publicității detalii cu privire la noul ei supercip, cel mai perfecționat din lume. Se numește transputer. El inaugurează calea spre generația a cincea de computere. Transputerul este de fapt un computer complex, concentrat pe o plăcuță cu suprafața totală de numai 45 mm². Pe acest cip se află procesorul, programat să îndeplinească multe sarcini, memoria, care conține informațiile de care are nevoie procesorul, și toate legăturile necesare conectării transputerului la alte dispozitive.

Puterea transputerului echivalează cu cea a 100 de computere de uz personal sau cu a multor computere mari. Circuitele sale seamănă cu o hartă a Londrei pe care se pot vedea

insă și toate conductele și cablurile rețelelor de canalizare, electricitate, gaz și telefon. Astfel, computerele au intrat în numeroase domenii ale vieții: de la aparatele casnice cele mai simple și până la instalațiile electronice complicate. Noul transputer va facilita însă un control mult mai eficient asupra liniilor de producție la un cost mai scăzut și la dimensiuni mult reduse. El ar putea duce, de asemenea la realizarea în câțiva ani a unor noi computere cu mult mai multe caracteristici ale inteligenței umane. Ele pot executa sarcini la simpla formulare a unei comenzi verbale a operatorului, de exemplu, nemaifiind nevoie de elavatura folosită astăzi.

Dar în ce constă superioritatea computerului din cea de a 5-a generație? În primul rând,

el va lucra mult mai repede decât computerele actuale. În al doilea rând, programarea lui va fi mult mai simplă. În al treilea rând, va fi mult mai compact. Dar mai presus de toate el va fi mai ușor de conectat la sistemele existente și va putea colabora cu alte computere. Acest ultim aspect este important deoarece transputerii vor putea fi programați să îndeplinească diferite sarcini și puși împreună. Ei vor funcționa în paralel cooperând la rezolvarea problemelor. În felul acesta, vor opera ca o piesă inteligentă.

Analogia nu trebuie însă exagerată. Creierul omului este totuși mult mai adaptabil. Transputerii companiei britanice au fost programați să intre în producție de serie în 1985. Firma este încrezătoare că va putea atrage destui acționari interesați înainte de lansarea produsului pe piață.

NEAGU UDROIU

Cine are dreptate?

Cercetătorul mexican Roberto Salinas Price pleacă de la informațiile filologice și geografice pe care i le-a oferit Iliada, emite o nouă ipoteză legată de localizarea Troiei. Potrivit teoriei lui Salinas exprimată în lucrarea „Interpretare greșită a lui Homer“, Schliemann (1822-1890) a făcut o interpretare eronată a Hiadei, iar orașul des-

coperit de el în anul 1873 la Isarlik, în Turcia, nu ar fi Troia. După părerea filologului mexican, Troia s-ar afla în Iugoslavia în apropierea orașului Gabela, căci topografia locurilor — un promontoriu format din trei coline în formă de elice — ar corespunde descrierii lui Homer. Rămâne de văzut de partea cui este dreptatea după rezultatul săpăturilor ce se vor face în această

zonă. Oricum, mulți specialiști contestă de pe acum teoria lui Salinas.

York trebuia să cînte în acest sezon binecunoscutul tenor Placido Domingo, el de-

avea în contract, în favoarea unor turnee ale căror beneficii sint destinate sinistraților

tru rude ale tenorului, care locuiau în capitala mexicană.

Detectarea timpurie a glaucomului

Știința medicală modernă utilizează o gamă largă de mijloace (tehnica laserelor, operații chirurgicale, medicația) pentru tratarea glaucomului — maladie a ochilor de care suferă

mai ales diabeticii, hipertensivii, fumătorii nărăviti. De curind, la Centrul medical Yale, a fost realizat un oftalmoscop special, destinat detectării timpurii a glaucomului. Aparatul conține un analizator topografic și un obiectiv stereoscopic care permit obținerea unei „hărți topografice“ codificate a ochiului în ansamblu și a globului ocular în special.

ELENA GRECESCU

Accente în lume

Fonduri pentru sinistrați

Pe scenele lirice din Londra și New

ținînd rolul titular din „Othello“ și „Car-men“. Cîntărețul a renunțat, însă, la toate spectacolele pe care le

de pe urma cutremurului din Mexic. Printre cele 5.200 de persoane care au murit la cataclism, erau și pa-

● De curind a intrat în exploatare o nouă linie de cale ferată Rimnicu Vilcea — Lotru. De fapt, este vorba de o dublare a vechii linii, dublare impusă de creșterea traficului feroviar pe această rută. Ea reprezintă un prim tronson, de 26 de kilometri, dintr-o lucrare de mai mari proporții care, în final, va dubla întreg traseul între Rimnicu Vilcea și Podul Olt. Au fost executate trei tuneluri de cale ferată simplă: la Cozia, Cirligu Mare și Cirligu Mic, în lungime totală de 2.606 metri și unul de cale ferată dublă de 505 metri, la Minăstirea Turnu. S-au sistematizat și modernizat stațiile Bujoreni, Dăești, Călmănești și Minăstirea Turnu, amenajându-se în fiecare dintre ele clădiri pentru centralizarea feroviare de telecomandă. O seamă de lucrări au vizat creșterea de drumuri care să lege mai eficient cele patru gări de localitățile învecinate. Numai acest prim tronson contribuie, odată cu darea lui în exploatare, la sporirea capacității de trafic feroviar în zonă cu aproape 40 la sută.

● Tehnoton devine o firmă cu greutate. Aflăm că de pe benzile de montaj a ieșit, nu de mult, aparatul cu nr. 5.800.000. E vorba de un radiocasetofon portabil stereo, produs nou, intrat recent în fabricația de serie.

ULTIMA ORĂ

an echilibru. Aceștia din urmă nemalacționând cu aceeași rapiditate. Prin scoaterea piesei la suprafață, acest echilibru se rupe. Ea are de înfruntat acum o altă temperatură, altă umiditate, altă compoziție a aerului. Dacă nu se intervine imediat, ceea ce nu a putut distruge milenii este periclitat de clipă. Piesa se poate transforma dintr-o dată într-o masă sfărâcioasă. Tocmai de aceea, de regulă, ea este scoasă cu pământ cu tot și dusă la cel mai apropiat laborator pentru intervenții de restaurare de primă urgență. Este supusă apoi unor tratamente îndelungate de „adaptare” prin stabilizări chimice (imersie în soluție de o anumită compoziție și concentrație) și fizice (printr-o peliculizare cu un material de protecție din uleiuri și lacuri speciale). La expunerea în muzeu se ajunge abia după efectuarea unor teste, cum ar fi de pildă menținerea piesei la o anumită temperatură și umiditate, într-o cameră de climatizare, din dotarea laboratorului de investigații. Mai trebuie spus că restauratorii au renunțat demult la ideea curățării obiectelor pînă la miezul metalic, pentru a le

babii și de titlul paginii noastre „Ultima oră”, ne-a solicitat lămuriri privind modul în care se calculează ora exactă. Și cit de exactă este astăzi „ora exactă”? — ne întreabă el.

Astronomul Magda Stavinschi de la serviciul orar al Centrului de astronomie și științe spațiale ne-a ajutat să răspundem acestei solicitări.

Timpul măsurat de clepsidră, de ceasurile cu apă, de orologiile solare, de pendule era, în mod fatal, imperfect. Era absolută nevoie de intervenția astronomilor care să corecteze erorile și să asigure cunoașterea timpului exact. Odată cu apariția ceasului cu cuarț și, mai ales, a ceasului atomic s-a crezut că, avînd la îndemînă un mod de măsurare a timpului care merge pînă la milionimi și chiar miliardimi de secundă, apelul la ajutorul astronomiei nu mai e strict necesar în acest domeniu. Cele trei decenii trecute din 1955 cînd s-a inaugurat sistemul atomic de măsurare a timpului, au arătat însă că lucrurile nu stau deloc așa. Și iată de ce. În acest răstimp s-a creat o diferență între timpul fizic (cel definit pe baza comparării mai multor ceasuri atomice de către un birou internațional al orei) și timpul astronomic (cel calculat de astronomi) care a depășit 23 de secunde. Diferența de care se face vinovat, nu ceasul atomic, ci... Pămîntul. Într-adevăr, rotația Pămîntului nu este uniformă, ea fiind frînăată sau accelerată de o serie de factori, unii previzibili, cum ar fi atracția Lunii și a Soarelui sau variațiile sezoniere ale cîmpei, alții imprevizibili: cutremurele puternice, erupțiile vulcanilor, căderile de meteoriți, topirea sau înghețarea calotelor glaciare. Altfel spus, secunde „pămîntene” nu sînt perfect egale și, prin urmare, ceasul atomic este, paradoxal, prin precizia lui indiferentă la orice influențe, prea desăvîrșit, ca să ne exprimăm așa. În absolut, timpul e cel indicat de ceasurile atomice, dar în fapt timpul pe care-l trăim efectiv este cel al Pămîntului. De aici necesitatea ca astronomii să măsoare în continuare timpul, activitate indispensabilă nu atît pentru omul de pe stradă, pentru care e de ajuns ora exactă dată de ceasurile atomice, cit pentru navigația maritimă, aeriană și, îndeosebi, cea cosmică. Fără cunoașterea orei astronomice, dată de poziția Pămîntului față de stele, rachetele cosmice ar risca să navigheze greșit. Cum se vede, omul are la îndemînă azi un ceas care poate măsura timpul cu o precizie atît de mare încît a sugerat unora comparația între grosimea unui fir de păr și distanța Pămînt-Lună, dar este nevoit să-l corecteze continuu după acest orologiu imperfect al realității astronomice. (Se fac continuu asemenea corecții. Ultima a avut loc în acest an, la 30 iunie, cînd ceasurile atomice au fost date înainte cu o secundă.) Dar de ce mai e nevoie atunci de ceasurile atomice, din moment ce ele trebuie corectate? — s-ar putea întreba cineva. Răspunsul nu e greu de ghicit. Inșuși timpul astronomic poate fi calculat acum cu o precizie mai mare decît altădată datorită secundei atomice etalon. Pe de o parte, natura ne obligă să ținem cont de ea chiar și în condițiile în care am creat un instrument capabil să-l pună „la punct” pe Cronos. Pe de altă parte, știința ne ajută să cunoaștem mai bine această natură. Rămîne ca munca extrem de mîgăloasă a celor ce măsoară ora exactă să ne îndemne pe fiecare să fim mai atenți... cu timpul.

● În toamna aceasta a avut loc la Cluj-Napoca un concurs interjudețean în care s-au întrecut vitrinierii din Bihor, Bistrița-Năsăud, Satu Mare, Alba-Mureș, Constanța, Sălaj și, firește, Cluj. Cei mai pricepuți s-au dovedit a fi vitrinierii din Sălaj care au obținut premiul întâi. Poate n-ar strica nici unor magazine din Capitală o inspirație din vitrinele Sălajului.

● De cîteva zile au început în diverse zone ale Capitalei (Olteniței, Crîngăși, Pantelimon,

O victorie, din păcate, doar de palmares

După cum ați văzut cu toții, reprezentativa de fotbal a României a întrecut aici, la Izmir, naționala Turciei cu 3-1, golurile fiind marcate de Iorgulescu, Coraș, Iovan, respectiv Mettin. Meciu n-a avut, după cum bine știți, nici un istoric. Tricolorii l-au dominat copios și la toate capitolele, sfîrșind prin a cucerii un public, douăzeci de mii de spectatori (exact 19.477 de plători) gălăgioși ca și cum stadionul ar fi fost arhiplin, care l-a aplaudat adesea cu generozitate. Cu excepția sferului de oră final, cînd gazdele au profitat de relaxarea jucătorilor noștri, care erau mai mult cu ochii la banca de rezerve, unde se comunica situația întîlnirii de pe Wembley, prilejuindu-i lui Lung o intervenție senzațională la picioarele lui Mettin (min. 89), fotbalistii români și-au impus legea și s-au îndreptat fără emoții spre o izbîndă indiscutabilă. Cu toate acestea, victoria de astăzi rămîne, din păcate, doar una de palmares și ea nu ne încălzește cu nimic. Egalitatea înregistrată la Londra, 0-0 în partida Anglia — Irlanda de Nord, a venit să consfințească calificarea pentru Mexic a celor două formații insulare vecine. Trebuie să recunoștem că aici am tras nădejde pînă în ultima clipă. Cele cîteva ziare englezești care ne-au căzut în mină în aceste zile pareau să justifice raza noastră de optimism. În Daily Mail de luni, de pildă, managerul Bobby Robson își dădea cuvîntul de onoare că Anglia va aborda meciul cu maximă angajare. Nu-mi închipui, continua el, că există vreun britanic care să nu vrea ca Irlanda de Nord să se califice. Dar pentru a ne însoți în Mexic ea trebuie s-o și merite. Întreaga presă londoneză sublinia că, dincolo de amorul propriu, un succes ar fi cu atît mai important pentru Anglia cu cît grație lui echipa ar fi putut fi considerată cap de serie la constituirea celor șase grupe ale mondialelor. Lucru-

Prin telefon de la
trimisul nostru special
la Izmir

rile nu s-au petrecut însă așa și pentru a treia oară în 193 ani și în 95 de întîlniri Irlanda de Nord a obținut a treia egalitate pe Wembley! N-am fost acolo, n-am urmărit partida, nu putem intența nimămăi un proces de intenție. N-ar fi loial. Dar asta nu ne împiedică să observăm că, învingătoare la Belfast, Anglia n-a mai cîștigat acasă, lăsînd irlandezilor exact punctul de care aveau atîta nevoie. Să nu primim însă la paiul altora, ci la birna noastră. N-ar fi trebuit să ajungem la mina altora. Dacă norocul e și cum și-l face omul, atunci trebuie să avem curajul să recunoaștem deschis că noi nu ni l-am făcut, ratînd calificarea chiar la București, în 16 octombrie, zi nefastă în care parcă s-au adunat toate erorile și tot nenorocul fotbalului românesc. Dincolo de victoria de aici, obiectivul așezat, în fața echipei naționale, a antrenorilor ei, Lucescu și Rădulescu, n-a fost realizat. Dacă acceptăm că în viața unei echipe contează, ca și în viața unui artist, numai rezultatele finale, atunci trebuie să ne declarăm mîhniiți și nesatisfăcuți de acest eșec. Cauzele lui se cer adînc și responsabil analize, luîndu-se măsurile care se impun în urma ratării unei calificări de care am fost atît de aproape. Nu trebuie să uităm că generația lui Ștefănescu și Eoloni, cu multe merite, nu v-a mai prins probabil vreun turneu final! Ora fiind întîrziată, la Izmir ca și la București a trecut de mult de miezul nopții, închei aici cu tristețe și cu speranță. De ce cu tristețe, am mai spus-o, nu mai insist. Cu speranță pentru că orice sfîrșit de drum e și un început, în teamei resurselor lui, și al talentului lui, și al ambiției lui, fotbalul nostru puțin să-și pretindă mai mult. Va avea însă nevoie de mai multă sudoare și, pe banca de rezerve și în teren, de mai multă inspirație, împotriva clișeelelor și a rutinei.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Mihai Bravu, 1 Decembrie 1918, Muncii, Parcul Tineretului, Drumul Taberei etc.) plantările de toamnă. Peste 20.000 de stejari, tei, frasinii, castani, mestececi și 250.000 de trandafiri și arbuști vor aduce un plus de frumusețe străzilor și parcurilor noastre.

● Ziarul din Deva relatează o întîmplare mai puțin obișnuită. Ilie și Elena Vasiliu din satul Romoș au găsit pe cînd se aflau la coasă într-o tarla de trifoi, un pui de căprioară, care nu avea mai mult de o săptămînă. Cei doi soți au dus-o acasă. Ce-i drept creșterea micii orfană nu a fost deloc ușoară (cel mai greu s-a deprins cu biberonul) dar acum, cînd căprioara a împlinit șase luni, ea se joacă cu cei doi copii ai familiei Vasiliu.

În cadrul Complexului de agrement al Hotelului București funcționează două piscine, o sală de gimnastică, o saună și două cabinete de masaj și ultraviolete. Sub conducerea profesorului Liviu Miron, șeful complexului, profesorii Simona Brîncuși, Gabriela Cocinescu și Valențiu Brîncuși predau cursuri de gimnastică aerobică și de inițiere la înot. Zilele acestea a absolvit cursul de inițiere la înot al 25.000-lea copil. Este o fetiță de 6 ani și se numește Miruna Vlaicu. Conducerea I.T.H.R. a organizat cu această ocazie o mică și plăcută festivitate. Pe lângă diplomele care atestă absolvirea cursurilor, micuții au fost tratați cu dulciuri, Miruna Vlaicu a primit în plus un tort, de care probabil își va aduce aminte multă vreme. A fost invitată pentru o demonstrație și multipla noastră campioană Anca Pătrășcoiu.

Festivitatea a fost plăcută atît pentru micuții înotători, cît și pentru părinții care-i însoțeau. Pe lângă copii, au învățat să inoate aici și peste 5.000 de adulți, între 14 și 70 de ani. Se semnaleză cazul unui septuagenar care reușind să inoate un bazin a izbucnit în lacrimi de fericire. Și-a adus aminte cum o viață întreagă s-a bălăcit la mare în apă pînă la genunchi.

În incheiere, să spunem că profesori, cu dublă specializare, înot și gimnastică, fosti sportivi de performanță, folosesc cele mai moderne metode de inițiere. Soții Graur, probabil cei mai buni măsuri pe care-i avem, contribuie la bunul renume al complexului. La cele două cabinete medicale se efectuează și ședințe de presopunctură. Prețurile accesibile fac cașă bună cu condițiile excelente asigurate complexului: personal de înaltă calificare, aer condiționat, fond muzical permanent, curățenie desăvîrșită, eleganță și bun gust. (Oprea Georgescu)

● Revenirea cometei Halley suscită un mare interes și în rîndul băcăuanilor. Răspunzînd solicitărilor numerosilor curioși, dornici să vadă fenomenul, Observatorul astronomic din localitate organizează observații directe asupra evoluției cometei în fiecare seară, începînd cu ora 23,30 cînd ea devine vizibilă. Specialiștii observatorului au editat și hărți ale boltei cerești pe care este marcată traiectoria cometei între 1 noiembrie 1985 și 15 iunie 1986. Cine nu apucă să o vadă prin lunetă se poate mulțumi, deocamdată, cu imaginea ei pe hartă. Tot e ceva!

Pagină realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN ■

Începînd din acest număr!

*Printre antrenamente și concursuri,
antrenorul și fotbalul meu a scris o carte,
fără ca eu să simt! Este o carte
despre 18 ani de muncă și sacrificii,
care au dus la curul olimpic. O
incredibilă călătorie realizată "Faciara"
cu speranța că o să le placă.*

M. Pucă

paginile 20-21

Un tezaur arheologic nou în muzeu

● În curind, într-una din sălile de istorie străveche ale Muzeului de istorie al R.S.R. vor fi expuse piesele tezaurului descoperit la Fedestii, județul Vaslui. Tezaurul este alcătuit din aproximativ 300 de monede histriote, emise în secolul IV î.e.n. Săpăturile arheologice au scos și pînă acum la suprafață astfel de monede, dar izolate, numai cîte două-trei exemplare, în diferite locuri, mai ales pe țărmul Mării Negre. Tezaurul de la Fedestii, singurul care cuprinde un număr atît de mare de monede histriote, are o valoare istorică deosebită, el relevînd în mod convingător intensitatea relațiilor existente între populația cetăților grecești de la țărmul mării și cea geto-dacică de pe teritoriul Moldovei. Totodată, el probează gradul înaintat de civilizație al geto-dacilor care foloseau, cum se vede, în secolul IV î.e.n. moneda ca element de schimb în relațiile comerciale. Monedele care compun tezaurul au pe avers chipul lui Apollo, încununat cu lauri, iar pe revers emblema cetății Histria (vulturul de mare pe delfin) și inscripția „Histris”.

În discuțiile avute cu specialiștii muzeului a revenit de mai multe ori cuvîntul „restaurare”. În fond, în ce constă restaurarea unor piese metalice? Ca necunosători, putem crede — greșit — că e vorba de o simplă zădărire a lor de pămîntul din care au fost scoase. Procesul restaurării este însă mult mai complex. Și mai spectaculos, s-ar putea spune. El începe din chiar momentul descoperirii obiectului. Stînd sute sau chiar mii de ani în pămînt, relieva intră în reacție cu apa, sărurile minerale etc., factori care acționează asupra ei, transformînd o parte din material în produse de corozivitate. Paradoxal, cu timpul, se stabilește între piesă și factorii de mediu

face să arate așa cum erau în perioada cînd au fost confecționate și folosite. Ei caută astăzi să păstreze patina vremii, străduindu-se să conserve timpul, nu să-l întoarcă. Așa se face că cele 300 de monede, ca și brățara și veriga din bronz, care compun tezaurul de la Fedestii, vor fi prezentate în patina lor frumoasă, verde închis, operă a peste două milenii.

● Ultima săptămînă a adus Bucureștiului 512 noi familii. S-a spus, deci, de 1.024 ori „da” în fața ofițerilor de stare civilă. Să le urăm proaspeților căsătorii să nu-și uite cuvîntul nici la bătrînețe!

● Deschisă timp de aproape un an în București la Muzeul de artă al R.S.R., retrospectiva „Nicolae Grigorescu” s-a bucurat de o cu totul remarcabilă afuență de vizitatori. O veste de ultim moment ne aduce la cunoștință că retrospectiva cuprinzînd 120 de lucrări reprezentative pentru creația marelui pictor va putea fi văzută și de iubitorii de artă din țară. Primul ei popas: Tulcea, secția de artă a muzeului Delta Dunării.

● A apărut noua carte cu lista abonaților la serviciul telefonic din județul Satu Mare. Dacă nu vreți să greșiți numărul, consultați-o!

Cit de exactă este „ora exactă”?

„La semnalul următor va fi ora...”. O formulă cu care ne-am obișnuit de mult. O formulă devenită indispensabilă în societatea modernă. Astăzi, organizarea vieții sociale și a celei economice ar fi de neconceput fără luarea riguroasă în considerație a timpului. Punctualitatea a încetat, cu alte cuvinte, să fie doar o problemă de conduită. Ea a devenit o lege a întregii activități umane. Iată de ce un cititor al revistei, inspirat pro-